

N.º 1.646

**INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA AVALIACIÓN DA
PERSPECTIVA DE XÉNERO NO PROCESO DE ELABORACIÓN DOS
ORZAMENTOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: OS INFORMES
DE IMPACTO DE XÉNERO**

O Pleno do Tribunal de Contas, no exercicio da súa función fiscalizadora, establecida nos artigos 2.a), 9 e 21.3.a) da Lei orgánica 2/1982, do 12 de maio, do Tribunal de Contas, e a teor do previsto nos artigos 12 e 14 da mesma disposición e concordantes da Lei 7/1988, do 5 de abril, de Funcionamento do Tribunal de Contas, aprobou, na súa sesión do 23 de outubro de 2025, o Informe de Fiscalización sobre a avaliación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos das comunidades autónomas: os informes de impacto de xénero, e acordou a súa elevación ás Cortes Xerais, aos Parlamentos ou Asembleas Lexislativas das comunidades autónomas correspondentes, así como aos respectivos Consellos de Goberno, segundo o previsto no artigo 28 da Lei de Funcionamento.

Esta versión obtívose mediante unha ferramenta de tradución automática e revisouse coa colaboración do Consello de Contas de Galicia a quen lle agradecemos expresamente a súa participación no proceso de validación lingüística.

En caso de discrepancia entre o contido desta tradución e a versión orixinal, escrita en castelán e aprobada polo Pleno do Tribunal de Contas na súa sesión celebrada o 23 de outubro de 2025, prevalecerá sempre esta última.

ÍNDICE

I. INTRODUCCIÓN.....	9
I.1. INICIATIVA E XUSTIFICACIÓN DA FISCALIZACIÓN	9
I.2. ALCANCE E OBXECTIVOS DA FISCALIZACIÓN.....	10
I.3. A TRANSVERSALIDADE DE XÉNERO NOS ORZAMENTOS.....	11
I.4. O PAPEL DO TRIBUNAL DE CONTAS NESTE ÁMBITO	13
II. RESULTADOS DA FISCALIZACIÓN	14
II.1. MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO	14
II.1.1. A orzamentación con enfoque de xénero vese reforzada polo marco legal autonómico, contribuíndo desta maneira á súa sustentabilidade no tempo?	14
II.1.2. Existe un vínculo entre os orzamentos e a obxectivos clave de igualdade de xénero fixados a nivel autonómico?.....	20
II.2. MARCO INSTITUCIONAL	22
II.2.1. Que axentes interveñen na orzamentación con enfoque de xénero?	23
II.2.2. Que axentes lideran e impulsan o proceso de orzamentación con enfoque de xénero? A quen corresponde a emisión do informe de impacto de xénero?	27
II.3. MARCO METODOLÓXICO E MEDIDAS ADOPTADAS PARA A SÚA ADECUADA IMPLEMENTACIÓN.....	29
II.3.1. Cales son as ferramentas metodolóxicas empregadas polas CCAA para elaborar os seus informes de impacto de xénero?	30
II.3.2. Proporcionouse ao persoal capacitación técnica e asesoramento neste ámbito?.....	37
II.4. INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO	39
II.4.1. Que CCAA realizan un informe de impacto de xénero no marco da elaboración dos seus orzamentos?	40
II.4.2. Que metodoloxía aplicaron as CCAA para a elaboración dos informes de impacto de xénero? Cal é o contido de tales informes?	43
II.5. AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE AVALIACIÓN <i>EX POST</i>	55
II.5.1. Prevese a realización de auditorías de xénero ou outras actuacións de seguimento por órganos independentes? Levouse a cabo algunha actuación deste tipo?	55
II.5.2. Prevese a realización de actuacións de seguimento (interno) en relación coa orzamentación con enfoque de xénero? Levouse a cabo algunha actuación deste tipo?	56
II.6. TRANSPARENCIA.....	57
III. CONCLUSIÓNS E RECOMENDACIÓNS	60
ANEXOS	67
ALEGACIÓNS FORMULADAS.....	109

RELACIÓN DE ABREVIATURAS, SÍMBOLOS, SIGLAS E ACRÓNIMOS

AG	Administración xeral
CA/CCAA	Comunidade/s autónoma/s
DG	Dirección Xeral/ Direccións Xerais
DGCP	Dirección Xeral de Control Orzamentario
IIG	Informe/s de impacto de xénero
INAI	Instituto Navarro para a Igualdade
LFTCu	Lei 7/1988, do 5 de abril, de Funcionamento do Tribunal de Contas
LO	Lei orgánica
MAIN	Memoria de Análise de Impacto Normativo
OCDE	Organización para a Cooperación e o Desenvolvemento Económico
OCEx	Órganos de Control Externo Autonómicos
OOAA	Organismos autónomos
PEG	Presupostación con enfoque de xénero
PGE	Presupostos xerais do Estado

RELACIÓN DE CADROS

Cadro 1.	MARCO NORMATIVO AUTONÓMICO (NORMAS CON RANGO DE LEI) ONDE SE ESTABLECE A OBRIGACIÓN DE AVALIAR O IMPACTO DE XÉNERO NA TRAMITACIÓN DAS DISPOSICIÓNS NORMATIVAS	16
Cadro 2.	PLANIFICACIÓN ESTRATÉXICA AUTONÓMICA EN MATERIA DE IGUALDADE ..	21
Cadro 3.	OUTROS AXENTES QUE INTERVEÑEN NA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO (DETALLE POR CA).....	27
Cadro 4.	AXENTES ENCARGADOS DE LIDERAR O PROCESO E EMITIR O INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO.....	28
Cadro 5.	FERRAMENTAS METODOLÓXICAS APLICADAS POLAS CCAA.....	33
Cadro 6.	ASPECTOS DESENVOLVIDOS NAS FERRAMENTAS METODOLÓXICAS DAS CCAA.....	34
Cadro 7.	CONTIDO DO IIG CONFORME Á METODOLOXÍA DESENVOLVIDA POLAS CCAA.....	35
Cadro 8.	CCAA QUE IMPARTIRON FORMACIÓN SOBRE ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO (2023-2024).....	38
Cadro 9.	ÓRGANOS QUE DESEMPEÑAN FUNCIÓNS DE ASESORAMENTO	39
Cadro 10.	ÚLTIMO IIG ELABORADO	41
Cadro 11.	SELECCIÓN INICIAL DOS PROGRAMAS ORZAMENTARIOS E BAREMACIÓNS ESTANDARIZADAS EMPREGADAS NA súa ANÁLISE	45
Cadro 12.	ÁMBITO SUBXECTIVO DOS IIG.....	47
Cadro 13.	CONTIDO PRINCIPAL DOS IIG DOS ORZAMENTOS.....	48
Cadro 14.	ANÁLISES INCLUÍDAS NOS IIG SOBRE A AVALIACIÓN DO IMPACTO DE XÉNERO DOS ORZAMENTOS.....	50

RELACIÓN DE GRÁFICOS

Gráfico 1.	MELLORES PRÁCTICAS NA OCDE EN MATERIA DE ORZAMENTACIÓN CON PERSPECTIVA DE XÉNERO	12
Gráfico 2.	ELEMENTOS CLAVE NA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO	13
Gráfico 3.	NORMATIVA AUTONÓMICA DE RANGO LEGAL QUE ESTABLECE EXPRESAMENTE A OBRIGACIÓN DE AVALIAR O IMPACTO DE XÉNERO DOS ORZAMENTOS	17
Gráfico 4.	MARCO INSTITUCIONAL DA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO..	23
Gráfico 5.	CRONOLOXÍA DOS IIG DOS ORZAMENTOS	42
Gráfico 6.	MATRIZ DE IGUALDADE	46
Gráfico 7.	EXTENSIÓN DOS IIG ANALIZADOS (N.º PÁXS).....	49
Gráfico 8.	PORCENTAXE DE PROGRAMAS CUXA ANÁLISE É REFLECTIDO NO IIG	53
Gráfico 9.	DISTRIBUCIÓN PORCENTUAL DOS PRINCIPAIS CONTIDOS DOS IIG.....	54
Gráfico 10.	ÚLTIMO INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO PUBLICADO	59
Gráfico 11.	HISTÓRICO DE INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO PUBLICADOS POLAS CCAA.....	59

I. INTRODUCCIÓN

I.1. INICIATIVA E XUSTIFICACIÓN DA FISCALIZACIÓN

A Fiscalización sobre a avaliación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos das comunidades autónomas: os informes de impacto de xénero foi incluída, a iniciativa do propio Tribunal, no Programa Anual de Fiscalizacións para o ano 2024, modificado para ese efecto polo Pleno o 27 de xuño de 2024.

A Lei orgánica 2/1982, do 12 de maio, do Tribunal de Contas, dispón, no seu artigo 9.1, que a función fiscalizadora da Institución referirase ao sometemento da actividade económico - financeira do sector público, entre outros, **ao principio de igualdade de xénero**. Pola súa banda, o Plan Estratéxico do Tribunal de Contas para 2024-2027 enuncia entre os valores da Institución **a igualdade**, sendo unha das súas liñas de actuación, precisamente, **a promoción da igualdade de xénero na xestión pública**. Esta fiscalización contribúe ao logro dos obxectivos estratéxicos 1 e 3 do citado Plan Estratéxico, estando vinculada ás liñas de actuación que se relacionan no [anexo I.1](#) e, en particular, á potenciación da realización de fiscalizacións específicas en materia de igualdade de xénero.

A transversalidade do principio de igualdade de trato entre mulleres e homes regúlase no artigo 15 da LO 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes, que dispón que as administracións públicas integranano, de forma activa, na adopción e execución das súas disposicións normativas, **na definición e orzamentación das políticas públicas en todos os ámbitos e no desenvolvemento do conxunto de todas as súas actividades**.

Este mandato ten o seu fundamento na nosa propia orde constitucional que establece a igualdade como valor superior do noso ordenamento xurídico (artigo 1), ao prohibir a discriminación por razón de sexo (artigo 14), ao impoñer aos poderes públicos promover as condicións para que a igualdade sexa real e efectiva (artigo 9.2) e ao protexer a dignidade da persoa (artigo 10.1).

A nivel supranacional, a partir da entrada en vigor, o 1 de maio de 1999, do Tratado de Ámsterdam, quedou formalizado o obxectivo explícito de que todas as actividades da Unión Europea deben estar dirixidas a eliminar as desigualdades e a promover a igualdade entre homes e mulleres (artigos 2 e 3).

Neste contexto normativo ten que situarse a **avaliación do impacto de xénero**, que se configura como unha ferramenta ao servizo da consecución da igualdade real, por canto serve para ponderar a efectividade e a eficiencia das normas.

Por conseguinte, esa perspectiva (impacto de xénero) deberá ser tida en conta por todas as administracións públicas, incluída, desde logo, a administración autonómica, iso con independencia de dispoñer dunha norma específica que desenvolva e integre os postulados da LO 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres.

Dito todo isto, é cuestión pacífica que a orzamentación con perspectiva de xénero configúrase como unha ferramenta clave para promover a igualdade de xénero e contribuír a que os gobernos asignen os recursos de forma máis inclusiva, mediante o impulso de políticas fiscais e de gasto que aborden os desequilibrios de xénero e que teñan en conta os diferentes impactos que tales políticas teñen

en mulleres e homes, o que, á súa vez, conduce a maiores taxas de crecemento económico¹. Neste sentido, este enfoque mellora a información dispoñible sobre os efectos distributivos e o impacto dos recursos en ambos sexos, contribuíndo desta maneira a que se adopten decisións encamiñadas a un uso máis eficaz dos fondos públicos.

A fiscalización levada a cabo sobre a introdución do enfoque de xénero nos procesos de orzamentación das comunidades autónomas (CCAA) aborda, por tanto, unha materia non só de actualidade e interese social, senón tamén que contribúe a un crecemento máis sostible e inclusivo.

I.2. ALCANCE E OBXECTIVOS DA FISCALIZACIÓN

O ámbito subxectivo da fiscalización esténdese ao conxunto das dezasete CCAA, a fin de ofrecer unha visión de conxunto sobre como se levou a cabo no ámbito autonómico a integración da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos.

O ámbito obxectivo está constituído polos procedementos aplicados en relación coa avaliación do impacto de xénero nos orzamentos xerais autonómicos e a documentación xerada no devandito proceso.

O ámbito temporal da fiscalización esténdese ao período de elaboración dos proxectos de leis de orzamentos de 2025 de cada comunidade autónoma (CA), sen prexuízo de que se efectuaron os exames e comprobacións relativos a períodos anteriores e posteriores que se consideraron necesarios para o cumprimento dos obxectivos programados, como os referidos á comprobación do seguimento e avaliación dos informes de impacto de xénero (IIG) levados a cabo pola comunidade.

Trátase dunha **fiscalización horizontal de cumprimento e operativa**, na que se analizou o cumprimento da normativa aplicable nesta materia, así como os procedementos empregados polas CCAA para realizar unha orzamentación con enfoque de xénero (PEG).

O **obxectivo xeral** da fiscalización foi avaliar como integraron as CCAA o principio de igualdade de trato e oportunidades entre mulleres e homes no proceso de elaboración dos seus orzamentos, **cunha especial referencia aos informes de impacto de xénero** que, no seu caso, acompañan aos respectivos orzamentos autonómicos. Os **obxectivos** desta fiscalización concretáronse nas seguintes preguntas:

- 1) As CCAA incorporaron a perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos seus orzamentos de conformidade coa normativa de aplicación?
- 2) A orzamentación desde unha perspectiva de xénero levada a cabo polas CCAA vese reforzada polo marco normativo, institucional e metodolóxico adoptado por estas?
- 3) As CCAA adoptaron medidas encamiñadas a avaliar se a introdución da perspectiva de xénero na orzamentación redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes?

Así mesmo, en cumprimento do previsto no citado artigo noveno da LO 2/1982, analizouse o cumprimento da normativa aplicable en materia de transparencia da información pública, no

¹ Instituto Europeo da Igualdade de Xénero (2017), "[Economic Benefits of Gender Equality in the European Union: Overall economic impacts of gender equality](#)" ("Beneficios económicos da igualdade de xénero na UE: Efectos económicos globais da igualdade de xénero"), Oficina de Publicacións da Unión Europea, Luxemburgo.

relacionado co obxecto das actuacións fiscalizadoras, mentres que, por razón do ámbito fiscalizado, non se verificaron cuestións relacionadas coa sustentabilidade medioambiental.

A presente fiscalización realizouse de conformidade coas Normas de Fiscalización do Tribunal de Contas, aprobadas polo Pleno o 23 de decembro de 2013 e as súas sucesivas modificacións, e coas Directrices Técnicas aprobadas polo Pleno do Tribunal de Contas o 28 de outubro de 2024 relativas, especificamente, a esta fiscalización. As actuacións fiscalizadoras foron levadas a cabo polo Tribunal de Contas, para o que se adoptaron as oportunas medidas de coordinación e colaboración cos órganos de control externo autonómicos (OCEX), todo iso no marco da coordinación interinstitucional prevista nos artigos 27 e 29 da Lei 7/1988, do 5 de abril, de Funcionamento do Tribunal de Contas (LFTCu). No caso de Navarra, as comprobacións foron realizadas pola Cámara de Comptos de Navarra (para unha maior información sobre a metodoloxía, véxase o [anexo I.2.](#))

No desenvolvemento das actuacións fiscalizadoras non se produciron limitacións que impedisen cumprir os obxectivos previstos.

En cumprimento das previsións contidas no artigo 44 da LFTCu, levouse a cabo o trámite de alegacións nos termos legalmente previstos, introducíndose no texto do Informe o resultado do exame e valoración das alegacións formuladas. A información relativa á sustanciación do devandito trámite e as alegacións formuladas inclúense na parte do informe destinada para o efecto.

I.3. A TRANSVERSALIDADE DE XÉNERO NOS ORZAMENTOS

Na IV Conferencia Mundial das Nacións Unidas sobre a Muller celebrada en Pequín (1995) adoptouse a decisión de promover a transversalidade de xénero, un termo que fai referencia á incorporación sistemática da perspectiva de xénero en todas as políticas e etapas do proceso político, co fin de lograr a igualdade efectiva entre mulleres e homes.

O orzamento constitúe unha ferramenta clave para a aplicación da transversalidade de xénero, pois este instrumento de política económica e social que reflicte as prioridades do goberno non é neutral ao xénero: tanto os gastos como os ingresos públicos poden contribuír a diminuír ou aumentar a igualdade entre mulleres e homes.

De acordo coa definición empregada xeralmente polo Consello de Europa, a orzamentación con perspectiva de xénero consiste en aplicar a transversalidade de xénero ao proceso de elaboración de orzamentos, incorporando a perspectiva de xénero en todos os niveis do proceso orzamentario, coa consecuente reestruturación dos gastos e dos ingresos a fin de promover a igualdade de xénero. Desta maneira, a PEG implica unha análise completa da perspectiva de xénero nos orzamentos que non se limita ao propio IIG.

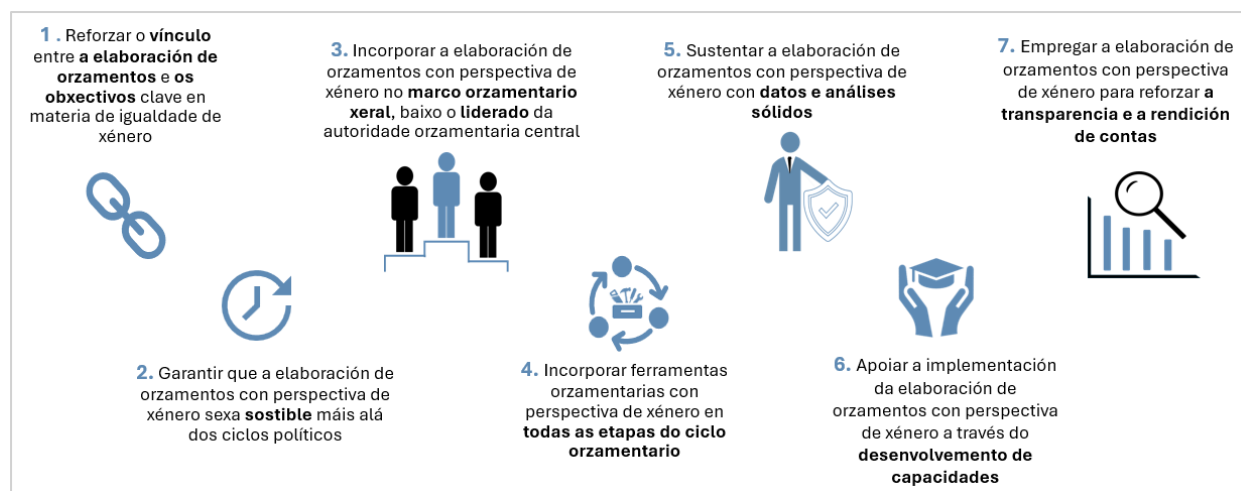
Para analizar o impacto que as decisións sobre os gastos e os ingresos teñen sobre a igualdade de xénero e garantir que as decisións de financiamento público contribúan a avanzar en materia de igualdade de xénero en lugar de reforzar as desigualdades existentes, desenvolvéronse nos últimos anos distintas prácticas e metodoloxías. Polo xeral, a elaboración duns orzamentos con enfoque de xénero comprende os seguintes fitos:

- En primeiro lugar, a desagregación por sexo daqueles indicadores orzamentarios referidos a persoas.

- En segundo lugar, a clasificación dos programas orzamentarios segundo a súa relevancia e capacidade de impacto na igualdade de xénero.
- E finalmente, a elaboración do informe de avaliación de impacto de xénero do orzamento, que se remite ao poder legislativo xunto co anteproxecto de orzamento.

A Organización para a Cooperación e o Desenvolvemento Económico (OCDE) identificou unha serie de boas prácticas² que contribúen a unha eficaz implementación da PEG. Baseándose nas experiencias dos seus países membros e nos antecedentes do apoio técnico que presta, a OCDE destaca a importancia de que estas iniciativas non se limiten a esforzos puntuais, senón que contengan marcos legais e institucionais que aseguren a súa continuidade. Tamén incide na necesidade de que a orzamentación de xénero estea aliñada cos obxectivos xerais do goberno na materia, así como de ofrecer un adecuado apoio no proceso da súa implementación, a través do desenvolvemento de marcos metodolóxicos e outras ferramentas. Así mesmo, sinala que resulta esencial realizar un seguimento e avaliación constantes para medir o impacto de tales prácticas orzamentarias e lograr avances reais en igualdade de xénero. O gráfico 1 resume as mellores prácticas identificadas pola OCDE, ás cales se alude ao longo deste Informe.

GRÁFICO 1. MELLORES PRÁCTICAS NA OCDE EN MATERIA DE ORZAMENTACIÓN CON PERSPECTIVA DE XÉNERO

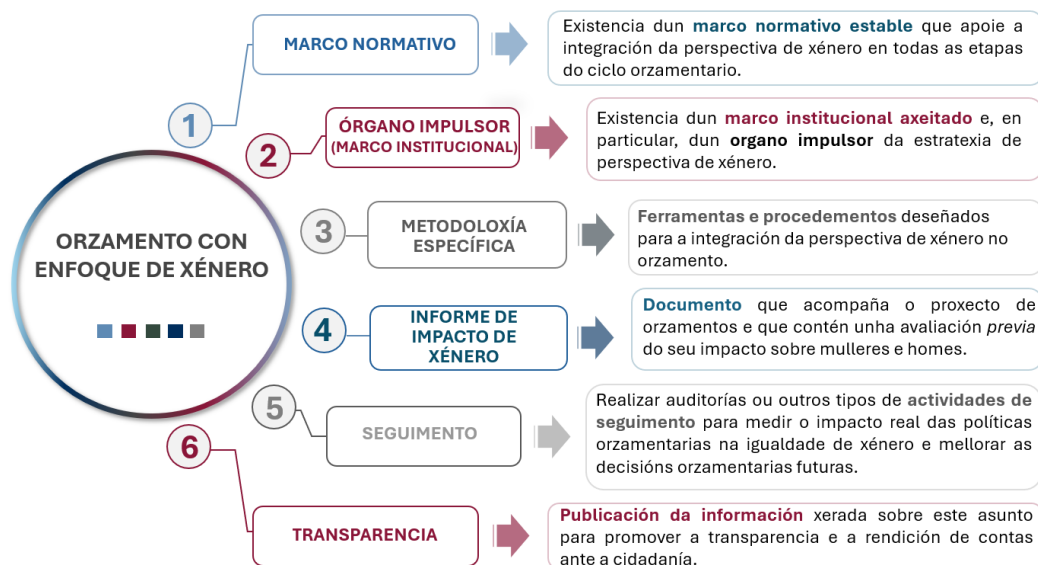

Fonte: *OECD Best Practices for Gender Budgeting* (OCDE, 2003). Elaboración propia.

Tendo en conta todo o anterior, as actuacións fiscalizadoras centráronse nos elementos clave da PEG que se reflicten no gráfico 2: analizouse o contexto (marco normativo, institucional e metodolóxico) no que as CCAA levan a cabo a integración da perspectiva de xénero nos seus orzamentos e se este proceso culmina coa emisión dun IIG. Aínda que tales comprobacións centráronse na fase de elaboración do orzamento, tamén se analizou se as CCAA contemplan actuacións de seguimento e avaliación do impacto alcanzado. Esta análise completouse con comprobacións relativas á publicidade que se dá á información xerada neste proceso.

² OCDE (2023), "[OECD Best Practices for Gender Budgeting](#)" ("Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero").

GRÁFICO 2. ELEMENTOS CLAVE NA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO

Fonte: Elaboración propia.

I.4. O PAPEL DO TRIBUNAL DE CONTAS NESTE ÁMBITO

En liña co xa sinalado no [subapartado I.1.](#), o artigo 9.1 da LO 2/1982 sinala que “a función fiscalizadora do Tribunal de Contas referirase ao sometemento da actividade económico - financeira do sector público aos principios de legalidade, eficiencia, economía, transparencia, así como á sustentabilidade ambiental e a igualdade de xénero”. En cumprimento desta previsión, o principio de igualdade de xénero foi abordado polo Tribunal de Contas como un aspecto transversal que é analizado de maneira recorrente no marco das súas actuacións fiscalizadoras, aínda que polo xeral de maneira focalizada, centrándose naquelas cuestións da normativa sobre igualdade que gardan relación co ámbito obxectivo de tales actuacións. Adicionalmente, o cumprimento do principio de igualdade de xénero tamén constituíu unha materia específica da función fiscalizadora da Institución, conformando o ámbito obxectivo singularizado dalgunhas das súas fiscalizacións.

Os Programas Anuais de Fiscalizacións do Tribunal de Contas veñen incluíndo desde o ano 2009 o compromiso do seu Pleno de prestar especial atención nas súas actuacións fiscalizadoras á promoción da igualdade efectiva de mulleres e homes. Pola súa banda, o Plan Estratéxico do Tribunal de Contas 2024-2027 e o Plan Operativo Bienal 2024-2025, aprobados polo Pleno do Tribunal o 30 de maio de 2024, inclúen, entre as súas liñas de actuación prioritarias, o impulso da fiscalización do obxectivo transversal de igualdade de xénero e o aumento de fiscalizacións específicas en materia de igualdade de xénero.

Polo que respecta, en particular, á fiscalización da incorporación da perspectiva de xénero no proceso de orzamentación, entre as comprobacións relativas ao obxectivo transversal de igualdade que se realizan nas fiscalizacións das contas das comunidades que non dispoñen de OCEx e das cidades con Estatuto de Autonomía inclúese a verificación de se os respectivos orzamentos xerais acompañanse dun IIG. Adicionalmente, cabe destacar que o Programa de Fiscalizacións do Tribunal de Contas para o ano 2025 -o primeiro elaborado no marco da estratexia institucional referida anteriormente- inclúe dúas fiscalizacións específicas sobre PEG, unha no ámbito dos orzamentos estatais e a outra no marco dos orzamentos autonómicos, sendo esta última á que se refire o

presente Informe e que o Tribunal aborda sobre o conxunto das CCAA en tanto supremo órgano fiscalizador das contas e da xestión económica do sector público.

II. RESULTADOS DA FISCALIZACIÓN

II.1. MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

Neste subapartado analízase o marco xurídico existente nas CCAA respecto á incorporación da perspectiva de xénero na elaboración das súas disposicións normativas e, en concreto, dos orzamentos autonómicos, así como a vinculación da PEG coas estratexias autonómicas en materia de igualdade.

II.1.1. A orzamentación con enfoque de xénero vese reforzada polo marco legal autonómico, contribuíndo desta maneira á súa sustentabilidade no tempo?

Un dos factores clave para asegurar a sustentabilidade dos orzamentos con perspectiva de xénero máis alá dos ciclos políticos é que esta práctica teña unha sólida base xurídica con rango legal.

Contribución do marco xurídico á sustentabilidade de orzamentos con perspectiva de xénero

As reformas da xestión financeira pública que se basean nun marco xurídico legal teñen máis probabilidades de ser viables e sostíbeis.

Nas primeiras etapas da introdución da elaboración de orzamentos con perspectiva de xénero, resulta clave contar cun forte liderado político, pero é a lexislación a que contribúe a convertela nunha práctica duradeira (ao proporcionar unha base xurídica sólida resultante do debate nas asembleas lexislativas,) e protexéndoas das flutuacións derivadas do contorno económico ou político.

Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero (OCDE, 2023)

No ámbito estatal, a anteriormente mencionada LO 3/2007 dispón no seu artigo 19 que “os proxectos de disposicións de carácter xeral e os plans de especial relevancia económica, social, cultural e artística que se sometan á aprobación do Consello de Ministros deberán incorporar un informe sobre o seu impacto por razón de xénero”. E no que se refire, en particular, á lei pola que se aproban os Orzamentos Xerais do Estado (PGE), a modificación operada en decembro de 2020 do artigo 37.2 da Lei 47/2003, do 26 de novembro, Xeral Orzamentaria, introduciu expresamente a obrigação de acompañar o Proxecto de Lei de PGE co correspondente **Informe de Impacto de Xénero**, mentres que o contido do citado informe e o seu proceso de elaboración son detallados nas ordes anuais polas que se ditan as normas para a elaboración dos PGE.

A análise levada a cabo sobre esta materia centrouse en comprobar se as CCAA regularon a obrigación de avaliar o impacto de xénero na tramitación das súas leis e disposicións normativas, así como se reforzaron esta obrigación para o caso particular da lei de orzamentos mediante unha referencia expresa ao respecto no seu marco legal. Esta análise completouse coa revisión das ordes de elaboración dos orzamentos de cada exercicio.

➤ **Que CCAA regularon a obrigación de incorporar a perspectiva de xénero na tramitación das súas leis e disposicións normativas?**

Tal e como se observa no cadro 1, todas as CCAA, excepto a Comunidade de Madrid, introduciron na súa normativa autonómica con rango de lei a necesidade de realizar unha avaliación de impacto de xénero na tramitación das súas leis e disposicións normativas.

Cabe destacar, ademais, o caso de Andalucía, única comunidade cuxo **Estatuto de Autonomía** recolle expresamente a mencionada obrigación (artigo 114 da LO 2/2007, do 19 de marzo, de reforma do Estatuto de Autonomía para Andalucía), sen prexuízo de que outros Estatutos de Autonomía se refiran á transversalidade na incorporación da perspectiva de xénero nas políticas públicas.

A obrigación de avaliar o impacto de xénero das disposicións normativas recóllese, polo xeral, nas respectivas **leis de igualdade**³ (todas as CCAA salvo Castela e León e Comunidade de Madrid, que non aprobou unha lei de igualdade).

En menor medida, tal obrigación atópase recollida nas **leis de goberno ou outras disposicións reguladoras dos procedementos de elaboración normativa**: é o caso de Aragón, Illes Balears, Cataluña, Extremadura e Rexión de Murcia. Esta regulación é complementaria á contida nas respectivas leis de igualdade de cada unha das comunidades.

En Castela e León, pola súa banda, é a Lei 1/2001, do 1 de marzo, de avaliación do impacto de xénero en Castela e León, a que incorpora o informe da avaliación do impacto de xénero como un trámite preceptivo do procedemento de elaboración das normas, tanto nos de anteproxectos de lei, como nos relativos a proxectos de disposicións administrativas de carácter xeral.

Por último, no caso de Andalucía, ademais de no Estatuto de Autonomía e na súa lei de igualdade, tamén se prevé esta obrigación na Lei 18/2003, do 29 de decembro, pola que se aproban medidas fiscais e administrativas, ao establecer no seu artigo 139 que todos os proxectos de lei e demais disposicións de carácter regulamentario que aprobe o Consello de Goberno -e as demais disposicións xerais ditadas en desenvolvemento das anteriores- deberán ter en conta, de forma efectiva, o obxectivo da igualdade por razón de xénero, debéndose incluír na Memoria de Análise de Impacto Normativo (MAIN) o informe de avaliación do impacto por razón de xénero.

³ No caso de Cataluña, a citada obrigación é recollida de maneira implícita pola lei de igualdade ao regular a competencia para coordinar a elaboración dos IIG.

CADRO 1. MARCO NORMATIVO AUTONÓMICO (NORMAS CON RANGO DE LEI) ONDE SE ESTABLECE A OBRIGACIÓN DE AVALIAR O IMPACTO DE XÉNERO NA TRAMITACIÓN DAS DISPOSICIÓNS NORMATIVAS

CCAA	Estatuto de autonomía	Lei de igualdade	Lei de goberno*	Outras leis
Andalucía	✓	✓		✓
Aragón		✓	✓	
Principado de Asturias		✓		
Illes Balears		✓	✓	
Canarias		✓		
Cantabria		✓		
Castela e León				✓
Castela-A Mancha		✓		
Cataluña		✓	✓	
Estremadura		✓	✓	
Galicia		✓		
Comunidade de Madrid		⊖		
Rexión de Murcia		✓	✓	
Navarra		✓		
País Vasco		✓		
A Ríoxa		✓		
Comunitat Valenciana		✓		
Total	1	15	5	2

Lenda:

(✓) Sinálase a normativa principal onde se establece a obrigación de avaliar o impacto de xénero na tramitación das disposicións normativas, sen prexuízo da existencia de regulación complementaria noutras normas.

⊖ A Comunidade de Madrid e non dispón de lei de igualdade.

* Nesta columna reflíctese a regulación contida tanto nas leis de goberno como noutras disposicións reguladoras dos procedementos de elaboración normativa.

Fonte: Elaboración propia.

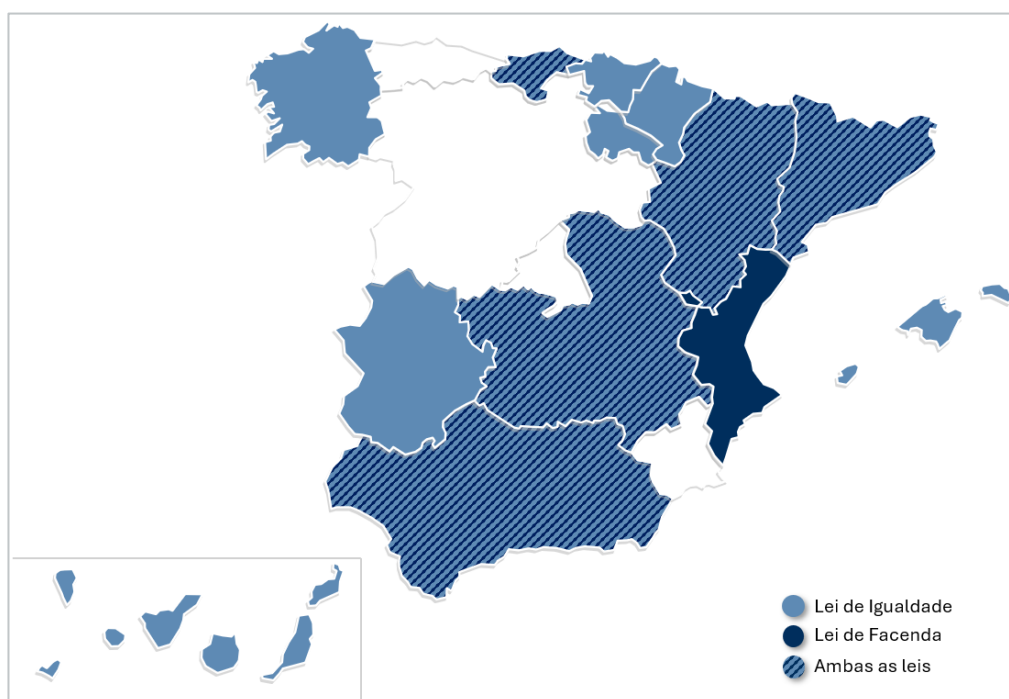
A Comunidade de Madrid, pola súa banda, non regulou esta materia nunha norma de rango legal, senón que é o artigo 7 do *Decreto 52/2021, do 24 de marzo, do Consello de Goberno, polo que se regula e simplifica o procedemento de elaboración das disposicións normativas de carácter xeral na Comunidade de Madrid*, o que contempla que cando se trate de anteproxectos de lei elaborárase unha Memoria Estendida de Análise de Impacto Normativo, na que se incluírá a análise dos impactos sociais por razón de xénero.

➤ **Que CCAA regularon expresamente a obrigación de avaliar o impacto de xénero dos seus orzamentos?**

Dadas as particularidades das leis de orzamentos, resulta conveniente, por unha banda, que a incorporación da perspectiva de xénero no seu proceso de elaboración sexa dotada das maiores garantías legais mediante unha regulación específica ao respecto e, por outro, que tales previsións normativas sexan recollidas na lexislación autonómica -e non unicamente nas ordes que anualmente se ditan para a elaboración dos orzamentos-, a fin de que conte cun marco xurídico estable (véxase o [anexo II.1](#)).

Pois ben, trece das dezasete CCAA recollen de maneira expresa na súa lexislación a obrigación de avaliar o impacto de xénero dos orzamentos durante o seu proceso de elaboración: en sete delas a obrigación contéplase na lei de igualdade, nunha comunidade na lei de facenda, mentres que as cinco restantes regulan esta necesidade en ambas leis mencionadas. O detalle pódese ver no gráfico seguinte:

GRÁFICO 3. NORMATIVA AUTONÓMICA DE RANGO LEGAL QUE ESTABLECE EXPRESAMENTE A OBRIGACIÓN DE AVALIAR O IMPACTO DE XÉNERO DOS ORZAMENTOS

Fonte: Elaboración propia.

Así, fóra das leis de igualdade do Principado de Asturias, Castela e León, Rexión de Murcia e a Comunitat Valenciana, as **leis de igualdade** aprobadas no resto de CCAA (12) establecen a necesidade de avaliar o impacto de xénero do anteproxecto de lei de orzamentos (a Comunidade de Madrid, pola súa banda, non dispón dunha lei de igualdade). Salvo en Cataluña e no País Vasco, o resto de tales leis inclúen, ademais, unha mención específica ao IIG resultante.

Nun total de seis CCAA (Andalucía, Aragón, Cantabria, Castela-A Mancha, Cataluña e a Comunitat Valenciana), as respectivas **leis de facenda** dispoñen que o IIG forma parte da documentación complementaria debe acompañar ao anteproxecto de lei de orzamentos xerais.

A normativa de rango legal de catro CCAA (Principado de Asturias, Castela e León, Comunidade de Madrid e Rexión de Murcia), pola súa banda, non contén ningunha referencia expresa á incorporación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos.

Polo que respecta ás previsións contidas nas **normas que anualmente se ditan para a elaboración dos orzamentos** (e, en particular, as referidas á elaboración dos orzamentos de 2025), fóra da Comunidade de Madrid, nos restantes casos tales normas contemplan a avaliación do impacto de xénero do orzamento, indicando que a información xerada neste proceso acompañará ao anteproxecto de lei de orzamentos.

A análise dos IIG emitidos polas CCAA no marco da elaboración dos seus orzamentos recóllese no [subapartado II.4](#). Con todo, a continuación alúdese especificamente ás catro CCAA que non contan con lexislación autonómica que regule expresamente a avaliación do impacto de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos (Principado de Asturias, Castela e León, Comunidade de Madrid e Rexión de Murcia):

O **Principado de Asturias e Castela e León** acompañan os seus orzamentos dun informe de avaliación de impacto de xénero en cumprimento do disposto, con carácter xeral, para a elaboración das súas disposicións normativas con rango de lei: na Lei 2/2011, do 11 de marzo, para a igualdade de mulleres e homes e a erradicación da violencia de xénero e na Lei 1/2011, do 1 de marzo, de avaliación do impacto de xénero, respectivamente⁴.

No caso da **Comunidade de Madrid**, nin a Lei 9/1990, do 8 de novembro, reguladora da Facenda da Comunidade de Madrid, nin a Orde do 30 de maio de 2024, da Consellería de Economía, Facenda e Emprego, pola que se ditan as normas de elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade de Madrid para o ano 2025, prevén a incorporación da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos xerais. Con todo, o Decreto 52/2021 anteriormente citado dispón que nos anteproxectos de lei deberase elaborar unha Memoria Estendida da Análise de Impacto Normativo, na que se incluírá a análise dos impactos sociais por razón de xénero. Tal e como dispón o artigo 1.2 do devandito Decreto, as previsións contidas no mesmo aplicaranse, entre outros, aos procedementos de elaboración e tramitación dos anteproxectos e proxectos de normas con rango de lei, sen que a norma orzamentaria sexa uns dos supostos expresamente excluídos do seu ámbito de aplicación polo seu artigo 1.3.

Con todo, durante o curso desta fiscalización a Comunidade de Madrid indicou a este Tribunal que non elabora un IIG como consecuencia de que o artigo 49 da súa lei de facenda non inclúe tal informe entre a documentación que debe acompañar ao proxecto de lei de orzamentos que é remitido á Asemblea de Madrid. A Comunidade sinala que, aínda que non se elabore expresamente o citado informe, as Instrucións da Dirección Xeral de Orzamentos para a elaboración dos estados de gastos establecen que os indicadores serán desagregados en virtude do xénero, sempre que o tipo de indicador permita, e que, por tanto, en tales casos esta desagregación facilita que a análise da información do orzamento -tanto na fase de elaboración como na de execución- se realice tendo en conta o factor do xénero. No pasado, e como resultado de diversas iniciativas parlamentarias,

⁴ Castela e León indica que esta avaliación do impacto de xénero non implica a integración da perspectiva de xénero na elaboración dos orzamentos. Neste sentido, a diferenza entre integrar a perspectiva de xénero nos orzamentos e avaliar o impacto de xénero dos orzamentos radica, principalmente, no momento do proceso orzamentario en que se aplican e no seu propósito específico (a primeira implica incorporar o enfoque de xénero desde o inicio e ao longo de todo o ciclo orzamentario, co obxectivo de transformar a maneira en que se asignan os recursos públicos para que contribúan activamente á igualdade de xénero, mentres que a avaliación do impacto de xénero dos orzamentos refírese á análise dos efectos reais ou previstos das políticas orzamentarias sobre mulleres e homes, xa sexa antes ou despois da súa implementación -pode, por tanto, aplicarse a orzamentos aínda que non fosen deseñados con enfoque de xénero-).

esta Comunidade incluía un IIG como documentación anexa ao proxecto de lei de orzamentos xerais, práctica que se aplicou durante o período 2018-2022 (véxase [epígrafe II.4.1](#)).

Polo que respecta á **Rexión de Murcia**, cabe sinalar o seguinte:

- Conforme ao previsto na Lei 6/2004, do 28 de decembro, do Estatuto do Presidente e do Consello de Goberno da Rexión de Murcia (artigo 46), os anteproxectos de lei deben acompañarse dunha MAIN, dentro da cal se incluírá un informe sobre o impacto por razón de xénero. Esta esixencia foi reforzada pola Lei 7/2007, do 4 de abril, para a Igualdade entre Mulleres e Homes, e de Protección contra a Violencia de Xénero na Rexión de Murcia (artigo 10.1).
- Nin no Decreto lexislativo 1/1999, do 2 de decembro, polo que se aproba o Texto Refundido da Lei de Facenda da Rexión de Murcia, nin en ningunha outra norma de rango legal se recolle de maneira expresa a elaboración dun IIG para a lei de orzamentos. A mencionada lei de facenda detalla no seu artigo 31 a documentación que ten que acompañar o proxecto de lei de orzamentos xerais da comunidade, entre a que non figura a citada MAIN.
- O anterior non foi obstáculo para que, ata os orzamentos de 2016, acompañáse o proxecto de lei de orzamentos dun IIG. Tal e como recolle o último de tales informes, a súa realización respondía á esixencia contida no artigo 46 da Lei 6/2004 anteriormente mencionada de que os anteproxectos de lei se acompañase dun IIG. Con todo, a partir dos orzamentos de 2017 deixouse de elaborar este IIG como consecuencia de que na *Guía metodolóxica para a elaboración dunha Memoria de Análise de Impacto Normativo na Rexión de Murcia*, aprobada por Acordo do Consello de Goberno con data 6 de febreiro de 2015, sinalase que a MAIN non se esixirá con ocasión da elaboración do Anteproxecto de Lei de Orzamentos Xerais da CA da Rexión de Murcia. Neste sentido, a citada guía sinala que “o artigo 31.3 do Texto Refundido da Lei de Facenda da Rexión de Murcia, aprobado por Decreto lexislativo 1/1999, do 2 de decembro, recolle a documentación que debe acompañar ao mesmo e por tanto deberá ser esta e non a MAIN a que o acompañe”.
- Segundo o manifestado a este Tribunal pola Rexión de Murcia durante o transcurso da fiscalización, a CA interpreta que a citada previsión limita a extensión da obrigatoriedade da MAIN (e, en consecuencia, do IIG) prevista polas citadas leis 7/2007 e 6/2004, a pesar de estar contida nun documento que, tal e como sinala a propia guía, non ten carácter normativo, senón que se trata dun instrumento metodolóxico para a elaboración da MAIN.
- A única referencia a unha orzamentación con perspectiva de xénero nesta CA é a contida nas normas ditadas anualmente para a elaboración dos orzamentos: do mesmo xeito que nas normas de elaboración dos orzamentos para 2023 e 2024, a Orde do 25 de abril de 2024, da Consellería de Economía, Facenda e Empresa, pola que se ditan normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Rexión de Murcia para o ano 2025, dispoñía no seu artigo 6.c que o proxecto de lei de orzamentos será acompañado por “canta outra documentación se considere oportuno acompañar ao citado Proxecto de Lei de Orzamentos. En particular, as memorias de impacto de xénero confeccionadas polos Centros Xestores”. Para a elaboración de tales memorias, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2023 e 2024 incluían unha ficha de Memoria de Impacto de Xénero entre a documentación para cumprimentar polos centros (artigo 5), pero na norma referida aos orzamentos do exercicio 2025 eliminouse a citada ficha. En consecuencia, no marco da elaboración dos orzamentos de 2025 os centros xestores da Rexión de Murcia non elaboraron tales memorias de impacto de xénero.

Nos últimos informes de fiscalización do Tribunal de Contas sobre a Conta Xeral desta CA⁵ inclúese a recomendación de modificar o Texto Refundido da Lei de Facenda da Rexión de Murcia para que esixa que a lei pola que se aproban os Orzamentos Xerais da Comunidade se acompañe dun IIG, do mesmo xeito que se fai co resto das disposicións legais. Ao amparo do principio de autonomía financeira, a CA non implementou a citada recomendación do Tribunal de Contas, alegando que, conforme a doutrina consolidada do Tribunal Constitucional, a lei de orzamentos ten unhas connotacións que a distinguen do resto de disposicións de carácter xeral, polo que o seu procedemento de elaboración é un procedemento específico ao que non resulta de aplicación o réxime xeral da iniciativa legislativa establecido na Lei 6/2004.

II.1.2. Existe un vínculo entre os orzamentos e a obxectivos clave de igualdade de xénero fixados a nivel autonómico?

O vínculo entre a estratexia de igualdade e a PEG é esencial para garantir que os compromisos en materia de igualdade se traduzan en accións concretas apoiadas por recursos.

A elaboración de orzamentos con perspectiva de xénero fortalece o vínculo entre a elaboración de orzamentos e os obxectivos clave en materia de igualdade de xénero

A elaboración de orzamentos con perspectiva de xénero pode empregarse para garantir que o orzamento reflicta as prioridades do goberno en materia de igualdade de xénero do se se fomenta a presentación de propostas orzamentarias aliñadas con esas prioridades.

Para este fin, é necesario que se teñan establecido previamente prioridades políticas claras, xa que isto contribúe a dotar dun enfoque sólido á elaboración de orzamentos con perspectiva de xénero (especialmente cando estas prioridades de igualdade de xénero se formalizan en documentos de natureza estratéxica).

Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero (OCDE, 2023)

A formulación de plans estratéxicos para a igualdade de mulleres e homes adoita vir contemplada nas respectivas leis autonómicas de igualdade, pois tales plans son o principal instrumento do goberno autonómico para orientar os cambios institucionais e sociais requiridos para avanzar na consecución da igualdade entre mulleres e homes. Con esta finalidade, os plans identifican os principais eixos de intervención naqueles ámbitos que son da competencia da administración da CA, así como os obxectivos estratéxicos nos que se considera prioritario incidir durante o seu período de vixencia.

Partindo deste contexto, analizáronse as seguintes cuestións referentes á planificación estratéxica levada a cabo polas CCAA en materia de igualdade de xénero:

- 1) Dispoñían as CCAA de estratexias en materia de igualdade de xénero vixentes durante o período fiscalizado?
- 2) Tales estratexias de igualdade recollían previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero no proceso de orzamentación da respectiva comunidade?

⁵ O último informe publicado é o correspondente ao [exercicio 2022](#).

- 3) Os obxectivos e prioridades de igualdade recollidos nas mencionadas estratexias son tidos en conta no proceso de planificación orzamentaria?

Polo que respecta á primeira cuestión, un total de doce CCAA (Andalucía, Aragón, Principado de Asturias, Canarias, Castela e León, Castela-A Mancha, Extremadura, Galicia, Comunidade de Madrid, Navarra, País Vasco e A Ríoxa) contaban cun plan ou estratexia en materia de igualdade vixente durante o período fiscalizado, mentres que no caso de Illes Balears, Cantabria e Cataluña as súas estratexias referíanse a un período temporal que finalizou antes do ano 2024⁶. A Rexión de Murcia e a Comunitat Valenciana non dispoñían dunha estratexia autonómica no ámbito da igualdade entre mulleres e homes.

Da análise dos doce plans ou estratexias de igualdade vixentes durante o período fiscalizado despréndese que, salvo en Canarias, o resto de CCAA incluían en tales estratexias previsións referidas á PEG⁷.

CADRO 2. PLANIFICACIÓN ESTRATÉXICA AUTONÓMICA EN MATERIA DE IGUALDADE

CCAA	Plan ou estratexia en materia de igualdade	Inclúen previsións sobre PEG
Andalucía	Plan Estratéxico para a Igualdade de mulleres e homes en Andalucía 2022-2028.	✓
Aragón	II Plan Estratéxico para a Igualdade entre Mulleres e Homes en Aragón (2021-2024).	✓
Principado de Asturias	I Plan de Igualdade da Administración do Principado de Asturias 2024-2027.	✓
Canarias	Estratexia Canaria de Transición Igualitaria adoptada en abril de 2022 (programa de acción planificado a 16 anos).	
Castela e León	Plan Estratéxico de Igualdade de Xénero 2022/2025.	✓
Castela-A Mancha	II Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre mulleres e homes de Castela-A Mancha (2019-2024).	✓
Extremadura	VI Plan Estratéxico para a Igualdade de Mulleres e Homes en Extremadura (2023-2026).	✓
Galicia	VIII Plan Estratéxico de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes (2022-2027).	✓
Madrid	Estratexia Madrileña para a Igualdade de oportunidades entre Mulleres e Homes (2018-2024).	✓
Navarra	Plan Estratéxico para a Igualdade entre Mulleres e Homes en Navarra (2022-2027).	✓
País Vasco	Estratexia 2030 para a Igualdade de Mulleres e Homes na CA de Euskadi.	✓
A Ríoxa	I Plan de igualdade entre mulleres e homes na Administración Xeral da Comunidade Autónoma da Ríoxa 2022-2026.	✓

Fonte: Elaboración propia.

⁶ As estratexias de Cantabria e Cataluña esténdense ata 2022, e as de Illes Balears, ata 2023. Cantabria e Illes Balears manifestaron a este Tribunal estar a tramitar as novas estratexias.

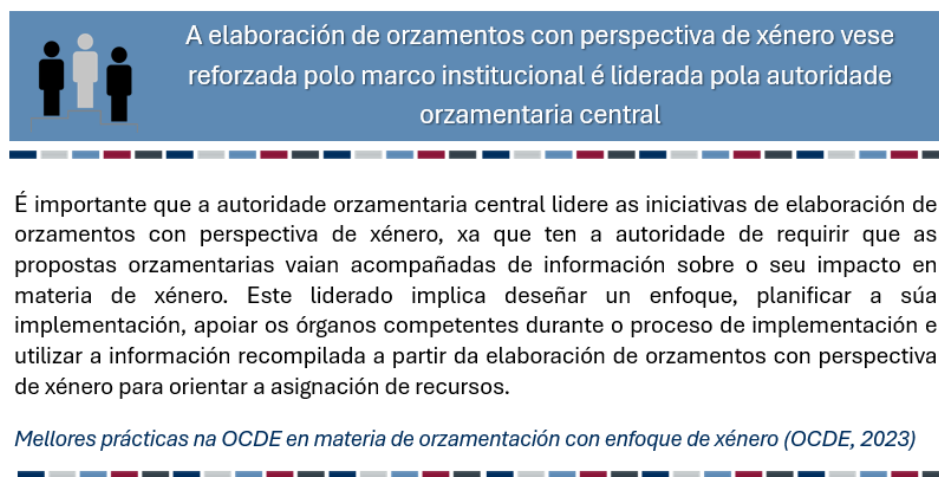
⁷ Das estratexias anteriores ao período fiscalizado e que xa non estaban vixentes durante o mesmo (as correspondentes ás CCAA de Illes Balears, Cantabria e Cataluña), unicamente a Estratexia de Transversalidade de xénero de Cantabria (2019-2022) recollía este tipo de previsións.

Cando no proceso de orzamentación se empregan as prioridades estratéxicas do goberno en materia de igualdade de xénero como referencia para incorporar a perspectiva de xénero na orzamentación, iso fortalece o vínculo entre a orzamentación e os obxectivos de igualdade de xénero e redunda en decisións orzamentarias mellor informadas e de maior impacto, así como nunha política governamental máis coherente e eficaz⁸. Neste sentido, todas as CCAA que dispoñen de estratexia ou plan de igualdade -fóra da Rioxa- manifestan ter en conta durante a súa orzamentación os obxectivos estratéxicos de igualdade, circunstancia que, ademais, adoita reflectirse nos respectivos informes de impacto de xénero.

En relación con esta cuestión, analizouse adicionalmente se os marcos metodolóxicos ou as propias estratexias de igualdade conteñen previsións sobre esta aliñación entre os obxectivos das respectivas estratexias e a orzamentación. Excepto na Rioxa, as restantes metodoloxías desenvolvidas polas CCAA fan referencia á consideración dos obxectivos estratéxicos en materia de igualdade no proceso de orzamentación. En sentido contrario, e salvo o caso puntual de Castela e León, os plans de igualdade non adoitan incluír unha referencia expresa a que os seus obxectivos e prioridades terán que orientar a PEG.

II.2. MARCO INSTITUCIONAL

A consecución da transversalidade de xénero en todos os niveis do proceso orzamentario require da existencia dun marco institucional comprometido co devandito obxectivo e dun claro liderado neste ámbito.

Analizáronse os órganos que interveñen na incorporación da perspectiva de xénero no proceso de orzamentación e o papel desempeñado por estes co obxectivo de contestar as seguintes preguntas de auditoría:

- 1) O marco institucional no que se desenvolve a avaliación do impacto de xénero dos orzamentos inclúe a participación dos actores clave nesta materia? En particular, xunto aos órganos do ámbito orzamentario, participan os institutos de igualdade e/ou as Direccións Xerais (DG) competentes en materia de igualdade? Reforzouse este marco

⁸ OECD Best Practices for Gender Budgeting (2023).

institucional mediante a creación de estruturas específicas dirixidas a promover esta práctica orzamentaria?

- 2) Este proceso é liderado desde o ámbito orzamentario? Quen emite o informe resultante desta avaliación?

A análise levada a cabo neste subapartado focalizouse nas quince CCAA que emitiran (ou tiñan previsto) emitir un IIG no marco da elaboración dos seus orzamentos de 2025, é dicir, todas elas excepto a Comunidade de Madrid⁹ e a Rexión de Murcia.

II.2.1. Que axentes interveñen na orzamentación con enfoque de xénero?

Polo xeral, a estrutura organizativa que participa na PEG caracterízase pola colaboración de diversos tipos de órganos e entidades especializadas, fundamentalmente os seguintes:

GRÁFICO 4. MARCO INSTITUCIONAL DA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO

Fonte: Elaboración propia.

Como non pode ser doutro xeito, as DG de Orzamentos e os centros xestores adoitan desempeñar un papel crucial na PEG: polo xeral, as **DG con competencias en materia de orzamentos** son responsables da coordinación, supervisión e unificación da información remitida polos centros xestores. Ademais, naquelas comunidades onde se creou unha Comisión de Impacto de Xénero ou estrutura similar, as citadas DG adoitan participar activamente na mesma, supervisando a recompilación de información e o proceso de aprobación do IIG. Tamén adoitan impulsar e supervisar a elaboración das guías e instrucións para a incorporación da igualdade de xénero nos orzamentos. Pola súa banda, os **centros xestores** son os responsables da análise de impacto de xénero dos programas de gasto correspondentes ao seu ámbito, o que implica unha revisión dos

⁹ Aínda que a Comunidade de Madrid non emite un IIG, o anexo III recolle sucintamente os axentes que participan na análise dos seus programas orzamentarios desde unha perspectiva de xénero.

obxectivos, actividades e indicadores de tales programas, integrando obxectivos e indicadores orientados á promoción da igualdade de xénero e reformulando aqueles que non se aliñan adecuadamente coa devandita perspectiva. Como parte deste proceso, os centros xestores completan as fichas de análises do impacto de xénero e remítenas á DG de Orzamentos para a súa análise e tratamento.

Xunto a estes dous actores clave, hai outros axentes involucrados na transversalización do enfoque de xénero nos orzamentos das CCAA, cuxo resumo se recolle no cadro 3. Aínda que as competencias de tales axentes poden diferir entre comunidades, polo xeral desempeñan as funcións que se expoñen a continuación.

Tal e como sinala a OCDE, a elaboración de orzamentos con perspectiva de xénero adoita requirir dunha colaboración estreita entre a autoridade orzamentaria e o organismo responsable da igualdade de xénero, dado o papel fundamental que este último desempeña na definición dos obxectivos estratéxicos en materia de igualdade, a coordinación das políticas correspondentes e o fortalecemento de capacidades institucionais para a transversalización do enfoque de xénero no conxunto da administración pública. En relación con esta cuestión, obsérvase o seguinte (véxase o detalle no cadro 3):

- En nove CCAA os **Institutos ou Observatorios existentes en materia de igualdade** interveñen neste proceso, ofrecendo asesoría e apoio ás consellerías e centros xestores. As funcións que desempeñan nesta materia tamén poden incluír a realización dun diagnóstico sobre a situación da igualdade de xénero na comunidade, a formulación de propostas de mellora sobre os informes de impacto de xénero ou a coordinación do proceso de centralización das fichas de impacto de xénero. Ademais, en tres CCAA (Canarias, Castela-A Mancha e Estremadura) estes organismos contan con representación nas comisións de impacto de xénero constituídas, intervindo directamente na elaboración e/ou aprobación dos informes de impacto de xénero e asumindo responsabilidades -xa sexa técnicas ou de liderado- no proceso de orzamentación con perspectiva de xénero. No caso de Navarra, é o Instituto Navarro para a Igualdade quen lidera este proceso e elabora o IIG.
- Xunto aos anteriores institutos ou observatorios, nun total de oito CCAA interveñen neste proceso as **DG con competencias en materia de igualdade** (ou estrutura similar), desempeñando, polo xeral, labores de asesoramento e colaborando estreitamente coa DG de Orzamentos na elaboración e revisión do informe de avaliación de impacto de xénero. Así mesmo, adoitan participar no establecemento do marco conceptual e metodolóxico da orzamentación con enfoque de xénero, colaborando coa DG de Orzamentos na elaboración da documentación que os centros xestores precisan. Cabe destacar que en dous casos (Principado de Asturias e Galicia) son as DG de Igualdade quen asume o liderado deste proceso, como se analizará máis adiante.
- Naquelas comunidades que contan con este tipo de estruturas, xeralmente polo menos unha delas intervén no proceso de orzamentación con enfoque de xénero. A excepción é Aragón, onde nin a DG de Igualdade de Oportunidades nin o Instituto Aragonés da Muller interveñen neste proceso.

Por outra banda, considérase unha boa práctica a creación no ámbito da autoridade orzamentaria dun equipo específico -con homólogos nas consellerías- para o desenvolvemento e implementación

da orzamentación con perspectiva de xénero. Neste sentido, en cinco CCAA¹⁰ (Canarias, Cantabria, Castela-A Mancha, Estremadura e Comunitat Valenciana) creáronse **comisións específicas** para promover a orzamentación con enfoque de xénero. No [anexo II.2](#) ofrécese información sobre a denominación, regulación, composición e funcións destes órganos especializados, podéndose destacar as seguintes características:

- Estas comisións adoitan estar adscritas ás respectivas consellerías de facenda, regulándose a súa creación, composición, organización e funcionamento mediante o correspondente decreto.
- Polo xeral, estes órganos colexiados están presididos por un órgano orzamentario (3 CCAA), mentres que en Cantabria esta presidencia sitúase na consellería con competencias en materia de igualdade. En Castela-A Mancha, pola súa banda, a presidencia alterna semestralmente entre o Instituto da Muller e a DG competente en materia de orzamentos.
- En todas as comisións analizadas hai representación de órganos orzamentarios e de órganos de xénero (xa sexa a DG ou o Instituto de Igualdade). Tamén hai representantes de cada consellería, excepto en Castela-A Mancha.
- En canto ás funcións encomendadas, cabe destacar que todas estas comisións confórmanse como os órganos impulsores da orzamentación con enfoque de xénero, ás que corresponde, ademais, emitir o IIG. Outras tarefas encomendadas son a elaboración de indicadores de avaliación do impacto de xénero dos orzamentos (3 CCAA) e o impulso das auditorías de xénero (2 CCAA).

En relación con este tipo de comisións, cabe mencionar que en 2004 constituíuse en Andalucía unha Comisión de Impacto de Xénero configurada como o principal órgano impulsor e de coordinación da estratexia de orzamento e xénero desa comunidade. Esta comisión, composta por profesionais da Consellería de Economía e Facenda e do Instituto Andaluz da Muller, estaba encargada de elaborar o informe de avaliación do impacto de xénero. Con todo, coa recente modificación introducida polo Decreto-lei 3/2024, do 6 de febreiro, polo que se adoptan medidas de simplificación e racionalización administrativa para a mellora das relacións dos cidadáns coa Administración da Xunta de Andalucía e o impulso da actividade económica en Andalucía, suprimiuse esta Comisión, ao considerar que a madurez da estratexia e os instrumentos de coordinación existentes xa non facían preciso contar co impulso do devandito órgano colexiado¹¹.

Doutra banda, tamén cinco CCAA (Andalucía, Cataluña, Galicia, País Vasco e Comunitat Valenciana) indican a existencia doutras **estruturas de coordinación ou grupos de traballo** que interveñen neste proceso, á marxe das comisións de impacto de xénero anteriormente citadas. A título de exemplo, pódense citar as dúas estruturas de coordinación existentes en Andalucía, dependentes ambas da DG de Orzamentos: a *Rede Profesional da Xunta de Andalucía*, un espazo de intercambio e comunicación que conta con grupos de traballo creados *ad hoc* para o proceso orzamentario; e as *sesións técnicas de traballo* na fase de elaboración do borrador de anteproxecto do orzamento, que se organizan a pedimento dos centros xestores. No País Vasco en ocasións

¹⁰ Non se inclúe a Comisión Interdepartamental para a Igualdade Efectiva de Mulleres e Homes sinalada por Cataluña durante o trámite de alegacións debido a que este órgano non se focaliza na promoción da igualdade de xénero no ámbito orzamentario, a diferenza das restantes comisións recollidas no cadro 3 e detalladas no [anexo II.2](#).

¹¹ Tal e como se expón no epígrafe II.5.1 e no anexo II.8, este Decreto-lei 3/2024 tamén modificou o réxime de auditorías de orzamento e xénero e eliminou a esixencia de que a Cámara de Contas de Andalucía fiscalizase o cumprimento da perspectiva de xénero no orzamento da Xunta de Andalucía.

participan os *grupos de traballo departamentais*, baixo a coordinación das respectivas unidades de igualdade, e en Galicia os *grupos de traballo sectoriais*, que realizan propostas neste ámbito.

Ademais, en sete CCAA¹² as **unidades de igualdade** existentes nas consellerías -polo xeral adscritas ás secretarías xerais técnicas- asesoran aos centros xestores na elaboración das fichas orzamentarias. Aínda que as funcións de tales unidades se limitan ao ámbito da súa respectiva consellería e non participan directamente na avaliación do impacto de xénero dos orzamentos, no seu conxunto, contribúen ao devandito proceso ao actuar como un soporte técnico e administrativo para a incorporación da perspectiva de xénero nos programas orzamentarios e, en ocasións, elaboran indicacións ao respecto. Mención especial merecen o caso de Aragón e o País Vasco, nas que, como se analiza máis adiante, a Unidade de Igualdade do Departamento competente en materia de Facenda desempeña un papel clave, ao elaborar o IIG e coordinar os traballos dos distintos axentes.

Por último, en catro CCAA (Andalucía, Estremadura, Galicia e A Ríoxa) os datos necesarios para que os axentes anteriormente mencionados desenvolvan as súas funcións no marco da orzamentación con enfoque de xénero son fornecidos polos respectivos **Institutos de Estatística**.

No cadro seguinte resúmense os axentes que, xunto coa DG de Orzamentos e os centros xestores, interveñen na orzamentación con enfoque de xénero, recolléndose no [anexo II.3](#) máis información sobre o papel desempeñado por estes actores en cada unha das CCAA.

¹² Andalucía, Aragón, Canarias, Castela-A Mancha, Navarra, País Vasco e Comunitat Valenciana. Durante o trámite de alegacións, Cataluña manifesta que na devandita Comunidade son os Gabinetes Técnicos quen, polo xeral, actúan como órganos responsables da aplicación da transversalidade da perspectiva de xénero na planificación, a supervisión e a avaliación das políticas departamentais.

CADRO 3. OUTROS AXENTES QUE INTERVEÑEN NA ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO (DETALLE POR CA)

CCAA	Observatorio de igualdade/ Instituto da Muller	DG de igualdade	Comisión de impacto de xénero	Estruturas de coordinación/ Grupos de traballo	Unidades de igualdade	Instituto de estatística
Andalucía	✓			✓	✓	✓
Aragón					✓	
Principado de Asturias	✓	✓				
Illes Balears	✓					
Canarias	✓		✓		✓	
Cantabria		✓	✓			
Castela e León		✓				
Castela-A Mancha	✓		✓		✓	
Cataluña	✓	✓		✓		
Estremadura	✓	✓	✓			✓
Galicia		✓		✓		✓
Navarra	✓				✓	
País Vasco	✓			✓	✓	
A Rioxa		✓				✓
Comunitat Valenciana		✓	✓	✓	✓	
Total	9	8	5	5	7	4

Lenda: Os axentes marcados con ✓ interveñen na PEG.

Fonte: Elaboración propia.

**II.2.2. Que axentes lideran e impulsan o proceso de orzamentación con enfoque de xénero?
A quen corresponde a emisión do informe de impacto de xénero?**

A participación neste proceso de axentes procedentes de distintos ámbitos fai imprescindible un adecuado labor de impulso e coordinación, tanto para a toma de decisións como para o traballo técnico a desenvolver para a elaboración do correspondente IIG. No cadro 4 identifícanse os axentes que lideran este proceso nas CCAA analizadas, así como aqueles que emiten o informe resultante que acompaña aos orzamentos (como se indicou, deste subapartado excluíuse á Comunidade de Madrid e á Rexión de Murcia ao non emitir un IIG nin telo previsto).

CADRO 4. AXENTES ENCARGADOS DE LIDERAR O PROCESO E EMITIR O INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

CCAA	Ámbito orzamentario			Ámbito da igualdade	
	DG Orzamentos	Unidade igualdade Consellería Facenda	Comisión impacto de xénero dos orzamentos	DG Igualdade	Instituto da Muller / de Igualdade
Andalucía	 				
Aragón		 			
Principado de Asturias				 	
Illes Balears					
Canarias					
Cantabria			 		
Castela e León	 				
Castela-A Mancha			 		
Cataluña	 				
Estremadura			 		
Galicia	 			 	
Navarra					
País Vasco	 	 			
A Ríoxa	 				
Comunitat Valenciana			 		
Total	9	1	5	3	2

Lenda: Axente que impulsa e lidera o proceso / Axente que emite o IIG.

Fonte: Elaboración propia.

Polo que respecta ao **liderado e impulso** da orzamentación con enfoque de xénero, obsérvase que:

- En dez CCAA¹³ este proceso é liderado de forma unitaria desde o ámbito orzamentario, xa sexa pola DG de Orzamentos (5 CCAA), polas comisións específicas creadas nesta materia (4 CCAA), pola Unidade de Igualdade de Xénero do Departamento de Facenda e Administración Pública (Aragón) ou, no caso do País Vasco, de maneira conxunta pola Dirección Xeral de Orzamentos e a Unidade de Igualdade (ambos do Departamento de Facenda e Finanzas).
- En dúas CCAA este proceso é liderado en exclusividade desde o ámbito da igualdade: en concreto, no Principado de Asturias pola DG de Igualdade, adscrita á Consellería de Presidencia, Reto Demográfico, Igualdade e Turismo, e en Navarra polo Instituto Navarro para a Igualdade, dependente do Departamento de Presidencia e Igualdade.

¹³ Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Estremadura, País Vasco, A Ríoxa e Comunitat Valenciana.

- En tres CCAA este liderado é exercido de maneira conxunta por actores encadrados en ambos ámbitos (orzamentario e de igualdade): desta maneira, o Gabinete Técnico do Departamento de Igualdade e Feminismo (en Cataluña), a Subdirección Xeral de Promoción de Igualdade da Consellería de Promoción de Emprego e Igualdade (en Galicia) e o Instituto Balear da Muller, no caso de Illes Balears, colaboran estreitamente coa respectiva DG de Orzamentos no impulso da PEG.

Doutra banda, en canto á **emisión do IIG**:

- En once CCAA¹⁴ a emisión do IIG realízase por axentes encadrados no ámbito orzamentario.
- En tres CCAA o IIG é elaborado por órganos pertencentes ao ámbito da igualdade: no Principado de Asturias é a DG de Igualdade quen emite o informe, mentres que en Illes Balears e Navarra o IIG é emitido polo respectivo Instituto da Igualdade.
- Por último, en Galicia o IIG emítese de forma conxunta por un órgano incardinado no ámbito orzamentario (a DG de Orzamentos) e outro pertencente ao ámbito da igualdade (a Subdirección Xeral de Promoción de Igualdade).

Na maior parte dos casos, a atribución de tales funcións está recollida expresamente pola normativa autonómica, non sendo así no caso do Principado de Asturias, Cataluña e o País Vasco.

II.3. MARCO METODOLÓXICO E MEDIDAS ADOPTADAS PARA A SÚA ADECUADA IMPLEMENTACIÓN

Para levar a cabo unha orzamentación con enfoque de xénero efectiva, é fundamental contar cun marco metodolóxico sólido e con persoal adecuadamente formado neste ámbito.

Medidas dirixidas a reforzar a capacitación técnica

A capacitación e o apoio ao persoal poden adoptar diversas formas, como guías e manuais, formación e servizos de asesoramento.

Incorporar unha perspectiva de xénero na elaboración de orzamentos adoita ser un concepto novo para os directivos. Polo tanto, o éxito deste proceso dependerá en gran medida da capacitación que reciban e da dispoñibilidade de recursos financeiros destinados para ese fin.

Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero (OCDE, 2023)

Desde esta perspectiva, analizáronse as ferramentas metodolóxicas utilizadas polas CCAA para a elaboración do IIG que acompaña aos orzamentos, así como as medidas que implementaron para fortalecer as capacidades técnicas do seu persoal. En consecuencia, as comprobacións

¹⁴ Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Extremadura, País Vasco, A Rioxa e Comunitat Valenciana.

focalizáronse en quince CCAA (a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia non elaboran un IIG) e orientáronse a responder as seguintes cuestións:

- 1) A elaboración do IIG susténtase en ferramentas metodolóxicas desenvolvidas especificamente polas CCAA para o ámbito orzamentario e documentalmente soportadas?
- 2) Proporcionouse ao persoal formación e asesoramento dirixidos a facilitar a comprensión e incorporación da perspectiva de xénero no proceso de planificación orzamentaria?

II.3.1. Cales son as ferramentas metodolóxicas empregadas polas CCAA para elaborar os seus informes de impacto de xénero?

Para a elaboración dos IIG resulta importante contar cun marco metodolóxico adecuadamente documentado, xa que iso favorece unha aplicación homoxénea do enfoque de xénero, contribúe á trazabilidade dos criterios, ferramentas e procesos utilizados, e serve ao persoal como marco de referencia básico. O desenvolvemento de tales metodoloxías tamén fortalece a institucionalización do enfoque de xénero, formalizando o compromiso institucional coa igualdade de xénero e consolidando este enfoque como parte integral do proceso normativo. Aínda que é certo que a maioría dos IIG¹⁵ describen a metodoloxía seguida na súa elaboración, tal información ten como destinatario ao lector do informe.

Analizáronse os soportes metodolóxicos¹⁶ empregados polas CCAA para elaborar os IIG e, no caso daquelas CCAA que desenvolveron soportes metodolóxicos propios, a natureza de tales ferramentas e os principais aspectos tratados nos mesmos.

- **Soportes metodolóxicos empregados polas CCAA na súa orzamentación con enfoque de xénero**

En tres CCAA (o Principado de Asturias, Estremadura e Galicia) a elaboración dos IIG que acompañan aos orzamentos xerais non se basea en marcos metodolóxicos propios que estean formalmente documentados. Con todo, pódese sinalar o seguinte:

- O Principado de Asturias elaborou en 2014 unha guía coas pautas para a incorporación da perspectiva de xénero aos orzamentos, pero a Comunidade indicou a este Tribunal que esta metodoloxía deixara de aplicarse e que, á data de elaboración do IIG 2025, estaba a analizarse a forma de avanzar neste ámbito. Neste sentido, unha das accións programadas no I Plan de Igualdade da Administración do Principado de Asturias, os seus organismos e entes públicos para o período 2024-2027 é precisamente a aprobación dunha instrución para a elaboración do IIG que acompaña ao proxecto de orzamentos anuais. No citado Plan establécese que o período previsto de aplicación para a devandita acción será 2025, sendo responsables da súa implementación a DG de igualdade e a DG de orzamentos e finanzas.
- Estremadura non desenvolveu un marco metodolóxico específico para incorporar a perspectiva de xénero na lei de orzamentos (o exercicio 2025 é o sétimo ano en que esta Comunidade acompaña os seus orzamentos dun IIG). Tampouco desenvolveu instrumentos metodolóxicos de carácter xeral que puidese aplicar de maneira supletoria, malia que o artigo 23.5 da súa Lei de Igualdade dispón que “a Xunta de Estremadura, a

¹⁵ En 11 dos 15 IIG analizados inclúese información sobre o seu procedemento de elaboración.

¹⁶ A análise centrouse nas instrucións, guías ou manuais empregadas na elaboración do IIG.

proposta do Instituto da Muller de Estremadura, elaborará normas ou directrices nas que se indiquen as pautas para seguir para a realización da avaliación previa do impacto en función do xénero”.

- Galicia sinala que a metodoloxía aplicada para avaliar o impacto de xénero dos seus orzamentos segue os principios e estándares internacionais establecidos por modelos recoñecidos como os das Nacións Unidas, a Unión Europea, a OCDE, o Instituto Europeo para a Igualdade de Xénero, entre outros, non elaborando unha guía propia neste ámbito.

Nas restantes doce CCAA a metodoloxía de elaboración do IIG recóllese nunha pluralidade de soportes metodolóxicos propios, de distinta natureza e carácter complementario entre si. No [anexo II.4](#) relaciónanse as principais ferramentas empregadas¹⁷, as cales poden ser clasificadas en atención ao seu ámbito temporal e á súa especificidade para o ámbito orzamentario, distinción de gran relevancia e que se analiza en parágrafos sucesivos (o detalle móstrase no cadro 5).

Polo que respecta ao **ámbito temporal** destas doce ferramentas metodolóxicas, sinálase o seguinte: cinco CCAA (Andalucía, Cantabria, Castela e León, Cataluña e Navarra) desenvolveron soportes metodolóxicos deseñados con vocación de permanencia, consistentes, polo xeral, en guías ou manuais¹⁸.

Once CCAA (Andalucía*, Aragón, Illes Balears, Canarias, Castela e León*, Castela-A Mancha, Cataluña*, Navarra*, País Vasco, A Rioxa e Comunitat Valenciana -marcáronse cun asterisco as que contan tamén con directrices permanentes segundo se indicou no parágrafo anterior-) dispoñen de soportes metodolóxicos con vixencia temporal (anual), nas que se inclúen instrucións e fichas destinadas a ser empregadas polos centros xestores responsables de cada programa para a análise da perspectiva de xénero nos programas orzamentarios (tales fichas estandarizadas constitúen unha ferramenta clave para a PEG, posto que permiten homoxeneizar a información enviada ao órgano encargado de emitir o IIG, así como unificar os criterios utilizados na súa avaliación¹⁹):

- En dúas CCAA (Aragón e Canarias) estas instrucións e/ou fichas son incluídas na norma que anualmente dita a comunidade para a elaboración dos orzamentos.
- En cinco CCAA (Castela-A Mancha, Cataluña, Navarra, A Rioxa e Comunitat Valenciana) estas instrucións e/ou fichas son recollidas noutro tipo de documentos, independentes da normativa de elaboración dos orzamentos. Entre estes soportes destacan as *Instrucións para a elaboración do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos 2025 da Generalitat da Comunitat Valenciana*, que constitúen un auténtico marco metodolóxico ao incluír os criterios de clasificación dos programas orzamentarios e a súa baremación, ademais de incluír, entre outros aspectos: o marco normativo, o contido do informe, o procedemento para a súa elaboración e tramitación, as instrucións para cumprimentar as fichas de xénero e a metodoloxía para a análise da relevancia de xénero dos programas orzamentarios.

¹⁷ Non se trata dunha relación exhaustiva, senón que tras a análise da documentación achegada polas CCAA seleccionáronse os instrumentos máis relevantes.

¹⁸ No caso de Cantabria, trátase do Decreto 8/2021, do 28 de xaneiro, polo que se aproban o contido e as directrices procedementais para a elaboración do informe de impacto de xénero previsto no artigo 22 da Lei de Cantabria 2/2019, do 7 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes.

¹⁹ Tales fichas adoitan confeccionarse cada ano, polo que este tipo de instrumento foi clasificado baixo a categoría de ferramentas con vixencia temporal anual (sen prexuízo de que nalgúns casos concretos puidese empregarse a ficha en máis dun exercicio).

- Nas catro CCAA restantes (Andalucía, Illes Balears, Castela e León e País Vasco) os soportes metodolóxicos de carácter anual son contidos tanto en documentos independentes como nas normas anuais de elaboración do orzamento.

Aínda que os marcos metodolóxicos para a avaliación do impacto de xénero nas disposicións normativas poden constituír un bo punto de partida, non substitúen a necesidade de instrumentos **metodolóxicos específicos** que respondan á complexidade técnica dos procesos orzamentarios e teñan en conta a especial natureza da norma orzamentaria. Estes instrumentos específicos inclúen aspectos concretos adicionais -tales como a clasificación dos programas orzamentarios e criterios a empregar ou a baremación dirixida a establecer as áreas de maior importancia, entre outros- que os converten en ferramentas máis adecuadas para a incorporación da perspectiva de xénero na norma orzamentaria. O desenvolvemento destas ferramentas metodolóxicas específicas facilita, ademais, a aplicación do enfoque de xénero neste ámbito por parte dos xestores.

Neste sentido, tal e como se observa no cadro 5, once CCAA (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Canarias, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Navarra, País Vasco, A Rioxa e Comunitat Valenciana) desenvolveron soportes metodolóxicos específicos para a avaliación do impacto de xénero nos orzamentos, que se inclúen nas instrucións de carácter anual anteriormente mencionadas e, adicionalmente, para o caso de Andalucía, Cataluña e Navarra, en manuais ou guías con vocación de permanencia.

Así pois, das doce CCAA con IIG e que contan con ferramentas metodolóxicas, unicamente Cantabria aplica o marco metodolóxico onde se regula, con carácter xeral, a avaliación do impacto de xénero na tramitación de calquera disposición normativa, ao non desenvolver unha metodoloxía específica para realizar a devandita avaliación na tramitación dos seus orzamentos. O mencionado marco metodolóxico xenérico contense no Decreto 8/2021, do 28 de xaneiro, polo que se aproban o contido e as directrices procedementais para a elaboración do informe de impacto de xénero previsto no artigo 22 da Lei 2/2019, do 7 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes (este artigo 22 regula os informes de impacto de xénero, con carácter xeral). Pola súa banda, os IIG dos orzamentos son regulados no artigo 23, onde se indica, ademais, que “se establecerá regulamentariamente o contido e procedemento de elaboración do informe de avaliación do impacto de xénero do anteproxecto de lei de orzamentos”. O mencionado Decreto contén algunhas indicacións puntuais referidas especificamente ao proxecto de lei de orzamentos, sen que poida considerarse, con todo, un marco metodolóxico específico que afecte á técnica orzamentaria.

Con todo, hai outras tres CCAA (Castela e León, Cataluña e Navarra) que tamén aplican na súa PEG guías ou manuais desenvolvidas para a avaliación do impacto de xénero nas disposicións normativas de carácter xeral, aínda que o fan de maneira complementaria ás ferramentas de natureza específica.

CADRO 5. FERRAMENTAS METODOLÓXICAS APLICADAS POLAS CCAA

CCAA	CON VOCACIÓN DE PERMANENCIA		CON VIXENCIA TEMPORAL ANUAL
	Específicas (orxamentos)	Xenéricas	Específicas (orxamentos)
Andalucía	☑	Ø	☑
Aragón	Ø	Ø	☑
Principado de Asturias	Ø	Ø	Ø
Illes Balears	Ø	Ø	☑
Canarias	Ø	Ø	☑
Cantabria	Ø	☑	Ø
Castela e León	Ø	☑	☑
Castela-A Mancha	Ø	Ø	☑
Cataluña	☑	☑	☑
Estremadura	Ø	Ø	Ø
Galicia	Ø	Ø	Ø
Navarra	☑	☑	☑
País Vasco	Ø	Ø	☑
A Rioxa	Ø	Ø	☑
Comunitat Valenciana	Ø	Ø	☑

Lenda: ☑ Instrumentos metodolóxicos aplicados para a PEG / Ø A metodoloxía aplicada pola CA para a súa PEG non se basea en instrumentos metodolóxicos propios que se atopen documentados.

Fonte: Elaboración propia.

• Principais aspectos desenvolvidos nas ferramentas metodolóxicas

Polo xeral, os marcos metodolóxicos desenvolvidos polas CCAA contemplan dúas fases no proceso de incorporación da perspectiva de xénero na tramitación das normas: unha primeira fase de identificación da pertinencia de xénero da disposición, que ten por obxecto identificar os casos en que unha norma ten a capacidade de influír na redución de desigualdades de xénero ao afectar ás condicións de vida de mulleres e homes (no caso da lei de orxamentos, esta análise adoita realizarse por programas orxamentarios), e unha segunda fase na que se procede á incorporación da perspectiva de xénero, polo xeral a través das seguintes etapas:

- Un diagnóstico de realidade ou de situación de partida, dirixido a detectar as desigualdades existentes dentro do ámbito de aplicación da norma.

- A identificación dos resultados esperados (nas disposicións xerais) ou de obxectivos, actuacións e indicadores (na norma orzamentaria).
- O orzamento necesario para poñer en marcha esas actuacións, no caso da norma orzamentaria.
- A análise do impacto que a norma ten sobre a igualdade de xénero.

Levouase a cabo unha análise do contido das ferramentas metodolóxicas desenvolvidas polas doce CCAA anteriormente mencionadas, recolléndose no seguinte cadro os principais resultados obtidos²⁰.

CADRO 6. ASPECTOS DESENVOLVIDOS NAS FERRAMENTAS METODOLÓXICAS DAS CCAA

CCAA	Tipo de soporte	Ferramenta xenérica/específica	Filtro pertinencia	Escala (clasificación programas)	Criterios de clasificación	Proceso de elaboración	Contidos IIG	Exemplos prácticos
Andalucía	Guía + Orde	E	✓	✓	✓	✓	✓	Ø
Aragón	Instrucións + Ficha	E	✓	Ø	Ø	✓	✓	Ø
Illes Balears	Instrucións + Ficha	E	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Canarias	Orde	E	✓	✓	✓	✓	✓	Ø
Cantabria	Decreto	G	Ø	Ø	Ø	✓	✓	Ø
Castela e León	Guía + Instrucións	E G	✓	Ø	Ø	✓	✓	✓
Castela-A Mancha	Ficha	E	✓	✓	✓	✓	✓	Ø
Cataluña	Guía + Ficha	E G	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Navarra	Guía + Ficha	E G	✓	✓	✓	✓	✓	✓
País Vasco	Guía + Ficha	E	✓	✓	✓	✓	✓	Ø
A Ríoxa	Instrucións + Ficha	E	✓	Ø	Ø	✓	✓	Ø
Comunitat Valenciana	Instrucións + Ficha	E	✓	✓	✓	✓	✓	Ø

Lenda: **G** Ferramenta xenérica / **E** Ferramenta específica / ✓ O instrumento metodolóxico aplicado recolle este aspecto / Ø O instrumento metodolóxico aplicado non recolle este aspecto.

Fonte: Elaboración propia.

²⁰ No caso de Cataluña, os soportes metodolóxicos *con vocación de permanencia* establecen de maneira ampla as bases conceptuais para introducir o enfoque de xénero e inclúen os aspectos marcados nos cadros 6 e 7 (en ocasións, en termos xenéricos). Con todo, non explican en detalle como debe aplicarse na práctica este enfoque polos distintos departamentos da Generalitat (tales detalles si foron incluídos nos materiais formativos utilizados na capacitación técnica).

Polo xeral, as ferramentas empregadas polas CCAA contemplan o emprego dun **filtro de pertinencia de xénero no proceso de PEG**, salvo en Cantabria. As directrices procedementais empregadas por esta Comunidade -única que, como se indicou, non dispón de instrumentos metodolóxicos específicos para a elaboración do orzamento- tampouco contemplan o emprego dunha **escala** para a clasificación dos programas orzamentarios conforme o grao de pertinencia nin os **criterios** a utilizar para levar a cabo esta clasificación. Ordenar os programas de acordo coa súa importancia relativa desde unha perspectiva xénero (ou grao de pertinencia de xénero) constitúe unha ferramenta de planificación estratéxica moi útil. No caso de Aragón, Castela e León e A Rioxa, as súas ferramentas metodolóxicas non abarcan a citada clasificación dos programas orzamentarios, polo que tal ordenación tampouco forma parte do IIG resultante.

Xunto ao anterior aspecto, as ferramentas desenvolvidas por Illes Balears, Castela e León, Cataluña e Navarra incorporan **exemplos prácticos** que contribúen a unha mellor comprensión do proceso para seguir para a PEG (cabe destacar Castela e León, onde se ofrecen exemplos de cada apartado do proceso de avaliación). Ademais, en todos os instrumentos recóllese, con maior ou menor detalle, o **proceso de elaboración** do IIG e o seu **contido**. En relación con este último aspecto, e conforme a análise efectuada dos citados instrumentos²¹, detállanse no cadro 7 os **principais contidos do IIG** previstos na metodoloxía:

CADRO 7. CONTIDO DO IIG CONFORME Á METODOLOXÍA DESENVOLVIDA POLAS CCAA

CCAA	Marco normativo	Diagnóstico da situación	Obxectivos	Actuacións	Indicadores	Orzamento	Impacto / Resultados esperados	Propostas de mellora	Seguimento
Andalucía	✓	✓	✓	✓	✓	Ø	✓	Ø	✓
Aragón	✓	✓	✓	✓	Ø	Ø	✓	Ø	Ø
Illes Balears	Ø	Ø	Ø	✓	✓	✓	✓	Ø	Ø
Canarias	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ø
Cantabria	✓	✓	✓	Ø	Ø	Ø	✓	✓	Ø
Castela e León	✓	✓	✓	✓	✓	Ø	✓	Ø	Ø
Castela-A Mancha	Ø	✓	✓	✓	✓	Ø	✓	Ø	Ø
Cataluña	Ø	✓	Ø	Ø	✓	✓	✓	✓	Ø
Navarra	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pais Vasco	✓	✓	✓	✓	Ø	✓	✓	✓	Ø
A Rioxa	✓	Ø	Ø	Ø	Ø	✓	✓	Ø	Ø
Comunitat Valenciana	Ø	✓	✓	✓	✓	Ø	✓	Ø	Ø

Lenda: ✓ O instrumento metodolóxico aplicado recolle este aspecto / Ø O instrumento metodolóxico aplicado non recolle este aspecto.

Fonte: Elaboración propia.

²¹ Nalgúns casos, este contido despréndese directamente da ficha para completar polos centros xestores como consecuencia de que, polo xeral, o IIG é o resultado da integración de tales fichas e, por tanto, os apartados ou seccións do citado persoal coinciden cos do IIG.

Os apartados máis comúns son o marco normativo²², é dicir, a identificación da normativa de igualdade que poida resultar de aplicación ao programa; o diagnóstico de realidade para identificar o punto de partida e as principais brechas (que se basea en información estatística desagregada por sexo); a identificación dos obxectivos, actuacións e indicadores²³; e o impacto ou os resultados que se prevé que teñan estas actuacións sobre a igualdade.

Pola contra, os apartados cuxa inclusión no IIG se prevé en menor medida son os referidos a actuacións de seguimento previstas e a propostas de mellora.

- Respecto das actuacións de seguimento: o marco metodolóxico de Andalucía prevé un sistema de seguimento e avaliación permanente, no que as auditorías de xénero desempeñan un papel facilitador, mentres que Navarra, pola súa banda, propón un sistema para avaliar o avance do proceso de integración da perspectiva de xénero nos orzamentos (a análise das actuacións de seguimento efectivamente postas en práctica polas CCAA recóllese no [subapartado II.5](#)).
- En canto á inclusión de propostas de mellora, é salientable o seguinte: as ferramentas metodolóxicas de carácter específico (Canarias, Navarra e País Vasco) son as que desenvolven en detalle as propostas de mellora a incorporar nos programas orzamentarios como resultado da avaliación do seu impacto de xénero, debendo reflectirse as desigualdades detectadas, a normativa aplicable, a reformulación de obxectivos (ou proposta de novos obxectivos) para incorporar a perspectiva de igualdade e a súa vinculación con accións concretas, indicadores e recursos necesarios (medios persoais e/ou previsión orzamentaria). Ademais, en Navarra e País Vasco faise referencia ao seguimento de tales propostas de mellora en exercicios posteriores.

Algunhas das metodoloxías analizadas inspíranse en modelos internacionais, como é o caso, entre outros, das implementadas por Andalucía, Aragón e Cataluña, que toman como referencia o modelo sueco das 3R («Realidade», «Representación» e «Recursos – Resultados»), ou da metodoloxía de Castela-A Mancha, inspirada no modelo australiano de avaliación de impacto de xénero nas normas. En ocasións, as CCAA tomaron como referencia outros marcos metodolóxicos autonómicos, como é o caso de Cataluña, cuxa metodoloxía se inspira no Programa G+ de Andalucía.

En atención ao seu carácter integrador, cabe destacar as “Orientacións para avanzar na elaboración de orzamentos públicos con enfoque de xénero e o informe de impacto de xénero de Navarra”, onde se compila e detalla de forma extensiva a información de contexto (antecedentes, marco conceptual e contexto normativo a nivel europeo, estatal e autonómico), a metodoloxía e procedemento de traballo a aplicar, a ficha para a análise de impacto dos programas xunto coas “instrucións” para a súa cobertura, así como os criterios e baremación para a clasificación dos programas pola súa importancia relativa (pertinencia). Tamén prevé a formulación de recomendacións por parte dos centros xestores no marco deste proceso, así como actuacións de seguimento dentro de cada programa, aspectos que outros marcos metodolóxicos non adoitan recoller. Non obstante o anterior, esta Comunidade identificou unha serie de áreas de mellora no seu marco metodolóxico, polo que,

²² Respecto á alegación formulada por Cataluña relativa ao marco normativo (alegación 9), hai que sinalar que a análise incluída neste subapartado II.3 refírese aos elementos que, segundo os instrumentos metodolóxicos de cada CA, deben incorporarse nos IIG (cadro 7), e non a aqueles efectivamente incluídos nos IIG, os cales son obxecto de análise no subapartado II.4 (véxase ao respecto o cadro 13, onde se reflicte que o IIG de Cataluña inclúe unha mención ao marco xurídico aplicable).

²³ No caso da Rioxa, a única mención que se fai respecto a indicadores é no modelo de ficha, onde se sinala que, no caso de que estivesen definidos, serán incluídos no apartado de “resultados esperados en igualdade de xénero”.

segundo recolle o seu IIG 2025, “está a realizar unha profunda reflexión sobre o modelo e os obxectivos do Proxecto de Orzamentos con Enfoque de Xénero” co fin de garantir que o IIG constitúa unha ferramenta áxil de transparencia e rendición de contas.

Pola súa banda, as ferramentas desenvolvidas por Canarias, País Vasco e Comunitat Valenciana inclúen instrucións moi detalladas para a súa aplicación práctica, o que contribúe a facilitar a súa implementación polos xestores. Igualmente, cabe destacar a metodoloxía desenvolvida por Andalucía para a clasificación dos programas no marco do seu Proxecto G+, tanto polo seu carácter participativo -no que interveñen non só os centros responsables de cada programa, senón tamén o resto de centros, xerando así un dobre contraste-, como polo establecemento de distintos niveis de esixencia na análise de xénero, segundo a clasificación obtida por cada programa (a clasificación dos programas segundo o seu impacto de xénero nesta Comunidade estrutúrase na Escala G+, a cal clasifica aos programas segundo a súa pertinencia de xénero e, a continuación, categoriza os programas con incidencia sobre persoas atendendo a catro criterios: o poder transformador; a capacidade de impacto; a relevancia funcional; e por último, se ten efectos sobre a xestión do persoal dos centros de traballo da Xunta de Andalucía. Conforme estes criterios, os programas clasifícanse en catro categorías, -G+, G, g1 e g0, de maior a menor incidencia de xénero).

II.3.2. Proporcionouse ao persoal capacitación técnica e asesoramento neste ámbito?

Xunto ás mencionadas ferramentas metodolóxicas, a maioría das CCAA poñen ao dispor do persoal que intervéñen na PEG actividades de formación e o apoio de órganos con funcións consultivas sobre esta materia.

A **formación** neste ámbito resulta esencial, xa que mellora a calidade da análise orzamentaria, dota ao persoal de ferramentas concretas para aplicar criterios e coñecementos de forma rigorosa, facilita a aplicación homoxénea de criterios e metodoloxías e contribúe a que os compromisos asumidos (legal ou politicamente) neste ámbito se traduzan en prácticas reais e efectivas.

No cadro 8 móstranse as comunidades que organizaron actividades de formación dirixidas ao persoal que intervéñen neste ámbito (analizouse a formación impartida en 2023 e 2024):

CADRO 8. CCAA QUE IMPARTIRON FORMACIÓN SOBRE ORZAMENTACIÓN CON ENFOQUE DE XÉNERO (2023-2024)

CCAA	Formación	Ano
Andalucía	✓	2023 e 2024
Aragón	✓	2023 e 2024
Principado de Asturias	Ø	-
Illes Balears	Ø	-
Canarias	✓	2023 e 2024
Cantabria	✓	2023
Castela e León	✓	2023 e 2024
Castela-A Mancha	✓	2024
Cataluña	✓	2023 e 2024
Estremadura	Ø	-
Galicia	✓	2024
Navarra	✓	2023
País Vasco	Ø	-
A Ríoxa	✓	2024
Comunitat Valenciana	✓	2023 e 2024

Lenda: ✓ Impartíronse actividades formativas durante o período 2023-2024 /
Ø Non se impartiron actividades formativas durante o período 2023-2024.

Fonte: Elaboración propia.

Os resultados específicos son os seguintes:

- Durante os anos 2023 e 2024 once CCAA²⁴ levaron a cabo actividades formativas referidas especificamente á avaliación do impacto de xénero dos orzamentos²⁵.
- Os programas formativos incluían materias como os fundamentos da PEG e a normativa aplicable, as guías desenvolvidas para o efecto, as instrucións para a cobertura das fichas, así como, nalgúns casos, exemplos e exercicios prácticos.
- Tales actividades formativas estiveron principalmente orientadas ao persoal dos centros xestores e das respectivas Direccións Xerais de Orzamentos (DGP), aínda que tamén se

²⁴ Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Galicia, Navarra, A Ríoxa e Comunitat Valenciana.

²⁵ Outras CCAA manifestan organizar charlas informativas dirixidas ao persoal dos centros xestores (sen que exista soporte documental das mesmas) ou impartir formación en anos previos aos analizados.

adoita incluír ao persoal das unidades de igualdade e, en caso de existir tales estruturas, das comisións especializadas na PEG.

- Catro CCAA non impartiran actividades de formación durante o período sinalado (en ocasións pola insuficiencia de medios, como é o caso de Illes Balears).

Adicionalmente, durante o período 2023-2024 dúas CCAA (Andalucía e Aragón) levaron a cabo algunha **acción ou campaña de sensibilización** sobre a inclusión da perspectiva de xénero nos orzamentos, participando en mesas e seminarios sobre a perspectiva de xénero nos orzamentos. Ademais, Andalucía elaborou un “Plan de Sensibilización en orzamento con enfoque de xénero 2022-2026” (véxase o [anexo II.5](#) para un maior detalle sobre o mesmo) e habilitou un espazo dentro da web da Consellería de Economía, Facenda e Fondos Europeos dedicado á estratexia de orzamento e xénero.

Por último, trece CCAA (todas as analizadas²⁶ excepto o Principado de Asturias e Extremadura) manifestan dispoñer de órganos ou unidades que desenvolven **funcións consultivas ou de asesoramento**, aos que o persoal pode recorrer en caso de dúbidas e que, entre outras cuestións, asisten aos centros xestores na cobertura das fichas de avaliación dos programas orzamentarios. O detalle dos órganos que desempeñan funcións consultivas recóllese a continuación:

CADRO 9. ÓRGANOS QUE DESEMPEÑAN FUNCIÓNS DE ASESORAMENTO

CCAA	Organismo ou parte responsable
Andalucía	Servizo de Avaliación, Política Orzamentaria e Incorporación da Perspectiva de Xénero da Dirección Xeral de Orzamentos
Aragón	Unidade de Igualdade do Departamento de Facenda, Interior e Administración Pública
Illes Balears	Instituto Balear para a Muller
Canarias	Instituto Canario para a Igualdade
Cantabria	Dirección Xeral de Inclusión Social, Familias e Igualdade
Castela e León	Servizo de Asuntos Económicos e Dirección Xeral da Muller
Castela-A Mancha	Servizo de Orzamentos da Dirección Xeral de Orzamentos
Cataluña	Dirección Xeral de Orzamentos e Departamento de Igualdade e Feminismo
Galicia	Subdirección Xeral de Promoción da Igualdade e Subdirección Xeral de Planificación e Análise Económica
Navarra	Unidades técnicas para a igualdade
País Vasco	Unidades administrativas para a igualdade
A Rioxa	Dirección Xeral de Control Orzamentario e Subdirección Xeral de Igualdade
Comunitat Valenciana	Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat

Fonte: Elaboración propia, a partir da información proporcionada polas CCAA.

II.4. INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO

O IIG é o documento onde se compilan os resultados da avaliación levada a cabo sobre o impacto de xénero da norma orzamentaria. A emisión deste documento, e a súa inclusión entre a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, fortalece a transparencia e rendición de contas neste ámbito.

²⁶ Tal e como se indica na introdución deste subapartado, exceptuáronse a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia das comprobacións efectuadas ao non elaborar un IIG nin prever facelo.

Elaboración de informes de impacto de xénero

A información sobre o impacto de xénero dos orzamentos adoita presentarse nun informe separado, o que lle dá unha maior visibilidade. Esta práctica proporciona información sobre como o orzamento afecta á igualdade de xénero e as medidas clave que se están a tomar para promover os obxectivos de igualdade de xénero. Esta información axuda ás partes interesadas, como o Parlamento e a cidadanía, a comprender se o orzamento promove adecuadamente a igualdade de xénero, o que permite un debate máis produtivo sobre as opcións orzamentarias.

Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero (OCDE, 2023)

As preguntas de auditoría que guiaron os traballos de fiscalización nesta área son:

- 1) Os proxectos de lei de orzamentos para 2025 das CCAA acompañanse dun IIG? Trátase dunha práctica sostida no tempo?
- 2) As CCAA aplican unha mirada de xénero transversal á totalidade dos seus orzamentos no marco deste proceso?
- 3) Cal é o contido dos IIG dos orzamentos autonómicos?

II.4.1. Que CCAA realizan un informe de impacto de xénero no marco da elaboración dos seus orzamentos?

Dado que a presente fiscalización céntrase na incorporación da perspectiva de xénero durante a fase de elaboración orzamentaria, tomáronse como referencia para a análise os últimos IIG elaborados polas CCAA -mesmo naqueles casos nos que estivese pendente a aprobación parlamentaria dos correspondentes orzamentos²⁷-, prestando especial atención á súa elaboración respecto aos orzamentos para 2025.

²⁷ Iso explica que, tal e como se observa no cadro 10, haxa tres CCAA (Castela e León, Extremadura e Cataluña) nas que o IIG analizado se refire a un orzamento dun exercicio posterior ao que está en vigor na data de peche dos traballos (xullo 2025).

CADRO 10. ÚLTIMO IIG ELABORADO

CCAA	Ano último IIG elaborado	Orzamentos vixentes	Lei autonómica de orzamentos/ norma referente á prórroga orzamentaria (no seu caso)
a) Comunidades que elaboraron un IIG 2025:			
Andalucía	2025	2025	Lei 7/2024, do 23 de decembro
Principado de Asturias	2025	2025	Lei 8/2024, do 27 de decembro
Illes Balears	2025	2025	Lei 6/2025, do 23 de xullo
Canarias	2025	2025	Lei 5/2024, do 26 de decembro
Cantabria	2025	2025	Lei 2/2024, do 23 de decembro
Castela e León	2025	2024	Prórroga (Decreto 28/2024, do 26 de decembro)
Castela-A Mancha	2025	2025	Lei 6/2024, do 20 de decembro
Estremadura	2025	2024	Prórroga (Orde do 6 de febreiro de 2025)
Galicia	2025	2025	Lei 4/2024, do 27 de decembro
Navarra	2025	2025	Lei foral 19/2024, do 26 de decembro
País Vasco	2025	2025	Lei 8/2024, do 20 de decembro
A Ríoxa	2025	2025	Lei 5/2024, do 27 de decembro
Comunitat Valenciana	2025	2025	Lei 6/2025, do 30 de maio
b) Comunidades que non finalizaron o proceso de elaboración do IIG 2025 (analízase o último elaborado):			
Aragón	2024	2024	Prórroga (Orde HAP/1608/2024, do 26 de decembro)
Cataluña	2024	2023	2ª Prórroga (Orde HAP/1608/2024, do 26 de decembro)
c) Comunidades que non teñen previsto levar a cabo o IIG 2025 (indícase o último IIG elaborado):			
Comunidade de Madrid	2022	2025	Lei 9/2024, do 26 de decembro
Rexión de Murcia	2016	2025	Lei 3/2025, do 23 de xullo

Fonte: Elaboración propia.

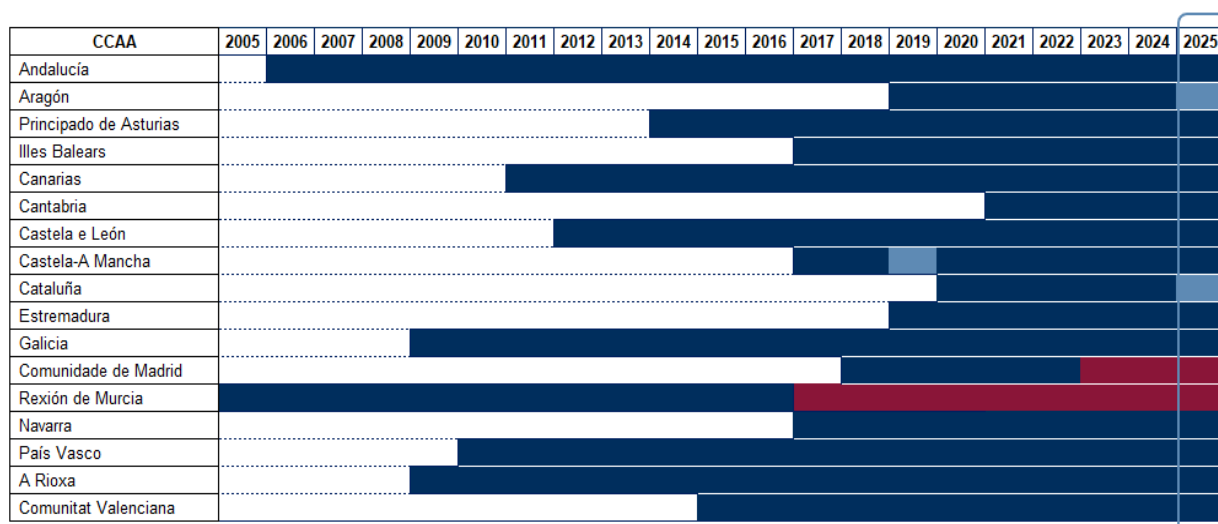
Como se observa no cadro 10, un total de trece CCAA elaboraron un IIG relativo aos seus orzamentos para 2025 (á data de redacción do presente Informe -agosto de 2025-, en Castela e León e Estremadura a tramitación da norma aínda non concluíra coa publicación da correspondente lei de orzamentos). Merece unha mención especial o IIG 2025 de Navarra, que presenta un carácter singular respecto aos anteriores informes debido á reflexión metodolóxica sobre o modelo e os obxectivos da PEG en que se atopaba inmersa esta comunidade durante 2024. Como resultado diso, e a diferenza dos informes previos, o último IIG emitido non contén unha avaliación do impacto de xénero dos orzamentos de 2025: o citado informe -de 22 páxinas de extensión fronte ás 149 do IIG 2024- céntrase na análise do marco normativo e a traxectoria da PEG na CA, incluíndo unha reflexión estratéxica sobre este proceso, así como as necesidades detectadas neste ámbito. Dado o mencionado carácter singular, a análise realizada neste epígrafe respecto do IIG 2025 de Navarra complementábase con referencias adicionais á súa IIG 2024.

Pola súa banda, Aragón e Cataluña²⁸ tiñan previsto elaborar un IIG para os orzamentos de 2025 en liñas similares ás dos IIG previos, pero non completaran a súa redacción, polo que nestes dous casos concretos analizáronse os últimos IIG dispoñibles, que se refiren aos orzamentos de 2024 (en tales comunidades atópanse prorrogados os orzamentos de 2024 e 2023, respectivamente).

Na actualidade, e en liña co sinalado no [epígrafe II.1.1](#), a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia non elaboran un IIG como documentación complementaria ao seu proxecto de lei de orzamentos.

A continuación reflíctese a evolución no tempo desta práctica orzamentaria:

GRÁFICO 5. CRONOLOXÍA DOS IIG DOS ORZAMENTOS

Lenda:

- Emitiuse un IIG para o proxecto de lei de orzamentos do exercicio (independentemente de se tales orzamentos foron finalmente aprobados).
- Non se elaborou un IIG para o proxecto de lei de orzamentos do exercicio.
- O último IIG refírese a un proxecto de lei de orzamentos dun exercicio anterior.

Fonte: Elaboración propia.

Tal e como se observa no gráfico anterior, unha vez adoptada a citada práctica, as CCAA viñeron elaborando de maneira ininterrompida un IIG como documentación complementaria ao orzamento de cada exercicio, coa única condición da Comunidade de Madrid e a Rexión Murcia:

- Como resultado de diversas iniciativas parlamentarias, entre 2018 e 2022 a **Comunidade de Madrid** acompañou os seus proxectos de lei de orzamentos xerais dun IIG. Esta práctica orzamentaria foi posteriormente interrompida, polo que a comunidade non elaborou un IIG dos orzamentos de 2025, aínda que si efectuou unha desagregación dos seus indicadores en virtude do xénero naqueles casos en que o tipo de indicador o permitía.

²⁸ Cataluña publicou un IIG 2025 pero, con todo, manifesta que o documento publicado non é o informe completo, xa que non recolle a totalidade do contido que habitualmente se inclúe no devandito informe ao non incorporar a cuantificación das actuacións destinadas a mellorar a igualdade. Segundo indica a Comunidade, iso débese a que o proxecto de orzamentos non se chegou a aprobar polo Goberno nin se presentou, por tanto, ao Parlamento. Posto que o obxectivo deste apartado II.4 é analizar os IIG unha vez culminada a súa elaboración, empregouse como referencia para o devandito análise o IIG 2024 desta Comunidade.

- Durante o período 2005-2016 a **Rexión de Murcia** acompañou os seus orzamentos dun IIG, en resposta -segundo se sinala no IIG 2016²⁹- á esixencia contida no artigo 46 da Lei 6/2004. Con todo, o contido de tales IIG era moi conciso³⁰, pois basicamente identificaban aquelas políticas de gasto finalistas dirixidas de modo específico á promoción e atención das necesidades das mulleres. Esta práctica orzamentaria foi posteriormente abandonada, polo que a comunidade non emitiu un IIG no marco da elaboración dos orzamentos de 2025. Os centros xestores desta CA tampouco elaboraron as memorias de impacto de xénero que debían acompañar ao proxecto de lei de orzamentos conforme ao disposto no artigo 6.c da Orde pola que se ditan normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Rexión de Murcia para o ano 2025.

Para as análises cuxos resultados se expoñen nos seguintes epígrafes tomáronse como referencia os últimos IIG elaborados por aquelas CCAA que na actualidade teñen adoptada esta práctica orzamentaria, excluíndose, en consecuencia, a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia; na súa maior parte trátase de IIG relativos aos orzamentos 2025, salvo os de Aragón e Cataluña, que se refiren a 2024 (cadro 10).

II.4.2. Que metodoloxía aplicaron as CCAA para a elaboración dos informes de impacto de xénero? Cal é o contido de tales informes?

A fin de proporcionar unha visión xeral que permita enmarcar os enfoques metodolóxicos empregados polas CCAA na elaboración dos seus IIG, ofrécese neste epígrafe unha análise que recolle, a grandes liñas, as principais características de tales enfoques. Con todo, debe terse en conta que cada IIG presenta particularidades propias derivadas do seu marco normativo, organizativo e procedemental, polo que a análise comparada que se expón a continuación non implica que as comunidades aborden necesariamente de forma idéntica os distintos aspectos e conceptos examinados.

Adóitanse distinguir, polo xeral, dúas fases clave na avaliación do impacto de xénero dos orzamentos:

Fase 1 - Selección dos programas para avaliar, polo xeral a través da determinación da súa pertinencia de xénero (ou un criterio similar): nesta fase analízase se os programas orzamentarios teñen ou non relevancia desde unha perspectiva de xénero, utilizando a selección de programas resultante como punto de partida para a avaliación do impacto de xénero. Como criterio para efectuar esta clasificación inicial de programas adóitase empregar a pertinencia de xénero -a cal identifica cando resulta relevante ao xénero unha actuación por afectar a persoas-, aínda que algunhas CCAA empregan outros parámetros alternativos. Algunhas CCAA, ademais, clasifican os programas pertinentes segundo o seu grao de pertinencia de xénero.

Fase 2 - Incorporación da perspectiva de xénero: nesta fase analízase se os programas previamente seleccionados incorporan a perspectiva de xénero no seu deseño. Tal e como se detalla máis adiante, durante esta fase algunhas CCAA efectúan clasificacións adicionais sobre os programas

²⁹ O IIG 2016 sinalaba o seguinte: “A Lei 6/2004, do 28 de decembro, do Estatuto do Presidente e do Consello de Goberno da Rexión de Murcia, no seu artigo 46, esixe que aos anteproxectos de lei se acompañe, entre outros documentos, un informe sobre o impacto por razón de xénero das medidas que se establezan no mesmo. A iso responde a realización deste informe que versa sobre o impacto por razón de xénero das medidas que se conteñen no Anteproxecto dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma para o exercicio 2016”.

³⁰ O IIG 2005 constaba de 2 páxinas e o de 2016 de 7 páxinas.

en función do grao de integración da perspectiva de xénero ou do tipo de impacto sobre as desigualdades.

A través destas dúas fases perséguese focalizar os esforzos analíticos naqueles programas con maior potencial transformador desde o punto de vista de xénero, optimizando así os recursos dispoñibles para a devandita avaliación. Aínda que algúns IIG inclúen información sobre o punto de partida utilizado na análise orzamentaria (fase 1), o contido principal dos informes adoita focalizarse nas análises correspondentes á fase 2.

II.4.2.1. SELECCIÓN INICIAL DOS PROGRAMAS PARA AVALIAR E BAREMACIÓNS ESTANDARIZADAS EMPREGADAS NA PEG

Polo que respecta á **primeira fase**, un total de nove CCAA (cadro 11) levaron a cabo a selección inicial de programas a través da aplicación dun filtro de xénero a todos os seus programas orzamentarios. No caso da Rioxa, o citado filtro de pertinencia de xénero foi aplicado respecto ás actividades que se inclúen en cada programa orzamentario. Pola súa banda, cinco CCAA non aplicaron un filtro de xénero para realizar unha selección inicial de programas:

- No Principado de Asturias unicamente se avalían os dous programas relacionados directamente coas políticas de igualdade (sobre un total de 122 programas).
- En Cantabria, a *Comisión para a Integración da Perspectiva de Xénero nos Orzamentos* determina os programas de gastos con respecto aos cales se elaborará o IIG, tomando en consideración a importancia do xénero e a súa visibilidade dentro do programa, así como a viabilidade da análise en función da capacitación técnica do persoal.
- Castela e León e Extremadura empregaron como punto de partida para a análise o conxunto daqueles programas que integran medidas específicas de xénero.
- A diferenza do ocorrido en anos previos, para o seu IIG 2025 Navarra non levou a cabo unha selección inicial dos programas para avaliar (fase 1) como consecuencia do mencionado carácter singular do citado informe.

CADRO 11. SELECCIÓN INICIAL DOS PROGRAMAS ORZAMENTARIOS E BAREMACIÓNS ESTANDARIZADAS EMPREGADAS NA SÚA ANÁLISE

CCAA	PERSPECTIVA DE XÉNERO TRANSVERSAL (SELECCIÓN INICIAL)	BAREMACIÓNS ESTANDARIZADAS E PARAMETRIZADAS		
		PERTINENCIA DE XÉNERO	INTEGRACIÓN DA PERSPECTIVA DE XÉNERO	IMPACTO DE XÉNERO
Andalucía	✓	✓	Ø	Ø
Aragón	✓	Ø	Ø	Ø
Principado de Asturias	Ø	Ø	Ø	Ø
Illes Balears	✓	Ø	✓	✓
Canarias	✓	✓	✓	✓
Cantabria	Ø	Ø	Ø	✓
Castela e León	Ø	Ø	Ø	✓
Castela-A Mancha	✓	✓	✓	✓
Cataluña	✓	✓	✓	Ø
Extremadura	Ø	Ø	Ø	Ø
Galicia	✓	Ø	Ø	Ø
Navarra	Ø	Ø	Ø	Ø
País Vasco	✓	✓	✓	Ø
A Ríoxa	✓	Ø	Ø	✓
Comunitat Valenciana	✓	✓	✓	Ø

Lenda: ✓ Aplícase esta ferramenta metodolóxica / Ø Non se aplica esta ferramenta metodolóxica para a elaboración do IIG.

Fonte: Elaboración propia.

Antes de analizar como se desenvolveu nas distintas CCAA a segunda fase deste proceso, é preciso destacar o emprego de baremacións **estandarizadas** por algunhas comunidades (cadro 11), sendo as máis habituais as seguintes:

- Baremación segundo o **grao de pertinencia (ou potencial transformador)**: tomando como punto de partida os programas que pasaron o filtro de pertinencia inicial, seis CCAA³¹ gradúan esta pertinencia para obter a importancia relativa do programa desde unha perspectiva de xénero e desta maneira poder establecer unha orde ou clasificación dos programas que maior influencia ou poder transformador teñen sobre a materia.
- Baremación segundo o **grao de integración da perspectiva de xénero**: esta segunda baremación -empregada por catro CCAA³²- clasifica os programas segundo o grao en que teñen integrada a perspectiva de xénero na súa planificación orzamentaria (en función, principalmente, de en que medida se planificaron os obxectivos, medidas e indicadores do

³¹ Andalucía, Illes Balears, Canarias, Cataluña, País Vasco e Comunitat Valenciana.

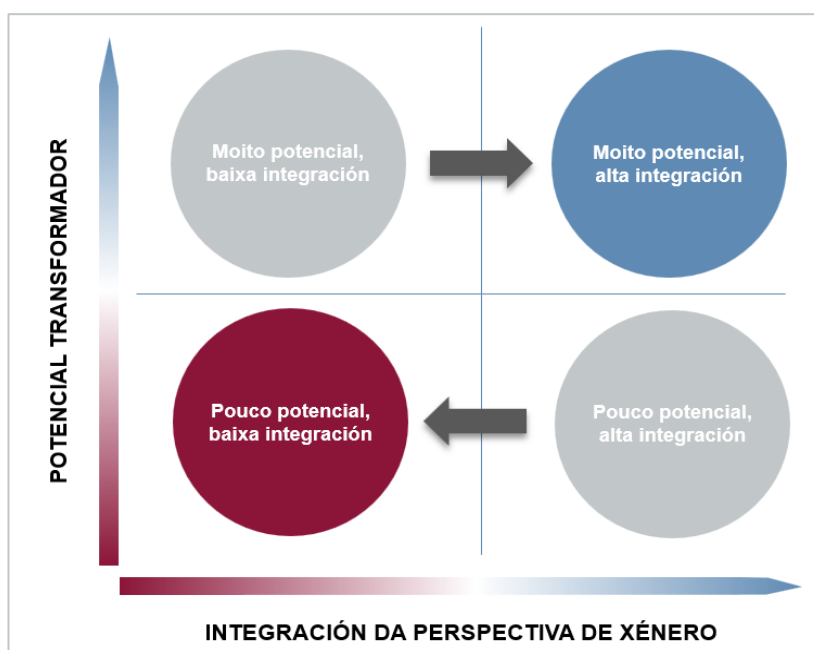
³² Illes Balears, Canarias, Cataluña e Comunitat Valenciana.

programa tendo en conta a perspectiva de xénero e iso sen prexuízo de que haxa comunidades que empreguen outros parámetros adicionais para determinar a devandita integración).

- c) Baremación segundo o **impacto**: sete comunidades³³ levan a cabo unha baremación estandarizada dos programas de acordo co tipo de impacto (positivo, negativo ou neutro) que as medidas contidas neles producirán sobre as desigualdades. Adicionalmente, tres delas (Illes Balears, Canarias e Castela-A Mancha) aplican escalas dentro dos cualificados cun impacto positivo para graduar o mesmo.

Esta terceira baremación refírese ao impacto dos programas e as súas medidas sobre a igualdade de xénero e está, por tanto, moi aliñada coa finalidade última do IIG. Pola súa banda, as dúas primeiras baremacións refírense ao tratamento interno deseñado polas CCAA para implementar a súa PEG e, tal e como se contempla no método de análise desenvolvida para o efecto por Cataluña, o seu uso combinado permite ordenar as prioridades dentro dunha matriz de igualdade: a través desta dobre baremación pódense identificar aqueles programas cun maior potencial transformador sen explotar, para facer que sexan os que integren en maior medida a perspectiva de xénero.

GRÁFICO 6. MATRIZ DE IGUALDADE

Fonte: Elaboración propia sobre a base do método de análise desenvolvida por Cataluña.

Canto máis parametrizada e homoxénea sexa a información manexada neste ámbito máis fácil resultará obter da súa análise conclusións útiles para a PEG. No cadro 11 reflíctense aquelas CCAA que aplican as citadas baremacións de forma parametrizada e estandarizada (con independencia daqueloutras de carácter particular e/ou adicional que poida aplicar algunha CA), podéndose observar que Illes Balears, Canarias, Cataluña e Comunitat Valenciana levaron a cabo unha dobre baremación dos seus programas, conforme o seu potencial transformador e o grao en que integran a perspectiva de xénero, polo que son as CCAA que mellor poden identificar aqueles programas con potencial transformador e que, con todo, non están a integrar a perspectiva de xénero. Pola súa

³³ Illes Balears, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña e A Rioxa.

banda, aínda que Navarra veu aplicando baremacións estandarizadas para estas tres clasificacións en anos previos, no IIG 2025 non foi así polos motivos xa expostos.

Adicionalmente, comprobouse se as CCAA fan un tratamento diferenciado dos programas en función da súa clasificación conforme á súa pertinencia de xénero (isto é, se se establecen pasos ou esixencias distintos, en función do grao de pertinencia en que se clasificaron). A pesar do uso xeneralizado desta escala, unicamente Andalucía documentou -e aplicou no seu último IIG- un tratamento diferenciado para os programas en función do seu potencial transformador (para máis información ao respecto, véxase o [anexo II.6](#)).

II.4.2.2. CONTIDO DOS IIG, CON ESPECIAL REFERENCIA Á ANÁLISE DOS PROGRAMAS ORZAMENTARIOS (FASE 2)

Como unha primeira aproximación ao alcance dos IIG, analízanse os **ámbitos** aos que se refiren (cadro 12), os seus **contidos máis relevantes** (cadro 13) e a **extensión dos informes** (gráfico 7). Así, no cadro 12 reflíctense os ámbitos (seccións orzamentarias) respecto dos cales os IIG analizados avalían o impacto de xénero. No caso do País Vasco, o IIG tamén inclúe a avaliación respecto dunha serie de entes públicos de dereito privado e unha sociedade pública.

CADRO 12. ÁMBITO SUBXECTIVO DOS IIG

CCAA	AG	OOAA	Outras entidades de dereito público
Andalucía	✓	✓	✓
Aragón	✓	✓	✓
Principado de Asturias	✓	Ø	Ø
Illes Balears	✓	✓	✓
Canarias	✓	✓	✓
Cantabria	✓	✓	Ø
Castela e León	✓	✓	✓
Castela-A Mancha	✓	✓	✓
Cataluña	✓	✓	✓
Estremadura	✓	✓	✓
Galicia	✓	✓	✓
Navarra	Ø	Ø	Ø
País Vasco	✓	✓	✓
A Rioxa	✓	✓	Ø
Comunitat Valenciana	✓	✓	✓

Lenda: ✓ Realízase unha avaliación de impacto de xénero referente ás correspondentes seccións orzamentarias / Ø Non se avalía o impacto de xénero respecto a tales seccións orzamentarias; AG/AG: Administración Xeral / OOAA: Organismos autónomos.

Fonte: Elaboración propia.

En canto ao ámbito obxectivo respecto ao que se avalía o impacto de xénero, todos os IIG se refiren unicamente aos programas de gastos, isto é, **non se aplica o enfoque de xénero aos ingresos**.

Por outra banda, nos IIG analizados obsérvanse os seguintes bloques de contidos principais:

- En todos se inclúe o **fundamento legal** para a realización do IIG e, salvo no Principado de Asturias, Extremadura, Galicia e Navarra, unha descrición da **metodoloxía empregada** para a súa elaboración dirixida a que o lector poida coñecer como se levou a cabo a avaliación.
- A parte central dos IIG está constituída pola **avaliación do impacto de xénero dos orzamentos**, aspecto este que é analizado en detalle máis adiante (cadro 14). A única excepción é Navarra, que, polos motivos previamente expostos e a diferenza do realizado nos informes de exercicios anteriores, non incorpora esta avaliación no seu IIG de 2025, nin, polo tanto, a descrición mencionada no parágrafo anterior sobre a metodoloxía empregada a tal fin.
- Ademais, oito IIG (Andalucía, Canarias, Castela-A Mancha, Cataluña, Extremadura, Galicia, País Vasco e A Rioxa) inclúen un apartado final de conclusións³⁴ no que se sintetizan os principais contidos do informe, destacando aspectos clave da análise efectuada e realizando unha reflexión final sobre o estado en que se atopa a estratexia de PEG na respectiva comunidade.
- Finalmente, os IIG de catro CCAA (Illes Balears, Canarias, Castela-A Mancha e Navarra) inclúen unha serie de suxestións ou **propostas de mellora**³⁵ sobre a súa PEG (en Canarias e Castela-A Mancha tales propostas non se inclúen nun epígrafe separado, senón dentro do apartado de conclusións).

CADRO 13. CONTIDO PRINCIPAL DOS IIG DOS ORZAMENTOS

CCAA	Marco normativo	Metodoloxía	Análise de xénero dos programas orzamentarios	Conclusións	Propostas de mellora
Andalucía	✓	✓	✓	✓	Ø
Aragón	✓	✓	✓	Ø	Ø
Principado de Asturias	✓	Ø	✓	Ø	Ø
Illes Balears	✓	✓	✓	Ø	✓
Canarias	✓	✓	✓	✓	✓
Cantabria	✓	✓	✓	Ø	Ø
Castela e León	✓	✓	✓	Ø	Ø
Castela-A Mancha	✓	✓	✓	✓	✓
Cataluña	✓	✓	✓	✓	Ø
Extremadura	✓	Ø	✓	✓	Ø
Galicia	✓	Ø	✓	✓	Ø
Navarra	✓	Ø	Ø	Ø	✓
País Vasco	✓	✓	✓	✓	Ø
A Rioxa	✓	✓	✓	✓	Ø
Comunitat Valenciana	✓	✓	✓	Ø	Ø

Lenda: ✓ Intégrase este contido no informe / Ø Non se integra este contido no informe.

Fonte: Elaboración propia.

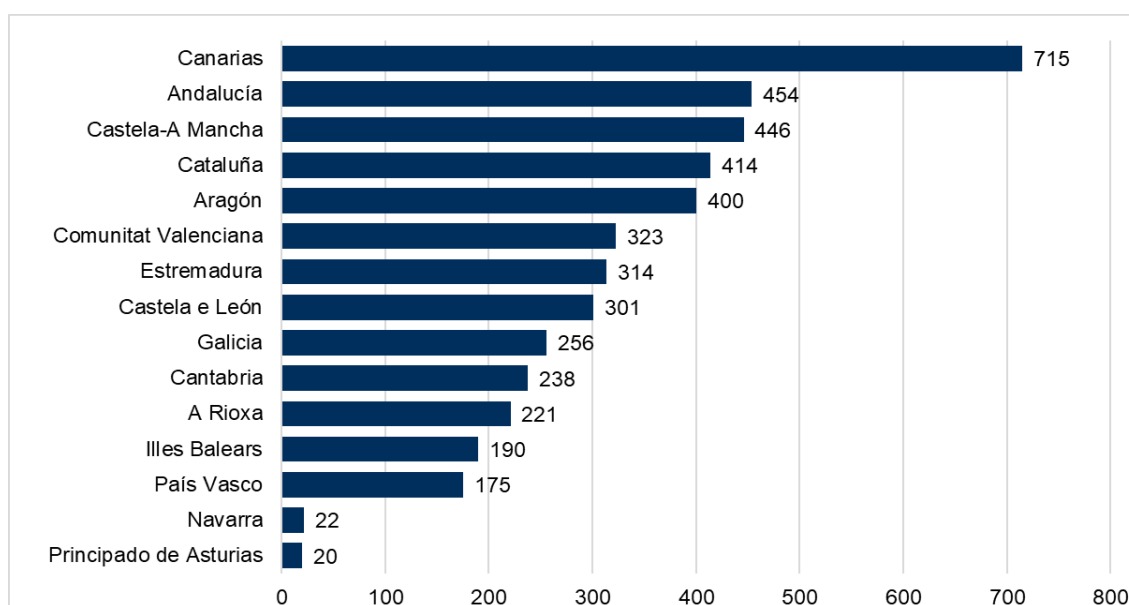
³⁴ Trátase de valoracións ao respecto de carácter xeral e transversal, sen prexuízo daquelas de carácter específico que puidesen incluírse na análise de cada programa orzamentario. A mesma consideración resulta aplicable respecto ás propostas de mellora aquí analizadas.

³⁵ Ver nota a pé anterior.

As propostas de mellora contidas nos IIG de Illes Balears, Canarias e Castela-A Mancha están principalmente orientadas a: a procura de sinerxías que permitan impulsar a PEG e consolidala co proceso de planificación orzamentaria; a necesidade dunha formación e sensibilización continua dos axentes encargados da orzamentación que asegure unha adecuada capacitación para asumir con éxito a integración da igualdade de xénero nos programas orzamentarios dos centros xestores; e a mellora dos mecanismos de seguimento e avaliación das propostas de igualdade nos programas orzamentarios, coa finalidade de reforzar o carácter propiamente avaliativo da PEG mediante o establecemento de indicadores claros e mecanismos máis precisos que permitan dar seguimento ás propostas (obxectivos, actuacións e orzamento) e comprobar avances e incumprimentos en próximos exercicios. No caso de Navarra, as suxestións de mellora -incluídas baixo a rúbrica de “necesidades detectadas”- están marcadas polo proceso de reflexión metodolóxica no que está inmersa a comunidade e inclúen as seguintes: a definición dun modelo de análise para os próximos IIG e unha revisión do ciclo de planificación anual da PEG cos programas orzamentarios e as ferramentas utilizadas; a definición da participación e o liderado de cada un dos axentes institucionais implicados no proxecto de PEG; e a revisión do IIG de forma que constitúa unha ferramenta de rendición de contas, xerando un novo modelo de informe simplificado para a súa difusión á cidadanía.

En relación con esta última cuestión, convén resaltar que a extensión dos IIG pode influír significativamente na súa utilidade e alcance: os informes breves presentan a vantaxe de ser máis accesibles e comprensibles para responsables políticos e técnicos, facilitando a comunicación institucional; con todo, a súa concisión pode conlevar a omisión de aspectos relevantes sobre a análise efectuada ou dificultar a xustificación técnica das medidas propostas. Doutra banda, os informes extensos permiten incorporar datos detallados, contextualizar as actuacións e fortalecer a rendición de contas; con todo, a densidade dos informes extensos pode dificultar a súa lectura e reducir o seu impacto se non se acompañan dunha síntese clara. En definitiva, para garantir a eficacia destes informes como ferramenta técnica e política é preciso atopar un equilibrio entre profundidade e accesibilidade e dotarlle dun contido adecuado, relevante e de calidade. No gráfico seguinte recóllese unha análise comparativa da extensión dos IIG analizados:

**GRÁFICO 7. EXTENSIÓN DOS IIG ANALIZADOS
(N.º PÁXS)**

Fonte: Elaboración propia.

O IIG de Canarias (715 páxinas), seguido polos elaborados por Andalucía, Castela-A Mancha, Cataluña e Aragón (de entre 400 e 500 páxinas), son os de maior extensión, situándose no extremo oposto os informes do Principado de Asturias e Navarra (de ao redor de 20 páxinas), polos motivos xa expostos sobre os seus respectivos alcances.

Como se mencionaba ao comezo deste subepígrafe, a parte central dos IIG está constituída pola **avaliación do orzamento desde unha perspectiva de xénero**. En relación con esta materia, os IIG adoitan recoller as análises que se detallan no cadro 14.

CADRO 14. ANÁLISES INCLUÍDAS NOS IIG SOBRE A AVALIACIÓN DO IMPACTO DE XÉNERO DOS ORZAMENTOS

CCAA	Análise da situación inicial (diagnóstico da realidade)	Análise do persoal ao servizo da Administración	Análise de xénero dos programas orzamentarios			
			O	A	I	Orzamento
Andalucía	✓	✓	✓	✓	✓	☐
Aragón	✓	✓	✓	✓	✓	☐
Principado de Asturias	✓	☐	✓	☐	☐	☐
Illes Balears	☐	✓	✓	✓	✓	✓
Canarias	✓	☐	✓	✓	✓	✓
Cantabria	✓	☐	✓	✓	✓	☐
Castela e León	✓	✓	✓	✓	✓	☐
Castela-A Mancha	✓	☐	✓	✓	☐	☐
Cataluña	✓	✓	☐	✓	✓	✓
Extremadura	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Galicia	✓	☐	✓	✓	✓	☐
Navarra	☐	☐	☐	☐	☐	☐
País Vasco	✓	✓	✓	✓	☐	✓
A Rioxa	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Comunitat Valenciana	✓	☐	✓	✓	✓	☐

Lenda: ✓ Recóllese esta análise no informe / ☐ Non se recolle esta análise no informe /

O: obxectivos; A: actuacións; I: indicadores.

Fonte: Elaboración propia.

a) Situación de partida (ou diagnóstico de realidade)

Fóra de dúas CCAA (Illes Balears e Navarra), o resto fai referencia nos seus IIG á análise da situación de partida (ou diagnóstico de realidade), coa finalidade de analizar a situación social, económica e política de mulleres e homes. O seu obxectivo é identificar desigualdades estruturais que deban ser abordadas desde o orzamento público, para fundamentar tecnicamente as decisións orzamentarias e orientar a asignación de recursos cara á redución de desigualdades. Os indicadores empregados polas CCAA para este diagnóstico son primordialmente estatísticas desagregadas por sexo, así como os desequilibrios ou brechas de xénero identificados, pero tamén adoitan empregarse indicadores cualitativos (valoracións, estereotipos, roles) ou outro tipo de parámetros.

En Illes Balears e A Rioxa, a realización desta fase de diagnóstico previo non está prevista nas súas ferramentas metodolóxicas. A pesar diso, na Rioxa, tanto o IIG 2025 como os informes de anos previos, conteñen un apartado sobre a situación de partida, aínda que no IIG 2025 produciuse unha substancial simplificación do citado apartado a través da inclusión no mesmo dunha referencia ao estudo “Mulleres e homes na Rioxa” elaborado polo Instituto de Estatística da Rioxa: así, esta

referencia substituíu ás estatísticas sobre igualdade que eran incluídas en informes previos (o IIG 2024 incluía 60 páxinas de tales estatísticas en diversos ámbitos) e o propio IIG 2025 destaca este cambio como unha mellora respecto aos IIG previos. Polo que respecta a Navarra, a ausencia deste apartado derívase do carácter singular do IIG 2025.

Os IIG inclúen esta análise da situación de partida nun apartado independente, sendo a única excepción Cantabria, que o recolle de maneira pormenorizada para cada programa orzamentario analizado. En relación con esta cuestión, a realización dun diagnóstico de situación particularizado para cada programa facilita a identificación das desigualdades existentes no seu ámbito, así como das consecuentes áreas prioritarias de actuación: observouse que, xunto a Cantabria, outras seis CCAA (Andalucía, Aragón, Principado de Asturias, Canarias, Castela-A Mancha e Comunitat Valenciana) tamén inclúen diagnósticos a nivel de programa dentro dos seus informes, todo iso sen prexuízo de que haxa outras CCAA que tamén os efectúen sen plasmarlos no IIG.

Non obstante o anterior, Cantabria manifesta non empregar a información sobre o diagnóstico da situación de partida na súa planificación orzamentaria, mentres que A Rioxa indica que esta información é de carácter global, polo que tampouco é empregada no proceso de integración da perspectiva de xénero nos orzamentos, polo menos dunha maneira directa, sen prexuízo de que algúns centros xestores poidan utilizala para a súa orzamentación.

Doutra banda, nove CCAA (Andalucía, Aragón, Principado de Asturias, Canarias, Castela e León, Castela-A Mancha, Galicia, Navarra e A Rioxa) declaran identificar carencias de información desagregada por sexo nalgúns sectores económicos (tales como deportes, medio ambiente, tecnoloxías da información), o que dificulta esta fase previa de identificación de desigualdades. Como boa práctica, cabe sinalar que as fichas de análises de impacto dos programas de Canarias conteñen dentro do epígrafe de diagnóstico de situación un apartado específico para encher os déficits de información atopados (as fichas de Navarra tamén o viñeron incluíndo, pero non foron cumprimentadas respecto aos orzamentos de 2025).

Por último, varias comunidades empregan na súa PEG un índice de igualdade da comunidade, elaborado polo instituto de estatística da propia comunidade conforme á metodoloxía do Instituto Europeo para a Igualdade de Xénero, o que permite comparar os avances en igualdade de xénero co conxunto da Unión Europea e ver a súa evolución ao longo dos anos: Castela-A Mancha, Cataluña e País Vasco inclúen este índice no seu último IIG elaborado, mentres que Cantabria o calcula, pero sen incluílo no seu informe, e Navarra incluíao en informes anteriores ao do 2025.

b) Análise do persoal desde unha perspectiva de xénero

En segundo lugar, oito dos IIG analizados inclúen unha análise de xénero do persoal ao servizo da administración da CA (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Castela e León, Cataluña, Extremadura, País Vasco e A Rioxa). Neste tipo de análise faise un exame da representación de mulleres e homes na administración pública, analizando a composición por sexo nos espazos de toma de decisións, tanto no deseño como na execución dos programas orzamentarios, e as diferenzas en canto ao seu número, posición xerárquica e funcións (iso permite valorar se existe unha representación e participación igualitaria de mulleres e homes na administración pública, o que constitúe un indicador clave do progreso cara á igualdade de xénero).

As principais variables empregadas por tales CCAA nas súas análises son a desagregación por xénero dos efectivos totais, o emprego de medidas de conciliación e o tipo de persoal.

Adicionalmente, cinco CCAA inclúen no seu IIG estudos relativos á brecha salarial do persoal (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Cataluña e o País Vasco³⁶).

c) **Análise dos programas orzamentarios desde unha perspectiva de xénero**

Unha vez analizadas, no seu caso, a situación de partida existente e o detalle do persoal segundo o xénero, a parte máis importante do IIG, tanto en termos cualitativos como cuantitativos, está constituída pola **análise e avaliación desde unha perspectiva de xénero dos programas orzamentarios seleccionados**. Esta análise vira ao redor da definición de tres elementos clave:

- a) A definición de obxectivos **de xénero** nos programas orzamentarios permite establecer metas claras para reducir desigualdades entre mulleres e homes, así como vincular a análise de impacto de xénero coa programación orzamentaria por resultados e aliñar o gasto público cos compromisos autonómicos en materia de igualdade de xénero.
- b) A través das **actuacións** tradúcense os obxectivos en accións concretas, podéndose así asignar recursos específicos para a súa implementación (orzamento). A definición das actuacións permite asociar os recursos concretos ás metas de igualdade perseguidas, facilita a rastrexabilidade do gasto con perspectiva de xénero dentro dos programas orzamentarios e garante a coherencia entre a planificación estratéxica e a execución orzamentaria.
- c) Por último, a definición de indicadores é fundamental para posibilitar o seguimento e avaliación do impacto de xénero nas políticas públicas, pois permiten avaliar se as actuacións están a ter o efecto desexado en termos de igualdade de xénero e posibilitan a comparabilidade temporal para ver a evolución na mellora da igualdade.

Por tanto, a definición de obxectivos, actuacións e indicadores na análise dos programas orzamentarios resulta clave para introducir a perspectiva de xénero na planificación e execución do gasto público dunha maneira efectiva e medible. Salvo Navarra, cuxo IIG 2025 non inclúe unha análise dos seus orzamentos desde unha perspectiva de xénero, os informes das restantes CCAA adoitan incluír unha análise de xénero dos seus programas orzamentarios a través destes tres elementos. A excepción a esta regra xeral atópase en Castela-A Mancha e País Vasco, que non inclúen indicadores sobre xénero na súa análise dos programas orzamentarios -sen prexuízo de que os poidan definir noutra documentación-, en Cataluña, que non inclúe os obxectivos, e no Principado de Asturias, que non inclúe actuacións nin indicadores no seu IIG.

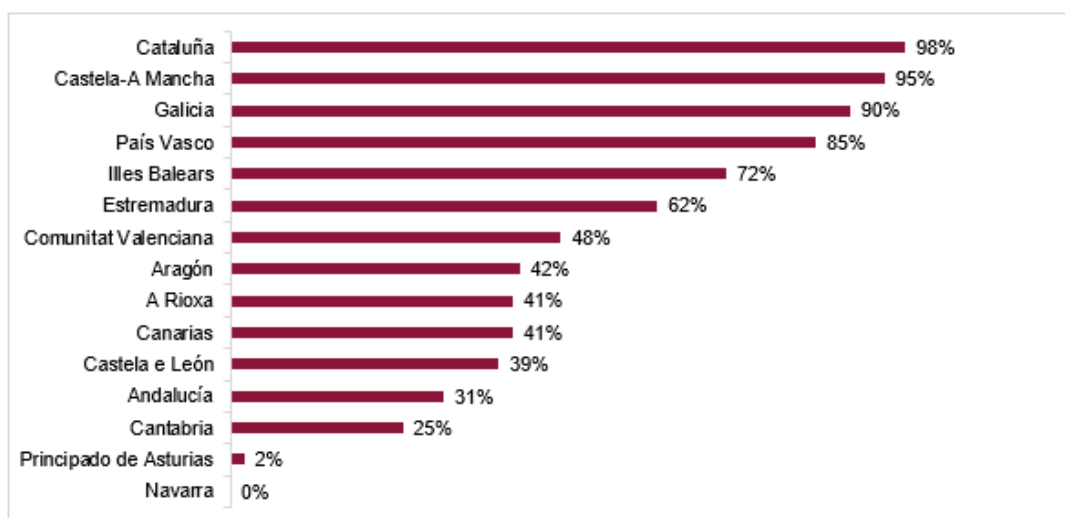
Ademais, seis IIG (Illes Balears, Canarias, Cataluña, Extremadura, País Vasco e A Rioxa) inclúen nesta análise os recursos necesarios para levar a cabo as actuacións expostas, o que supón unha boa práctica neste ámbito: a asignación de recursos concretos ás actuacións propostas permite avaliar se se conta con fondos suficientes e proporcionais aos obxectivos de igualdade expostos e mostra a existencia dun verdadeiro compromiso político e administrativo; en ausencia dunha cuantificación clara do investimento destinado ás medidas con impacto de xénero, o informe corre

³⁶ No caso do País Vasco, o apartado da análise do persoal do IIG sinala que o último diagnóstico da brecha salarial na Administración Xeral foi realizado con base en datos de 2014, estando previsto actualizar o diagnóstico da brecha salarial na Administración Xeral da CA e os seus organismos autónomos para o exercicio 2025. Con todo, no apartado relativo á análise dos gastos dos departamentos e programas orzamentarios inclúense e cuantifican as actuacións contempladas no *Plan de Acción contra a Brecha Salarial 2025*, todo iso no marco da *Estratexia 2030 para reducir a brecha salarial do Goberno Vasco*, e inclúense, así mesmo, estudos de brecha salarial noutras entidades incluídas no ámbito subxectivo do IIG.

o risco de converterse nunha ferramenta meramente declarativa, perdendo eficacia como instrumento de cambio estrutural.

No gráfico 8 reflíctese a porcentaxe de programas orzamentarios cuxa análise baixo unha perspectiva de xénero é incluída no IIG, encabezando a citada clasificación Cataluña, Castela-A Mancha e Galicia, onde esa porcentaxe supera o 90 %. Na escala inferior atópanse Navarra (polo carácter singular do seu IIG 2025) e o Principado de Asturias (que, como se mencionou, unicamente avalía o impacto de xénero dos dous programas orzamentarios relacionados directamente coas políticas de igualdade, que representan un 2 % do total de programas, incluíndo a análise de ambos no IIG). Sen que presente que a porcentaxe reflectida no gráfico 8 non necesariamente coincide coa porcentaxe de programas orzamentarios avaliados desde unha perspectiva de xénero no marco da PEG, pois hai CCAA que unicamente reflicten no IIG unha selección dos mesmos³⁷ (destaca o caso de Andalucía, cuxo IIG reflicte a análise dos 54 programas cualificados como G+, mentres que os programas que incorporan a perspectiva de xénero na súa programación orzamentaria ascenden a 154).

GRÁFICO 8. PORCENTAXE DE PROGRAMAS CUXA ANÁLISE É REFLECTIDO NO IIG

Fonte: Elaboración propia. Porcentaxe calculada sobre o total de programas dos orzamentos.

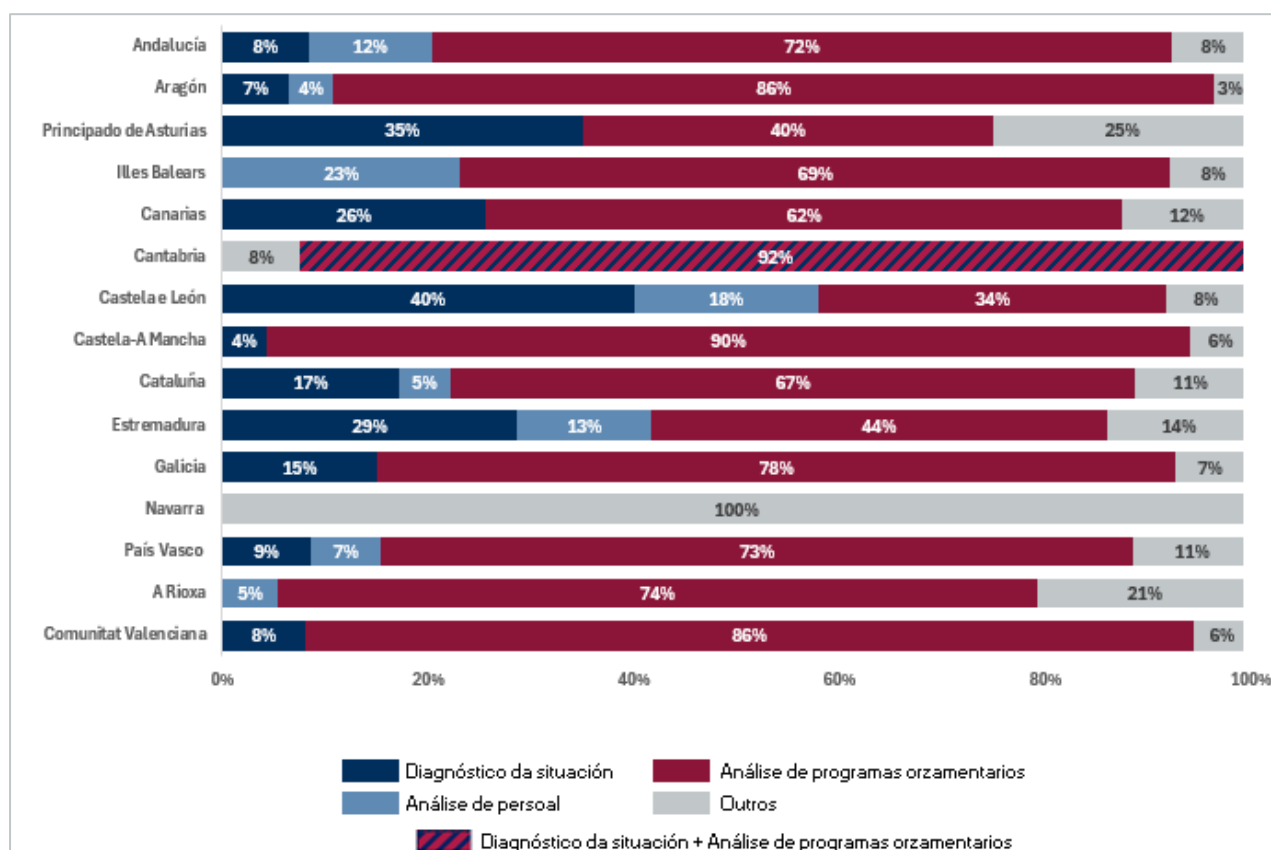
Xunto á anterior análise por programas, os IIG de 4 CCAA (Andalucía, Castela-A Mancha, Extremadura e Galicia) inclúen unha valoración final do impacto de xénero global, na que se conclúe que o proxecto de lei de orzamentos para 2025 presenta un impacto de xénero positivo. Canarias tamén inclúe no seu IIG un balance xeral, aínda que este se focaliza na análise de xénero levado a cabo sobre os programas orzamentarios e non no impacto de xénero dos orzamentos no seu conxunto.

Por último, no gráfico 9 móstrase o peso relativo que as análises enmarcadas nesta fase 2 da PEG teñen no conxunto do documento: nel analízanse por separado as tres principais áreas de análise xa mencionadas -diagnóstico de situación, desagregación do persoal ao servizo da administración da CA e análise dos programas orzamentarios-, mentres que baixo a rúbrica “outros” se aglutinan o

³⁷ Polo xeral, tales CCAA inclúen nos seus IIG a análise daqueles programas clave con alto impacto en desigualdades de xénero, en aras a simplificar a información presentada nos informes e focalizar estes nos programas de maior relevancia desde unha perspectiva de xénero.

resto de aspectos que puidesen incluír os IIG, tales como marco normativo, metodoloxía, conclusións ou propostas de mellora.

GRÁFICO 9. DISTRIBUCIÓN PORCENTUAL DOS PRINCIPAIS CONTIDOS DOS IIG

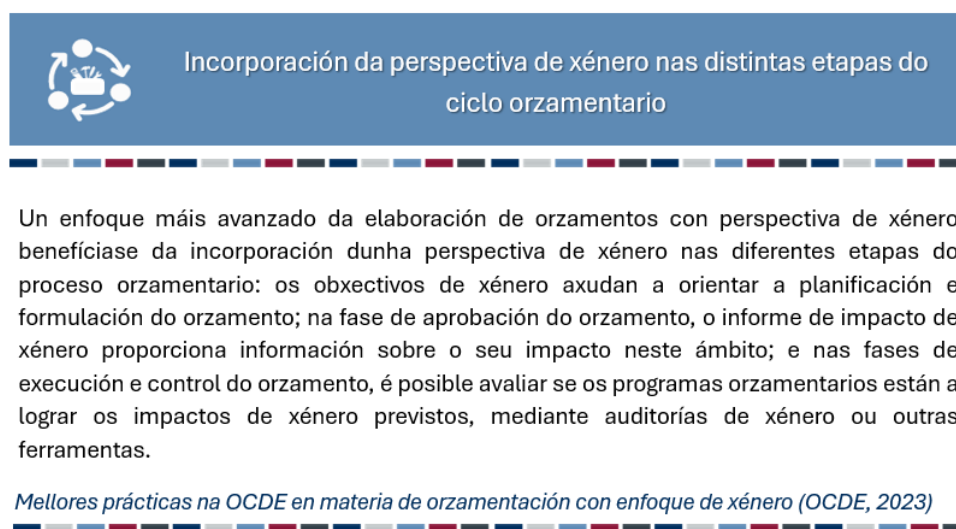

Fonte: Elaboración propia. Porcentaxe = N.º de páxinas dedicadas ao contido analizado / N.º de páxinas total do IIG.

Na maioría dos casos, a análise dos programas orzamentarios representa entre un 60 % e un 90 % do contido dos IIG, constituíndo o núcleo de tales informes. O Principado de Asturias, Castela e León e Estremadura son as únicas comunidades onde se destina a esta análise menos do 60 % do informe, como consecuencia do maior peso que conceden á análise da situación de partida e do persoal (mención á parte merece Navarra, polos motivos xa mencionados). Finalmente, destaca o IIG de Cantabria, onde tal e como se mencionou anteriormente, o diagnóstico da situación de partida está incluído dentro da análise de cada programa orzamentario.

II.5. AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE AVALIACIÓN *EX POST*

Incorporar o enfoque de xénero na fase de planificación orzamentaria representa, por si mesmo, un avance fundamental cara á equidade, xa que promove unha reflexión sobre o impacto de xénero dos orzamentos desde o inicio do ciclo orzamentario. Con todo, para asegurar que a PEG se traduce en resultados concretos, resulta conveniente complementala con avaliacións *ex post*, especialmente considerando os recursos técnicos, institucionais e humanos que se empregaron, tanto na implementación deste enfoque como na elaboración do informe resultante.

As comprobacións levadas a cabo nesta materia dirixíronse a dar resposta ás seguintes cuestións:

- 1) Prevese a realización de auditorías ou outro tipo de actuacións de seguimento *ex post*?
- 2) Levouse a cabo algunha actuación de seguimento *ex post* durante o exercicio 2024?

Dada a materia sobre a que se realiza este seguimento, a análise levada a cabo neste subapartado focalizouse nas quince CCAA que emiten un IIG no marco da elaboración dos seus orzamentos, é dicir, todas elas excepto a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia.

II.5.1. Prevese a realización de auditorías de xénero ou outras actuacións de seguimento por órganos independentes? Levouse a cabo algunha actuación deste tipo?

Entre as avaliacións de carácter *ex post* neste ámbito cabe destacar as auditorías de xénero e, en especial, aquelas centradas no ámbito orzamentario, que se dirixen a determinar, entre outros aspectos, se os programas financiados co orzamento contribúen a alcanza a igualdade de xénero.

O impulso da realización de auditorías de xénero está contemplado na normativa dalgunhas CCAA: así, as leis de igualdade de Aragón, Illes Balears, Canarias, Cataluña, Extremadura e Navarra inclúen o impulso da realización de auditorías de xénero ao regular a PEG, sendo as normas de Illes Balears, Cataluña e Navarra as que conteñen unhas previsións máis específicas, xa que dispoñen que, á finalización de cada exercicio orzamentario, impulsarase a realización de auditorías de xénero sobre o cumprimento dos obxectivos incorporados nas memorias das consellerías e dos organismos dependentes. No caso de Cantabria, é a normativa reguladora da *Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos* a que prevé que a propia Comisión realice

auditorías de xénero sobre o sector público autonómico. Con tales auditorías trátase de comprobar a aplicación da igualdade por razón do xénero en todos os actos con contido económico.

Con todo, durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos en ningunha das 15 CCAA que elaboraron un IIG, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes³⁸.

En Andalucía -Comunidade que foi pioneira na realización de auditorías de orzamento e xénero e que contou ata hai pouco cun proceso continuado de auditoría neste ámbito³⁹-, a través do Decreto-lei 3/2024 suprimiuse a Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos e a realización das devanditas auditorías (os últimos informes aprobados corresponden a 2023), así como a esixencia de que a Cámara de Contas de Andalucía incorporase no seu informe sobre a Conta Xeral da CA a fiscalización do cumprimento da perspectiva de xénero no orzamento da Xunta de Andalucía. Con todo, esta análise trasladouse -aínda que cun alcance máis reducido- á área do orzamento de gastos do citado informe de fiscalización (para máis información ao respecto, véxase o [anexo II.8](#)).

II.5.2. Prevese a realización de actuacións de seguimento (interno) en relación coa orzamentación con enfoque de xénero? Levouse a cabo algunha actuación deste tipo?

Os obxectivos e accións de cada programa teñen que ser concretados en termos cuantificables, para o seu seguimento, pero non adoitan incluírse previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin tampouco para facer un seguimento sobre o propio proceso de PEG. Con todo, obsérvanse as seguintes alusións á realización dun seguimento neste ámbito:

- En Cantabria, a *Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos* ten atribuído o establecemento de indicadores orzamentarios para o seguimento, avaliación e control do cumprimento do impacto de xénero na elaboración orzamentaria.
- O plan autonómico de igualdade de Estremadura sinala que se desenvolverán as accións que permitan incorporar a perspectiva de xénero na elaboración e seguimento dos orzamentos de maneira sistematizada, permanente e obrigatoria.
- O plan autonómico de igualdade de Galicia sinala que os orzamentos da CA teñen que ser sometidos a un seguimento desde o punto de vista do impacto de xénero, co fin de lanzar coñecemento sobre a repercusión das políticas de gasto e investimento nas brechas de xénero.
- As especificacións técnicas para o Proxecto de Lei de Orzamentos para o 2025 do País Vasco prevén dar seguimento á incorporación da perspectiva de xénero no proceso orzamentario a través da propia ficha que enchen os centros xestores para a análise do impacto dos programas.

³⁸ Os Plans de Auditoría, Control Financeiro e Supervisión Continua para 2024 das Intervencións Xerais das CCAA analizadas non incluían actuacións de control específicas en materia de impacto de xénero nos orzamentos autonómicos.

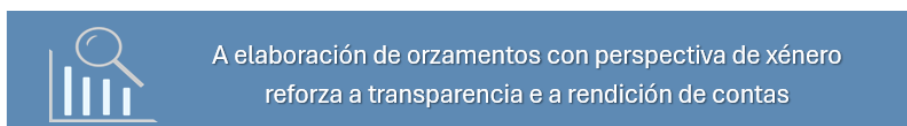
³⁹ Ata 2024, a Lei de Igualdade de Andalucía atribuíu á Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos a realización de auditorías de xénero nas consellerías e entidades instrumentais e o impulso da aplicación da perspectiva do enfoque de xénero no plan de auditorías de cada exercicio.

Neste sentido, a información sobre a evolución dos indicadores adoita analizarse nos informes de execución dos indicadores orzamentarios de cada exercicio e retroalimentar o proceso de orzamentación, xa que, polo xeral, tómasse en consideración polos centros xestores para a análise de impacto de xénero dos programas orzamentarios. Non se ten constancia de que as CCAA realizasen algún tipo de estudo adicional específico sobre esta materia.

Respecto ás actuacións de seguimento sobre o propio proceso de PEG, cabe sinalar que Canarias está a traballar no deseño dun sistema específico orientado a esta finalidade e, aínda que está previsto que sexa implantado de forma progresiva, o IIG 2025 xa incorpora unha táboa onde se sintetiza a evolución dos principais indicadores utilizados na avaliación do impacto de xénero do orzamento. Doutra banda, durante o desenvolvemento da fiscalización, Andalucía, Castela-A Mancha, Cataluña, Navarra e A Ríoxa manifestaron a este Tribunal estar a traballar en diversas actuacións de seguimento neste ámbito, xa sexa no marco da avaliación dos seus plans de igualdade (Castela-A Mancha) ou no marco de iniciativas específicas (Andalucía, Cataluña, Navarra e A Ríoxa).

II.6. TRANSPARENCIA

Tal e como a OCDE sinala, a orzamentación con enfoque de xénero pode mellorar a transparencia e a rendición de contas do goberno, xa que esta práctica permite entender como se utiliza o orzamento para promover a igualdade. Con todo, para iso é esencial que a información sobre o impacto de xénero do orzamento sexa publicada.

A transparencia sobre o impacto do orzamento na igualdade de xénero axuda ás partes interesadas externas, como o Parlamento e a cidadanía, a comprender como o goberno usa o orzamento para garantir que se prioricen e se alcancen os obxectivos de xénero.

Para mellorar a transparencia orzamentaria e aumentar a rendición de contas e o compromiso público en canto a como o goberno utiliza o orzamento para promover os obxectivos de igualdade de xénero, débese publicar información sobre o impacto do orzamento na igualdade de xénero. Esta información debería presentarse xunto coa información financeira como parte do orzamento anual presentado ao Parlamento.

Mellores prácticas na OCDE en materia de orzamentación con enfoque de xénero (OCDE, 2023)

Tendo en conta as competencias legislativas das CCAA, a Lei 19/2013, do 9 de decembro, de transparencia, acceso á información pública e bo goberno establece, en relación coa materia analizada que, como mínimo, deberanse facer públicos os orzamentos (artigo 8.d). Esta regulación sobre transparencia en materia de información orzamentaria -de carácter básico- vese complementada pola lexislación propia aprobada polas distintas CCAA.

En relación con esta materia, verificáronse os seguintes aspectos:

- 1) A lexislación autonómica obriga a publicar a información relativa ao impacto de xénero que acompaña aos orzamentos?
- 2) As CCAA publican información sobre o impacto de xénero dos orzamentos?

A) PUBLICACIÓN DA INFORMACIÓN RELATIVA AO IMPACTO DE XÉNERO QUE ACOMPAÑA AOS ORZAMENTOS: MARCO XURÍDICO

A información económica, financeira e orzamentaria que debe facerse pública é obxecto de regulación nas leis de transparencia aprobadas polas distintas comunidades⁴⁰, excepto no caso de Castela e León. Con todo, unicamente en cinco casos (Principado de Asturias, Castela-A Mancha, Galicia, Navarra e Comunitat Valenciana) a obrigación de publicar o IIG dedúcese da citada regulación relativa á información orzamentaria. No caso de Cataluña, pola súa banda, iso derívase da obrigación xenérica que ten a súa Administración de facer pública a información relativa aos “informes e estudos”, conforme sinala a propia Comunidade durante o trámite de alegacións.

Polo que respecta a outra normativa autonómica onde puidese vir recollida esta obrigación de publicidade activa, en Andalucía o artigo 36 do Decreto legislativo 1/2010, do 2 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei Xeral da Facenda Pública da Xunta de Andalucía, sinala que toda a documentación relativa ao proxecto de lei de orzamentos que se entregue ao Parlamento de Andalucía será obxecto, tras a súa remisión, de publicación no Portal de Transparencia.

En consecuencia, das quince CCAA que elaboran o IIG, seis están obrigadas á súa publicación.

B) PUBLICACIÓN DA INFORMACIÓN RELATIVA AO IMPACTO DE XÉNERO QUE ACOMPAÑA AOS ORZAMENTOS

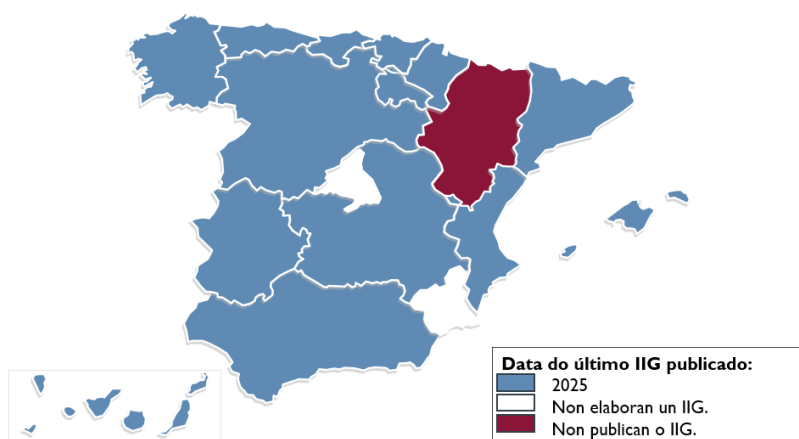
Analizouse a documentación publicada polas quince CCAA que emiten un IIG no marco da elaboración dos seus orzamentos e se resulta accesible a través dos respectivos portais de transparencia autonómicos.

Á data das comprobacións (xuño de 2025), Aragón era a única comunidade na que os IIG non se atopaban publicados con carácter estable. Nas súas alegacións, esta Comunidade indica que o IIG unicamente era publicado no seu portal de transparencia durante a fase de tramitación do proxecto de lei de orzamentos, sendo retirado do portal tras a aprobación dos orzamentos debido a que o seu contido non reflicte as emendas parlamentarias introducidas. Con todo, a resultas da presente fiscalización, esta Comunidade comezou a publicar de maneira permanente tales informes. Nas restantes catorce CCAA analizadas constatouse a publicación do IIG correspondente aos orzamentos de 2025⁴¹.

⁴⁰ As leis de transparencia analizadas relaciónanse no [anexo II.9](#). Durante o período de elaboración do IIG dos orzamentos de 2025, atopábanse en elaboración as leis de transparencia de Illes Balears e do País Vasco.

⁴¹ Respecto á publicación dun IIG en Cataluña referido aos orzamentos de 2025, véxase a nota explicativa sobre esta Comunidade incluída no detalle do cadro 10.

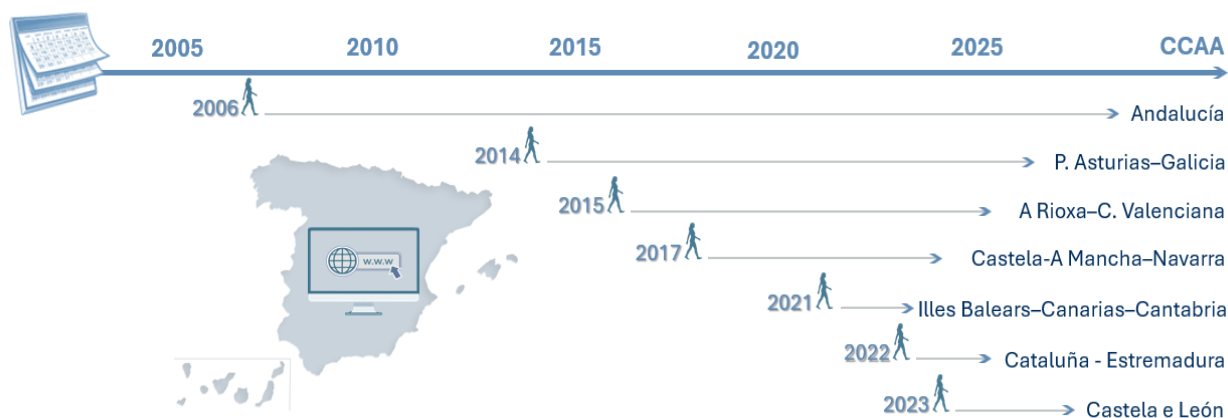
GRÁFICO 10. ÚLTIMO INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO PUBLICADO

Fonte: Elaboración propia (data das comprobacións de auditoría: xuño de 2025).

Tamén están dispoñibles para a súa consulta, polo xeral, os IIG de orzamentos anteriores de tales comunidades, o que permite analizar a evolución nesta materia: en sete CCAA o histórico de IIG retrotráese a exercicios anteriores a 2020, destacando Andalucía, comunidade na que se pode consultar a totalidade de IIG emitidos, desde 2006). A única excepción é o País Vasco, en cuxo sitio web unicamente se publica o último IIG emitido ata a data.

GRÁFICO 11. HISTÓRICO DE INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO PUBLICADOS POLAS CCAA

Fonte: Elaboración propia (data das comprobacións de auditoría: xuño de 2025).

Os portais de transparencia constitúen a principal vía oficial a través da cal a cidadanía pode acceder a información sobre a xestión e o funcionamento das administracións públicas. Comprobouse que os IIG das catorce CCAA que os publican son accesibles a través dos respectivos portais de transparencia autonómicos. En Navarra publícase, adicionalmente, o informe de observacións do Instituto Navarro para a Igualdade relativo ao IIG do Proxecto de Lei Foral de Orzamentos Xerais de Navarra .

A publicación do IIG adoita realizarse tras a aprobación do proxecto de lei de orzamentos xerais. Polo xeral, a información atópase nun rango de entre 3 e 8 clics desde a páxina principal do portal de transparencia, o que se considera un rango aceptable, aínda que en Castela e León precísanse 9 clics para acceder á documentación.

Doutra banda, cabe destacar a navegación intuitiva e a amplitude de información dispoñible no caso de Andalucía, comunidade na que o portal de transparencia enlaza coa web da Consellería de Economía, Facenda e Fondos Europeos, a cal contén unha sección específica sobre “orzamentos con perspectiva de xénero” onde se proporciona unha extensa información sobre esta materia, que vai máis alá dos IIG emitidos.

Así mesmo, analizouse se a información se publicou de xeito que resulte accesible para as persoas con discapacidade. Unicamente o Principado de Asturias, Canarias, Castela-A Mancha e Galicia ofrecen métodos alternativos á lectura, dando a opción de escoitar os datos da páxina.

Por último, hai que sinalar que tras a remisión a alegacións do presente Informe, Aragón publicou no seu portal de transparencia o IIG do orzamento para 2024 e os correspondentes a exercicios anteriores (en concreto, aqueles emitidos desde 2020).

III. CONCLUSIÓNS E RECOMENDACIÓNS

EN RELACIÓN CO MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

1. Todas as comunidades autónomas (CCAA) introduciron na súa normativa autonómica con rango de lei a necesidade de realizar unha avaliación de impacto de xénero na tramitación das súas leis e disposicións normativas, fóra da Comunidade de Madrid, que regulou esta materia mediante o Decreto 52/2021, do 24 de marzo, do Consello de Goberno ([epígrafe II.1.1](#)).
2. Ademais, trece CCAA incorporaron de forma expresa na súa normativa autonómica con rango de lei a obrigação de avaliar o impacto de xénero durante o proceso de elaboración orzamentaria, reforzando deste xeito a citada esixencia para o caso da lei de orzamentos. En sete delas, esta obrigação establécese na lei de igualdade (Illes Balears, Canarias, Extremadura, Galicia, Navarra, País Vasco e A Rioxa); nunha comunidade, recóllese na lei de facenda (Comunitat Valenciana); mentres que os cinco restantes regulan esta obrigação tanto na súa lei de igualdade como na súa lei de facenda (Andalucía, Aragón, Cantabria, Castela-A Mancha e Cataluña) ([epígrafe II.1.1](#)).
3. Pola súa banda, a normativa autonómica con rango de lei de catro CCAA (Principado de Asturias, Castela e León, Comunidade de Madrid e Rexión de Murcia) non inclúe ningunha referencia explícita á avaliación do impacto de xénero da lei de orzamentos ([epígrafe II.1.1](#)):
 - a. No caso do Principado de Asturias e Castela e León, tales comunidades acompañan os seus orzamentos dun informe de avaliación de impacto de xénero (IIG) en cumprimento do disposto, con carácter xeral, para a elaboración das súas disposicións normativas con rango de lei.
 - b. Na Comunidade de Madrid, o artigo 49 da súa lei de facenda non inclúe un IIG entre a documentación que ha de acompañar ao proxecto de lei de orzamentos, malia que o Decreto 52/2021 prevé a realización dunha análise dos impactos sociais por razón de xénero na tramitación dos anteproxectos e proxectos de normas con rango de lei.

- c. Na Rexión de Murcia, o artigo 46 da Lei 6/2004, do 28 de decembro, do Estatuto do Presidente e do Consello de Goberno da Rexión de Murcia dispón que os anteproxectos de lei deben acompañarse dunha Memoria de Análise de Impacto Normativo (MAIN), dentro da cal se incluírá un IIG. En cumprimento desta esixencia, durante un longo período a comunidade acompañou os seus orzamentos cun IIG, pero a partir dos orzamentos de 2017 interpreta que a mencionada obrigación non resulta aplicable ao anteproxecto de lei de orzamentos, senón que este débese acompañar exclusivamente da documentación mencionada no artigo 31 da súa lei de facenda (onde non se inclúe unha MAIN).

RECOMENDACIÓN N.º 1: Recoméndase aos órganos con competencias legislativas do Principado de Asturias, Castela e León, Comunidade de Madrid e Rexión de Murcia que inclúan nas súas respectivas leis de facenda a obrigación de acompañar os seus proxectos de lei de orzamentos do correspondente informe de impacto de xénero, o que contribuiría a reforzar os seus respectivos marcos legais nesta materia e, no que ás dúas primeiras comunidades se refire, a acomodalos á práctica orzamentaria seguida.

4. En relación coas disposicións contidas nas normas que se ditan anualmente para a elaboración dos orzamentos -e en particular, as relativas ao exercicio 2025-, en todas elas faise referencia á avaliación do impacto de xénero do orzamento ao dispoñer que a información xerada neste proceso acompañará ao anteproxecto de lei de orzamentos, sendo a única excepción a Comunidade de Madrid ([epígrafe II.1.1](#)).
5. Salvo en Canarias, as once restantes estratexias autonómicas de igualdade que se atopaban vixentes durante o período fiscalizado incluían previsións referidas á orzamentación con enfoque de xénero (Andalucía, Aragón, Principado de Asturias, Castela e León, Castela-A Mancha, Extremadura, Galicia, Comunidade de Madrid, Navarra, País Vasco e A Rioxa), o que reforza o compromiso institucional neste ámbito ([epígrafe II.1.2](#)).
6. Todas as CCAA que dispoñen de estratexia ou plan de igualdade -fóra da Rioxa- manifestan ter en conta durante a súa orzamentación os obxectivos estratéxicos de igualdade, circunstancia que, ademais, adoita reflectirse nos respectivos IIG. O anterior fortalece o vínculo entre a orzamentación e os obxectivos de igualdade de xénero, contribuíndo a unha política governamental máis coherente e decisións orzamentarias mellor informadas ([epígrafe II.1.2](#)).

EN RELACIÓN CO MARCO INSTITUCIONAL

7. Salvo en Navarra, nas restantes CCAA -exclúense a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia ao non emitir un IIG- a Dirección Xeral competente en materia de orzamentos desempeña un papel crucial na orzamentación con enfoque de xénero (PEG). Xunto a este actor clave do ámbito orzamentario tamén adoitan participar neste proceso os Institutos de Igualdade (9 CCAA) e/ou as Direccións Xerais competentes en materia de igualdade (8 CCAA): así, e fóra de Aragón, nas restantes comunidades que contan con este tipo de actores con competencias en materia de igualdade, polo menos un deles intervén no proceso de PEG ([epígrafe II.2.1](#)).
8. Cabe destacar como boa práctica que cinco CCAA (Canarias, Cantabria, Castela-A Mancha, Extremadura e Comunitat Valenciana) crearon comisións específicas para o desenvolvemento e implementación da súa PEG, reforzando deste xeito o marco institucional neste ámbito. Andalucía, pola súa banda, suprimiu en 2024 a súa *Comisión de Impacto de Xénero*, ao considerar que a madurez da estratexia e os instrumentos de coordinación existentes xa non

facían preciso contar co impulso do devandito órgano colexiado constituído en 2004 ([epígrafe II.2.1](#)).

9. Polo que respecta ao liderado e impulso da orzamentación con enfoque de xénero, en dúas CCAA este proceso é liderado en exclusividade desde o ámbito da igualdade (Principado de Asturias e Navarra), mentres que en tres CCAA este liderado é exercido de maneira conxunta desde o ámbito orzamentario e o de igualdade (Illes Balears, Cataluña e Galicia). Con todo, a norma xeral é que este proceso sexa liderado de forma unitaria desde o ámbito orzamentario (é o caso das restantes 10 CCAA) ([epígrafe II.2.2](#)).
10. En canto á emisión do IIG, en tres CCAA o IIG é elaborado por órganos pertencentes ao ámbito da igualdade (Principado de Asturias, Illes Balears e Navarra), mentres que en Galicia o IIG emítese de forma conxunta por un órgano incardinado no ámbito orzamentario e outro pertencente ao ámbito da igualdade. Nas once CCAA restantes a emisión do IIG realízase por axentes encadrados no ámbito orzamentario ([epígrafe II.2.2](#)).

EN RELACIÓN CO MARCO METODOLÓXICO E AS MEDIDAS ADOPTADAS PARA A SÚA ADECUADA IMPLEMENTACIÓN

11. A dispoñibilidade dun marco metodolóxico adecuadamente documentado favorece unha aplicación homoxénea do enfoque de xénero no proceso de orzamentación, contribuíndo á institucionalización desta práctica orzamentaria: neste sentido, salvo tres CCAA (o Principado de Asturias, Extremadura e Galicia), as restantes doce comunidades que acompañan os seus orzamentos dun IIG dispoñen de marcos metodolóxicos propios que se atopan formalmente documentados a través dunha pluralidade de soportes, de distinta vixencia temporal e natureza (exclúense a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia ao non emitir un IIG) ([epígrafe II.3.1](#)).
12. Polo que se refire, en particular, á natureza específica de tales ferramentas metodolóxicas, once CCAA (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Canarias, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Navarra, País Vasco, A Rioxa e Comunitat Valenciana) contan con instrumentos deseñados especificamente para a avaliación do impacto de xénero nos orzamentos. Da análise do seu contido, cabe destacar as orientacións metodolóxicas de Navarra polo seu carácter integrador (sen prexuízo do cal, esta Comunidade está a realizar unha reflexión sobre o modelo e os obxectivos da súa PEG tras identificar unha serie de áreas de mellora no seu marco metodolóxico), as ferramentas desenvolvidas por Canarias, País Vasco e Comunitat Valenciana (que inclúen instrucións moi detalladas para a súa aplicación práctica), así como a metodoloxía desenvolvida por Andalucía para a clasificación dos programas no marco do seu Proxecto G+. Pola súa banda, Cantabria aplica o marco metodolóxico onde se regula, con carácter xeral, a avaliación do impacto de xénero na tramitación de calquera disposición normativa, non desenvolvendo regulamentariamente o contido e procedemento de elaboración do IIG do anteproxecto de lei de orzamentos, tal e como dispón o artigo 23 da súa lei de igualdade ([epígrafe II.3.1](#)).

RECOMENDACIÓN N.º 2: Recoméndase aos respectivos órganos competentes daquelas comunidades que non contan con ferramentas metodolóxicas específicas para a orzamentación con enfoque de xénero que desenvolvan este tipo de instrumentos, a fin de poder dispoñer de recursos técnicos que respondan á complexidade técnica do proceso de planificación orzamentaria e que faciliten aos xestores públicos a avaliación do impacto de xénero de maneira eficaz e sistemática.

13. Xunto ás mencionadas ferramentas metodolóxicas, a maioría das CCAA que emiten un IIG proporcionan ao seu persoal formación neste ámbito: así, durante os anos 2023 e 2024 once CCAA (Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Galicia, Navarra, A Ríoxa e Comunitat Valenciana) levaron a cabo actividades formativas referidas especificamente á avaliación do impacto de xénero dos orzamentos e dúas delas (Andalucía e Aragón) levaron a cabo, ademais, accións de sensibilización sobre a inclusión da perspectiva de xénero nos orzamentos. Por outra banda, excepto o Principado de Asturias e Extremadura, as restantes trece CCAA que emiten un IIG manifestaban dispoñer de órganos ou unidades con funcións consultivas ou de asesoramento que asisten ao persoal na avaliación dos programas orzamentarios ([epígrafe II.3.2](#)).

EN RELACIÓN COS INFORMES DE IMPACTO DE XÉNERO

14. Un total de quince CCAA emiten un IIG no marco da elaboración dos seus orzamentos: en Aragón e Cataluña o último IIG emitido é o relativo aos orzamentos para 2024, mentres que nos restantes casos o último IIG refírese os orzamentos para 2025 (Andalucía, Principado de Asturias, Illes Balears, Canarias, Cantabria, Castela e León, Castela-A Mancha, Extremadura, Galicia, Navarra, País Vasco, A Ríoxa e Comunitat Valenciana). Andalucía foi a primeira de tales comunidades en adoptar esta práctica orzamentaria (IIG 2006), sendo Cantabria a incorporación máis recente á mesma (IIG 2021). Estas quince CCAA viñeron elaborando este IIG de maneira ininterrompida desde que incorporaron este informe ao seu proceso de elaboración orzamentaria ([epígrafe II.4.1](#)).
15. As únicas CCAA que non emiten un IIG son a Comunidade de Madrid e a Rexión de Murcia: aínda que a Comunidade de Madrid non acompaña o seu proxecto de lei de orzamentos de 2025 dun IIG, esta Comunidade introduce o factor do xénero na súa orzamentación a través da desagregación dos indicadores orzamentarios en virtude do xénero cando o tipo de indicador o permite. No pasado (entre 2018 e 2022) e como froito de diversas iniciativas parlamentarias, a Comunidade de Madrid acompañaba os seus orzamentos dun IIG. Pola súa banda, a Rexión de Murcia tampouco emitiu o referido IIG nin as memorias de impacto de xénero previstas nas disposicións que regulan o proceso de elaboración dos seus orzamentos para 2025. Durante o período 2005-2016 esta Comunidade emitiu un IIG, aínda que de contido moi conciso, en resposta á esixencia contida no artigo 46 da Lei 6/2004 anteriormente mencionada ([epígrafe II.4.1](#)).
16. O IIG 2025 de Navarra presenta un carácter singular respecto aos anteriores informes debido á reflexión metodolóxica en que se atopaba inmersa esta comunidade durante 2024: como resultado diso, e a diferenza dos informes previos, o último IIG emitido non contén unha avaliación do impacto de xénero dos orzamentos de 2025, senón que se centra nunha reflexión estratéxica sobre a PEG da Comunidade e as necesidades detectadas neste ámbito. Así, o contido do IIG 2025 apártase do tradicionalmente incluído por Navarra no devandito informe, ao non incluír a análise da situación de partida, a análise do persoal ao servizo da administración da CA nin a análise dos programas orzamentarios a través dos obxectivos de xénero, actuacións e indicadores ([epígrafe II.4.2](#)).
17. Polo que respecto aos 14 IIG restantes ([epígrafe II.4.2](#)):
- En dez CCAA (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Canarias, Castela-A Mancha, Cataluña, Galicia, País Vasco, A Ríoxa e Comunitat Valenciana) a elaboración do IIG ten como punto de partida a aplicación dun filtro de xénero a todos os programas orzamentarios ou, no caso da Ríoxa, ás actividades que se inclúen en cada programa orzamentario. Nas

restantes catro CCAA (Principado de Asturias, Cantabria, Castela e León e Estremadura) a selección inicial de programas a avaliar determínase por outras vías.

- b. Fóra de Illes Balears, no resto de IIG faise referencia á situación de partida (situación social, económica e política de mulleres e homes). En oito CCAA os IIG inclúen tamén unha análise do persoal ao servizo da administración da CA desde unha perspectiva de xénero (Andalucía, Aragón, Illes Balears, Castela e León, Cataluña, Estremadura, País Vasco e A Rioxa). Por último, os informes destas 14 CCAA adoitan incluír unha análise de xénero dos seus programas orzamentarios a través dos obxectivos de xénero, actuacións e indicadores: a excepción a esta regra xeral atópase en Castela-A Mancha e País Vasco, que non inclúen indicadores sobre xénero na súa análise dos programas orzamentarios dentro do IIG, en Cataluña, que non inclúe os obxectivos, e no Principado de Asturias, que non inclúe actuacións nin indicadores no seu IIG.

EN RELACIÓN COAS AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE AVALIACIÓN *EX POST*

18. Aínda que a elaboración de orzamentos con enfoque de xénero constitúe, por si mesmo, un avance relevante na institucionalización da igualdade, resulta conveniente que sexa acompañada de mecanismos de seguimento, avaliación e auditoría que permitan medir o impacto real das políticas públicas sobre mulleres e homes, en cuxa ausencia o IIG corre o risco de converterse nun exercicio analítico sen verdadeira capacidade transformadora. Con todo, son poucas as CCAA que deron pasos para incorporar a perspectiva de xénero nesta fase do ciclo orzamentario:

- A normativa autonómica en materia de PEG incorpora previsións sobre a realización de auditorías de xénero en sete CCAA: en Aragón, Illes Balears, Canarias, Cataluña, Estremadura e Navarra tales previsións inclúense na respectiva lei de igualdade, mentres que en Cantabria é a normativa reguladora da *Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos* a que prevé a realización de auditorías de xénero sobre o sector público autonómico. Con todo, durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías sobre esta materia en ningunha comunidade, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes. Andalucía foi pioneira na realización de auditorías de orzamento e xénero e contou ata 2024 cun proceso continuado de auditoría neste ámbito. Con todo, en 2024 suprimiuse a *Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos* desta Comunidade e a realización de tales auditorías, polo que os últimos informes de auditoría aprobados corresponden ao ano 2023 ([epígrafe II.5.1](#)).
- Polo xeral, a normativa orzamentaria e os plans de igualdade tampouco inclúen previsións acerca da realización dun seguimento de carácter interno dirixido a avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes ou o propio proceso de PEG, sendo Cantabria, Estremadura, Galicia e o País Vasco as únicas comunidades onde se poden atopar algunhas alusións puntuais a esta materia. En todo caso, seis comunidades manifestan estar a traballar en diversas actuacións de seguimento neste ámbito (Andalucía, Canarias, Castela-A Mancha, Cataluña, Navarra e A Rioxa) ([epígrafe II.5.2](#)).

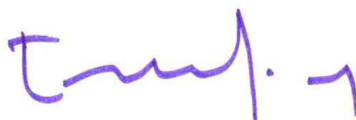
RECOMENDACIÓN N.º 3: Tendo en conta os recursos técnicos, institucionais e humanos empregados na orzamentación con enfoque de xénero, recoméndase aos órganos competentes das comunidades autónomas que valoren a oportunidade de impulsar avaliacións *ex post* sobre a mellora efectiva da igualdade entre mulleres e homes como consecuencia desta práctica orzamentaria, o que permitiría verificar se xera avances reais en materia de igualdade e contribuiría, ademais, á implementación deste enfoque ao longo de todo o ciclo orzamentario. Adicionalmente, a publicación dos resultados de tales avaliacións podería favorecer a aprendizaxe mutua neste ámbito e o intercambio de boas prácticas entre as distintas comunidades.

EN RELACIÓN COA TRANSPARENCIA

19. En sete CCAA, a obrigaón de publicar o IIG dos orzamentos derívase do establecido na súa normativa en materia de transparencia (Principado de Asturias, Castela-A Mancha, Cataluña, Galicia, Navarra e Comunitat Valenciana) ou na súa lei de facenda (Andalucía) ([subapartado II.6](#)).
20. Nas quinze CCAA que elaboran un IIG constatouse a publicación do último emitido, así como, salvo no País Vasco, a posibilidade de consultar un histórico de tales informes. Aínda que á data das comprobacións de auditoría -xuño de 2025- os IIG de Aragón non se atopaban publicados con carácter estable e perdurable, tras a remisión a alegacións do presente Informe a Comunidade procedeu a publicar os seus IIG de forma permanente ([subapartado II.6](#)).

Madrid, 23 de outubro de 2025

A PRESIDENTA

Enriqueta Chicano Jávega

ANEXOS

RELACIÓN DE ANEXOS

I.	CUMPRIMENTO DO PLAN ESTRATÉXICO E METODOLOXÍA.....	71
I.1	OBXECTIVOS E MEDIDAS DO PLAN ESTRATÉXICO DO TRIBUNAL DE CONTAS 2024-2027.....	71
I.2	METODOLOXÍA DA FISCALIZACIÓN	72
II.	INFORMACIÓN DE DETALLE SOBRE OS RESULTADOS DA FISCALIZACIÓN E BOAS PRÁCTICAS	73
II.1	MARCO NORMATIVO	73
II.2	COMISIÓNS DE IMPACTO DE XÉNERO NOS ORZAMENTOS	76
II.3	ÓRGANOS ENCARGADOS DA IMPLEMENTACIÓN DOS ORZAMENTOS CON ENFOQUE DE XÉNERO EN CADA COMUNIDADE AUTÓNOMA	79
II.4	FERRAMENTAS METODOLÓXICAS APLICADAS NA ELABORACIÓN DO INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO.....	82
II.5	PLAN DE SENSIBILIZACIÓN SOBRE A ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS CON RESPONSABILIDADE DE XÉNERO (2022-2026) EN ANDALUCÍA.....	84
II.6	ANDALUCÍA: ESCALA G+ E ESIXENCIAS CONFORME Á MESMA	85
II.7	SISTEMA DE SEGUIMIENTO DISEÑADO POR NAVARRA SOBRE A ESTRATEXIA DE INCORPORACIÓN Aos ORZAMENTOS DO ENFOQUE DE XÉNERO	86
II.8	ACTUACIÓNS <i>EX POST</i> DESENVOLVIDAS EN ANDALUCÍA	87
II.9	LEIS AUTONÓMICAS DE TRANSPARENCIA.....	89
III.	FICHAS INFORMATIVAS DOS PRINCIPAIS RESULTADOS DE CADA COMUNIDADE AUTÓNOMA.....	90

I. CUMPRIMENTO DO PLAN ESTRATÉXICO E METODOLOXÍA

Anexo I.1

OBXECTIVOS E MEDIDAS DO PLAN ESTRATÉXICO DO TRIBUNAL DE CONTAS 2024-2027

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 1: CONTRIBUÍR A UNHA XESTIÓN DOS FONDOS PÚBLICOS EFICAZ, EFICIENTE E TRANSPARENTE

LIÑA DE ACTUACIÓN 1: Impulsar actuacións fiscalizadoras sobre asuntos de relevancia social e sobre as principais áreas de risco da xestión pública, fomentando o enfoque avaliador:

- Priorizar actuacións fiscalizadoras de relevancia social e atendendo á conxuntura económica.
- Impulsar a realización de fiscalizacións sobre as grandes políticas públicas.

LIÑA DE ACTUACIÓN 2: Mellorar a planificación das actuacións fiscalizadoras do Tribunal de Contas:

- Impulsar a realización de fiscalizacións exprés.

LIÑA DE ACTUACIÓN 3: Promover a mellora da transparencia, a igualdade de xénero e a sustentabilidade na xestión pública:

- Impulsar a fiscalización dos obxectivos transversais de transparencia, sustentabilidade ambiental e igualdade de xénero nas actuacións fiscalizadoras do Tribunal de Contas.
- Potenciar a realización polo Tribunal de Contas de fiscalizacións específicas en materia de transparencia, sustentabilidade ambiental e igualdade de xénero.

[IR AO ÍNDICE](#)

METODOLOXÍA DA FISCALIZACIÓN

1. INTRODUCCIÓN

Na execución dos traballos utilizáronse as Normas de Fiscalización do Tribunal de Contas e efectuáronse todas as comprobacións e probas, tanto sustantivas como de cumprimento, que se consideraron necesarias para a obtención dos datos e informacións que soportan os resultados da fiscalización en relación con cada un dos obxectivos. Ademais, utilizáronse as técnicas de auditoría xeralmente aceptadas.

Os traballos de auditoría foron levados a cabo polo TCu, adoptándose as medidas de coordinación e colaboración cos OCEx que se estimaron oportunas, fóra dos traballos relativos a Navarra.

Os datos empregados para esta análise foron solicitados no mes de febreiro de 2025 mediante un cuestionario, cuxo contido, así como a súa forma de remisión, foron elaborados polo TCu, recompilándose a información a través da sede electrónica, excepto no caso de Navarra. Os resultados obtidos permiten mostrar datos comparables e referidos ao conxunto de todas as CCAA.

2. METODOLOXÍA UTILIZADA NA ANÁLISE REFERIDA A NAVARRA

Os traballos referidos ao exame global sobre a integración da perspectiva de xénero nos orzamentos da CA foron acometidos pola Cámara de Comptos de Navarra.

Os datos empregados para esta análise foron solicitados no mes de febreiro de 2025 mediante o mesmo cuestionario elaborado polo Tribunal de Contas para o resto de CCAA, tras acordarse co órgano de control externo.

O Tribunal de Contas sistematizou e consolidou a información solicitada e analizada pola Cámara de Comptos de Navarra, e agregouna ao resto de resultados de auditoría.

[IR AO ÍNDICE](#)

II. INFORMACIÓN DE DETALLE SOBRE OS RESULTADOS DA FISCALIZACIÓN E BOAS PRÁCTICAS

Anexo II.1 – 1/3

MARCO NORMATIVO

A) Normativa con rango de lei que establece de forma expresa a obrigación de integrar a perspectiva de xénero na tramitación da lei de orzamentos

Andalucía

- Lei 12/2007, do 26 de novembro, para a promoción da igualdade de xénero (artigo 8).
- Decreto legislativo 1/2010, do 2 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei Xeral da Facenda Pública da Xunta de Andalucía (artigo 36f).

Aragón

- Lei 7/2018, do 28 de xuño, de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes en Aragón (artigo 21).
- Decreto legislativo 3/2023, do 17 de maio, do Goberno de Aragón, polo que se aproba o texto refundido da Lei de Facenda da Comunidade Autónoma de Aragón (artigo 33.6).

Principado de Asturias

Non existe normativa con rango de lei que estableza esta obrigación expresamente para a norma orzamentaria.

Illes Balears

- Lei 11/2016, do 28 de xullo, de Igualdade de mulleres e homes da Comunidade Autónoma das Illes Balears (artigo 6).

Canarias

- Lei 1/2010, do 26 de febreiro, canaria de igualdade entre mulleres e homes (artigo 9).

Cantabria

- Lei 2/2019, do 7 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes (artigo 23).
- Lei 14/2006, do 24 de outubro, de Finanzas de Cantabria (artigo 36.2.d).

Castela e León

Non existe normativa con rango de lei que estableza esta obrigación expresamente para a norma orzamentaria.

Castela-A Mancha

- Lei 12/2010, do 18 de novembro, de igualdade entre mulleres e homes de Castela-A Mancha (artigo 9).
- Decreto legislativo 1/2002, do 19 de novembro, polo que se aproba o Texto Refundido da Lei de Facenda de Castela-A Mancha (artigo 41).

Cataluña

- Lei 17/2015, do 21 de xullo, de igualdade efectiva de mulleres e homes (artigo 17).
- Decreto legislativo 3/2002, do 24 de decembro, polo que se aproba o Texto refundido da Lei de finanzas públicas de Cataluña (artigo 31).

Estremadura

- Lei 8/2011, do 23 de marzo, de Igualdade entre mulleres e homes e contra a violencia de xénero en Estremadura (artigo 26).

Galicia

- Lei 7/2023, do 30 de novembro, para a igualdade efectiva de mulleres e homes de Galicia (artigo 23).

Comunidade de Madrid

Non existe normativa con rango de lei que estableza esta obrigación expresamente para a norma orzamentaria.

Rexión de Murcia

Non existe normativa con rango de lei que estableza esta obrigación expresamente para a norma orzamentaria.

Navarra

- Lei Foral 17/2019, do 4 de abril, de igualdade entre mulleres e homes (artigo 23).

País Vasco

- Decreto legislativo 1/2023, do 16 de marzo, polo que se aproba o texto refundido da Lei para a Igualdade de Mulleres e Homes e Vidas Libres de Violencia Machista contra as Mulleres (artigo 15).

A Ríoxa

- Lei 7/2023, do 20 de abril, de igualdade efectiva de mulleres e homes da Ríoxa (artigo 23).

Comunitat Valenciana

- Lei 1/2015, do 6 de febreiro, de Facenda Pública, do Sector Público Instrumental e de Subvencións (artigo 34.2.i).

B) Outra normativa complementaria en materia de PEG

Andalucía

- Orde do 24 de maio de 2024, pola que se ditan normas para a elaboración do Orzamento da Xunta de Andalucía para o ano 2025 (artigo 5).

Aragón

- Orde HAP/482/2024, do 14 de maio, pola que se ditan instrucións para a elaboración dos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Aragón para o exercicio 2025 (apartado quinto).

Principado de Asturias

- Resolución do 4 de xuño de 2024, da Consellería de Facenda e Fondos Europeos, pola que se aproban as normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais do Principado de Asturias para 2025. Norma terceira (apartado 2.4).

Illes Balears

- Orde 21/2024, do 2 de xullo de 2024, do conselleiro de Economía, Facenda e Innovación pola que se ditan as normas para elaborar os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma das Illes Balears para o ano 2025.

Canarias

- Orde do 12 de xullo de 2024 pola que se ditan normas sobre a elaboración e a estrutura dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Canarias para o ano 2025.
- Decreto 145/2010, do 11 de outubro, polo que se crea a Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos (Acordo de Goberno do 26 de xuño de 2017).

Cantabria

- Lei 5/2018, do 22 de novembro, de Réxime Xurídico do Goberno, da Administración e do Sector Público Institucional da Comunidade Autónoma de Cantabria (artigo 51).
- Orde HAC/12/2024, do 16 de xullo, pola que se ditan as normas para a elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Cantabria para o ano 2025 (artigos 6.2 e 7.2.e. inclúe no artigo 9 os prazos de elaboración).
- Decreto 74/2009, do 1 de outubro, polo que se regula a composición, organización e funcionamento da Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria.
- Decreto 8/2021, do 28 de xaneiro, polo que se aproban o contido e as directrices procedementais para a elaboración do informe de impacto de xénero previsto no artigo 22 da Lei de Cantabria 2/2019, do 7 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes.

Castela e León

- Orde EYH/524/2024, do 31 de maio, pola que se ditan as normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Comunidade de Castela e León para o ano 2025.

Castela-A Mancha

- Orde 88/2024, do 27 de maio, da Consellería de Facenda, Administracións Públicas e Transformación Dixital, sobre normas de elaboración dos Orzamentos Xerais da Xunta de Comunidades de Castela-A Mancha para 2025 (artigos 5 e 6).
- Decreto 75/2016, de 07/12/2016, polo que se regula a composición, organización e funcionamento da Comisión de Igualdade de Castela-A Mancha.

Cataluña

- Orde ECF/196/2024, do 27 de agosto, pola que se ditan as normas para elaborar os orzamentos da Generalitat de Catalunya para o ano 2025 (artigo 4.10.1d).

Estremadura

- Orde do 4 de xuño de 2024 pola que se ditan as normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Estremadura para o ano 2025.
- Decreto 13/2018, do 6 de febreiro, polo que se crea a Comisión de Impacto de Xénero dos Orzamentos e se regula a súa composición, organización e funcionamento.

Galicia

- Orde do 17 de xuño de 2024 pola que se ditan instrucións para a elaboración dos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para o ano 2025 (artigo 9. Seis).

Madrid

Non existe normativa referida expresamente a este ámbito.

Rexión de Murcia

- Orde do 25 de abril de 2024, da Consellería de Economía, Facenda e Empresa, pola que se ditan normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Rexión de Murcia para o ano 2025 (artigo 6c).

Navarra

- Orde Foral 86/2024, do 17 de setembro, do Conselleiro de Economía e Facenda, pola que se determina a repartición do teito de gasto por Departamentos e as directrices económicas e técnicas para a elaboración dos Orzamentos Xerais de Navarra do ano 2025.

País Vasco

- Especificacións técnicas para o Proxecto de Orzamentos da CA de Euskadi 2025.

A Ríoxa

- Orde HGS/36/2024, do 22 de maio, pola que se ditan as normas para a elaboración dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma da Ríoxa para o ano 2025.

Comunitat Valenciana

- Orde 13/2024, do 17 de xuño, de 2024, da Conselleria de Facenda, Economía e Administración Pública, pola que se ditan as normas para a elaboración do orzamento da Generalitat para o exercicio 2025 (artigo 6.1.c).
- Decreto 154/2014, do 26 de setembro, do Consell, polo que se crea a Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat.

[IR AO ÍNDICE](#)

COMISIONS DE IMPACTO DE XÉNERO NOS ORZAMENTOS

CANARIAS

1. Denominación:

- Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos.

2. Creación:

- Decreto 145/2010, do 11 de outubro, polo que se crea a Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos.

3. Composición:

- Presidencia: corresponde á persoa titular da viceconsellería competente en materia de facenda.
- Vicepresidencia primeira: exercida pola persoa titular da DG competente en materia de orzamento.
- Vicepresidencia segunda: exercida pola persoa titular do Instituto Canario de Igualdade.
- Unha vogalía en representación de cada unha das consellerías do goberno, que será exercida pola persoa titular da Secretaría Xeral Técnica ou órgano asimilado.
- Secretaría: exercida por persoal adscrito á DG competente en materia de orzamento.

4. Funcións:

- Impulsar e fomentar a preparación de anteproxectos con perspectiva de xénero nas diversas consellerías.
- Impulsar a realización de auditorías de xénero nos organismos da CA.
- Elaborar o sistema de indicadores de avaliación do impacto de xénero dos Orzamentos Xerais da CA de Canarias.
- Emitir o informe de avaliación de impacto de xénero sobre o Anteproxecto de Lei de Orzamentos Xerais da CA de Canarias.

CANTABRIA

1. Denominación:

- Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria.

2. Creación:

- Decreto 74/2009, do 1 de outubro, polo que se regula a composición, organización e funcionamento da Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria.

3. Composición:

- Presidencia: exercida pola persoa titular da consellería con competencias en materia de igualdade entre mulleres e homes.
- Vicepresidencia: exercida pola persoa titular da consellería con competencias en orzamentos.
- Vogais:
 - Unha persoa en representación de cada consellería, a proposta dos/as titulares das mesmas e con rango de secretario/a xeral ou director/a xeral.
 - A persoa titular da DG competente en materia de orzamentos.
 - A persoa titular da DG da Muller.
- Secretario/a: con voz pero sen voto, un/a funcionario/a da DG da Muller.
- Asistirá, con voz pero sen voto, un/a letrado/a da DG do Servizo Xurídico, que vixiará o cumprimento da legalidade vixente na adopción de acordos.

4. Funcións:

- Fomentar a preparación de anteproxectos de orzamentos con perspectiva de xénero nas diversas consellerías e resto de entes do sector público autonómico.
- Realizar auditorías de xénero sobre o sector público autonómico no referente á aplicación da igualdade en razón do xénero en todos os actos con contido económico.
- Establecer indicadores orzamentarios relevantes a nivel de programa orzamentario para o seguimento, avaliación e control do cumprimento do impacto de xénero na elaboración orzamentaria.
- Realizar informes de avaliación de impacto de xénero do proxecto de orzamentos elaborado polo Goberno de Cantabria.
- Dirixir e supervisar o traballo do Grupo Técnico Interdepartamental.
- Discutir e, no seu caso, aprobar os informes e propostas presentados polo Grupo Técnico Interdepartamental.
- Elaborar, aprobar e/ou modificar o Regulamento de organización e réxime de funcionamento da comisión.
- Calquera outras que lle sexan encomendadas polo Consello de Goberno.

CASTELA-A MANCHA

1. Denominación:

- Comisión de Igualdade de Castela-A Mancha.

2. Creación:

- Decreto 75/2016, de 07/12/2016, polo que se regula a composición, organización e funcionamento da Comisión de Igualdade de Castela-A Mancha.

3. Composición:

- Presidencia: alterna semestralmente entre a persoa titular do Instituto da Muller de Castela-A Mancha e a persoa titular da DG competente en materia de orzamentos.
- Vicepresidencia: corresponderá á persoa titular da DG competente en materia de orzamentos e á persoa titular do Instituto da Muller de Castela-A Mancha, respectando a alternancia anterior.
- Catro vogalías, cuxos titulares serán designados:
 - Dous pola persoa titular da DG competente en materia de orzamentos.
 - Dous pola persoa titular do Instituto da Muller de Castela-A Mancha.
- Secretaría: con voz pero sen voto, recaerá sobre o persoal funcionario da consellería competente en materia de facenda.

4. Funcións:

- Emitir o IIG ao Anteproxecto de Lei de Orzamentos da Xunta de Comunidades de Castela-A Mancha.
- Impulsar e fomentar a preparación dos orzamentos de cada consellería con perspectiva de xénero.
- Colaborar coas diversas consellerías, empresas e organismos públicos dependentes para que incorporen a perspectiva de xénero á planificación económica.

ESTREMADURA

1. Denominación:

- Comisión de Impacto de Xénero dos Orzamentos.

2. Creación:

- Decreto 13/2018, do 6 de febreiro, polo que se crea a Comisión de Impacto de Xénero dos Orzamentos e se regula a súa composición, organización e funcionamento.

3. Composición:

- Presidencia: corresponde á persoa titular da consellería competente en materia de orzamentos.
- Vicepresidencia primeira: corresponde á persoa titular do Instituto da Muller de Extremadura.
- Vicepresidencia segunda: corresponde á persoa titular do órgano directivo competente en materia de orzamentos.
- Vogalías. Formarán parte da comisión:
 - Unha persoa representante de: a Presidencia da Xunta; do Instituto de Estatística de Extremadura; do Instituto da Muller de Extremadura; do órgano directivo competente en materia de función pública; do órgano directivo competente en materia de persoal docente; e do órgano directivo competente en materia de persoal sanitario.
 - Dúas persoas representantes de cada unha das consellerías.
- Secretaría: corresponderá a unha persoa representante do órgano directivo competente en materia de orzamentos.

4. Funcións:

- Informar con carácter preceptivo e non vinculante o impacto de xénero do anteproxecto de lei de orzamentos xerais da CA.
- Promover o obxectivo de igualdade de xénero nas políticas públicas de ingresos e gastos da Xunta de Extremadura, impulsando e fomentando a elaboración, con perspectiva de xénero, de anteproxectos dos estados de ingresos e de gastos nas diversas consellerías.
- Calquera outra función que se lle atribúa polas disposicións de aplicación, e que favoreza a consecución do obxectivo de igualdade por razón do xénero nos ámbitos económico e orzamentario.

COMUNITAT VALENCIANA

1. Denominación:

- Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat.

2. Creación:

- Decreto 154/2014, do 26 de setembro, do Consell, polo que se crea a Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat.

3. Composición:

- Presidencia: a persoa titular da DG que teña atribuídas as competencias en materia de orzamentos.
- Vicepresidencia: a persoa titular da Subdirección Xeral que teña atribuídas as competencias en materia de orzamentos.
- Vogais:
 - Dous representantes de cada unha das consellerías en que se organiza a Administración da Generalitat; e dous representantes da DG que teña atribuídas as competencias en materia de igualdade de xénero.
 - Un representante de: a DG que teña atribuídas as competencias en materia de orzamentos; da DG que teña atribuídas as competencias en materia de coordinación do sector público; do Servizo Valenciano de Emprego e Formación; do Instituto Valenciano de Competitividade Empresarial; e do Instituto Valenciano de Seguridade e Saúde no Traballo.
- Secretaría: a persoa que ostentará a secretaría será designada pola persoa titular da Presidencia da Comisión, entre o persoal funcionario adscrito á DG que teña atribuídas as competencias en materia de orzamentos.

4. Funcións:

- a) Realizar o IIG que acompañará ao proxecto de Lei de Orzamentos da Generalitat.
- b) Elaborar o sistema de indicadores de avaliación do impacto de xénero dos Orzamentos da Generalitat, así como os instrumentos de recollida de información de todos os centros directivos e a súa análise.
- c) Calquera outra función que se lle atribúa polas disposicións de aplicación, e que favoreza a consecución do obxectivo de igualdade por razón do xénero nos ámbitos económico e orzamentario.

[IR AO ÍNDICE](#)

ÓRGANOS ENCARGADOS DA IMPLEMENTACIÓN DOS ORZAMENTOS CON ENFOQUE DE XÉNERO EN CADA COMUNIDADE AUTÓNOMA

Andalucía

Corresponde á Consellería de Economía e Facenda a emisión do IIG, sendo coordinado pola **DG de Orzamentos**, co apoio das **unidades de igualdade** de cada consellería e o **Instituto Andaluz da Muller**.

Ademais, conta con dúas **estruturas de coordinación** dependentes ambas da DG de Orzamentos:

- A rede profesional da Xunta de Andalucía, composta polos centros xestores de todas as consellerías.
- As sesións técnicas de traballo na fase de elaboración do borrador do anteproxecto do orzamento, que se celebran a pedimento dos centros xestores de todas as consellerías.

Aragón

A PEG involucra principalmente á **Unidade de Igualdade** do Departamento de Facenda, Interior e Administración Pública, que é a encargada de liderar o proceso e emitir o IIG, para o que centraliza a información recibida dos centros xestores de cada sección (departamento ou organismo). Cada **centro xestor** é responsable de completar as fichas de impacto de xénero para os seus programas orzamentarios e envialas á Unidade de Igualdade para a súa revisión. As Unidades de Igualdade dos restantes departamentos, á súa vez, proporcionan orientación e supervisión sobre os criterios para seguir para a inclusión da perspectiva de xénero nos orzamentos.

Principado de Asturias

O proceso de PEG é liderado pola DG de Igualdade, que é a encargada de elaborar o IIG, para o que traballa en colaboración cos centros xestores, responsables de elaborar a parte correspondente aos seus programas de gasto específicos.

A DG de Orzamentos incorpora ao anteproxecto de lei de orzamentos o informe elaborado pola DG de Igualdade.

O Instituto Asturiano da Muller elabora a análise da situación en materia de igualdade de xénero no Principado, que se achega ao informe como diagnóstico de partida.

Illes Balears

A **DG de Orzamentos** coordina a recepción dos persoais cos **centros xestores**, quen é responsables de establecer o impacto en xénero nas súas respectivas áreas.

O **Instituto Balear da Muller** elabora os modelos para integrar a perspectiva de xénero nos orzamentos, propón melloras nas fichas de impacto de xénero, centraliza a recompilación destas fichas e emite o IIG, remitíndoo á DG de Orzamentos.

Canarias

A **DG de Planificación e Orzamento** coordina a elaboración do IIG, recompilando e unificando a información remitida polos **centros xestores**, quen elabora os IIG dos seus respectivos programas orzamentarios. O IIG final é elaborado por unha consultora externa especializada no deseño de implantación de políticas de igualdade e posteriormente aprobado pola **Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos**.

O **Instituto Canario de Igualdade** asesora e impulsa a integración da igualdade de xénero nos orzamentos públicos, participando activamente na Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos.

As **Unidades de Igualdade** -presentes en cada consellería- non interveñen directamente no proceso, pero poden ser consultadas polos departamentos ao elaborar o IIG dos seus programas orzamentarios.

Cantabria

A **Comisión para a Integración da Perspectiva de Xénero dos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria** é o órgano encargado de liderar o proceso e elaborar o informe de avaliación de impacto de xénero.

Os **centros xestores** elaboran os IIG dos seus programas orzamentarios, que son recompilados e verificados pola **DG de Igualdade** para a súa inclusión no informe global. A **DG de Tesourería, Orzamentos e Política Financeira** coordina a elaboración do informe e remite o informe final ao Goberno para a súa aprobación e publicación.

Castela e León

A **DG de Orzamentos, Fondos Europeos e Estatística** é a encargada de liderar o proceso e emitir o IIG. Seguindo as instrucións remitidas pola DG de Orzamentos, Fondos Europeos e Estatística e co apoio dos **enlaces técnicos de igualdade**, os **centros xestores** deberán elaborar as fichas coa información necesaria para que a citada DG formule o IIG que acompañará ao anteproxecto de lei de orzamentos, contando a tal fin coa asistencia dos centros xestores e a DG da Muller.

Castela-A Mancha

A **Comisión de Igualdade de Castela-A Mancha** é o órgano encargado de emitir o IIG e de impulsar e fomentar a preparación dos orzamentos de cada consellería con perspectiva de xénero.

Como membro da Comisión de Igualdade e como responsable da elaboración da documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, a **DG de Orzamentos** coordina a integración da perspectiva de xénero nos orzamentos e guía aos **centros xestores** na incorporación de obxectivos e indicadores de igualdade nos seus programas. As **Unidades de Igualdade**, adscritas ás secretarías xerais das consellerías, brindan asesoramento técnico aos centros xestores, apoiando na análise e adaptación dos programas orzamentarios desde unha perspectiva de xénero.

O **Instituto da Muller de Castela-A Mancha**, como membro da Comisión de Igualdade, impulsa a preparación dos orzamentos con perspectiva de xénero.

Cataluña

A **DG de Orzamentos, xunto co Departamento de Igualdade e Feminismo**, lidera e coordina o proceso de avaliación do impacto de xénero dos orzamentos. A **DG de Orzamentos** revisa todos os elementos do orzamento relacionados co enfoque de xénero, como indicadores, impactos, cuestionarios e importes asignados e redacta o IIG. Durante a elaboración do devandito documento este compártese co Departamento de Igualdade e Feminismo para a súa revisión final. O IIG é emitido pola DG de Orzamentos.

Ademais, o **Departamento de Igualdade e Feminismo** asesora aos departamentos na identificación e cuantificación das accións orzamentarias para a igualdade de xénero.

O **Observatorio para a Igualdade de Xénero** pode participar apoiando o Departamento de Igualdade na revisión das actuacións en igualdade identificadas polos distintos departamentos.

Estremadura

A **Comisión de Impacto de Xénero dos Orzamentos** ten como tarefa principal emitir o IIG do anteproxecto de lei dos orzamentos xerais de cada exercicio e fomentar a elaboración dos anteproxectos con perspectiva de xénero nas distintas consellerías.

A **DG de Orzamentos** é responsable de elaborar e coordinar as propostas de traballo para a súa consideración pola Comisión. Tamén se encarga do desenvolvemento e seguimento das actuacións aprobadas, ademais de xestionar o arquivo e a documentación relacionada. Os **centros xestores** dos programas analizan as súas iniciativas desde unha perspectiva de xénero, especificando a incidencia orzamentaria de cada unha.

O **Instituto da Muller de Estremadura** ten un papel clave na fase de diagnóstico, intervindo tamén nas conclusións do informe sobre o orzamento con perspectiva de xénero.

Galicia

A **DG de Orzamentos e Financiamento Autonómico** e a **DG de Promoción da Igualdade** lideran conxuntamente o proceso de orzamentación con enfoque de xénero e emiten o IIG. Os **centros xestores** teñen a responsabilidade de facer un seguimento continuo durante o proceso de elaboración do orzamento, a través de reunións sectoriais cos órganos xestores. Cada consellería realiza unha análise do impacto de xénero dos seus programas de gasto, os cales son coordinados pola **Subdirección Xeral de Promoción da Igualdade** e a **Subdirección Xeral de Planificación**.

Existen tamén **grupos de traballo sectoriais** encargados de realizar propostas para a elaboración do orzamento con enfoque de xénero.

Navarra

O **Instituto Navarro para a Igualdade (INAI)** envía á DG de Orzamentos as instrucións necesarias para incluír na Orde Foral para a elaboración do proxecto de lei de orzamentos xerais.

Os **centros xestores**, xunto co INAI, teñen a responsabilidade de revisar os mandatos normativos de igualdade. Tamén completan a ficha de análise e valoración de xénero do programa, realizando unha autovaloración e especificando o gasto asignado a igualdade.

O INAI establece o marco conceptual e metodolóxico do proxecto de orzamentos con enfoque de xénero, e proporciona asesoramento na materia. Así mesmo, encárgase de completar unha ferramenta de seguimento dos obxectivos e accións da Ficha 0, que permite monitorizar os avances e asegurar a integración da perspectiva de xénero en todo o proceso.

País Vasco

O Departamento de Facenda e Finanzas, a través da súa **Dirección de Orzamentos** e a **Unidade Administrativa de Igualdade**, é responsable de liderar o proceso e elaborar o IIG sobre os orzamentos xerais.

Os **departamentos** e os seus organismos autónomos (OOAA) e consorcios, así como os entes públicos de dereito privado incluídos no ámbito subxectivo do IIG, deben completar os formularios e elaborar os informes requiridos, contando co asesoramento das unidades administrativas de igualdade.

O **Emakunde (Instituto de Igualdade)** encárgase de elaborar o informe de verificación de cumprimento da normativa de igualdade en relación co IIG dos orzamentos xerais.

Ao longo do proceso, existen estruturas de traballo e grupos de coordinación que inclúen, nalgúns departamentos e OOAA, un **Grupo de Traballo Departamental**. Este grupo de traballo informal, coordinado pola unidade administrativa de igualdade correspondente, participa no proceso achegando información e apoiando as unidades administrativas de igualdade.

As **unidades administrativas de igualdade** están situadas nas Direccións de Servizo dos departamentos ou OOAA e encárganse de asesorar aos órganos xestores na integración da perspectiva de xénero na elaboración e execución do orzamento.

A Ríoxa

A **Dirección Xeral de Control Orzamentario (DGCP)** coordina o proceso de recompilación de información para o IIG, a través das secretarías xerais técnicas de cada consellería, quen prepara as fichas correspondentes e remítenllas para a súa análise. A DGCP elabora un primeiro borrador do informe, que é enviado á **Subdirección Xeral de Igualdade** para a súa revisión e observacións. A **DG de Igualdade** colabora estreitamente coa DGCP neste proceso.

Os **centros xestores** son os encargados de identificar as actuacións orzamentarias que teñen impacto en xénero e de completar as fichas enviadas pola DGCP.

Comunitat Valenciana

A **DG de Orzamentos** coordina, convoca e preside as reunións da **Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat**, que é o órgano encargado de garantir o cumprimento da normativa de igualdade, promover a transversalidade de xénero nas políticas xerais e elaborar o IIG que acompaña ao Proxecto de Lei de Orzamentos da Generalitat. Ademais, desenvolve un sistema de indicadores para avaliar o impacto de xénero dos orzamentos. A DG de Orzamentos lidera todo o proceso de avaliación do impacto de xénero nos orzamentos da Generalitat, emitindo o IIG e o informe de execución dos obxectivos e indicadores do orzamento anterior.

Os **centros xestores**, co asesoramento das unidades de igualdade, facilitan a información sobre os programas que xestionan, incluíndo posibles indicadores con impacto en xénero.

As **unidades de igualdade**, adscritas aos gabinetes técnicos de cada departamento e coordinadas pola DG de Igualdade, asesoran e asisten aos órganos xestores na integración da perspectiva de xénero nos orzamentos, colaborando activamente no proceso de avaliación do impacto de xénero e participando nas reunións da Comisión. A **DG de Igualdade** coaduxa na elaboración do IIG dos orzamentos co departamento competente en materia de facenda e encárgase de elaborar a documentación do Capítulo 2 do IIG, que aborda a situación de igualdade ou desigualdade entre homes e mulleres na Comunidade Valenciana.

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS APLICADAS NA ELABORACIÓN DO INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

Andalucía

1. Soportes metodolóxicos con vocación de permanencia:

Referidas especificamente á norma orzamentaria:

- Guía “Proxecto G+: Metodoloxía para elaborar un orzamento con perspectiva de xénero”.

2. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Guía para a elaboración da información cualitativa do orzamento 2025.
- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2025: Orde do 24 de maio de 2024.

Aragón

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2024⁴²: Orde HAP/1091/2023, do 18 de agosto.

Illes Balears

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2025: Orde 21/2024, do 2 de xullo de 2024.
- Ficha para a análise de impacto do programa. P-01 Perspectiva de xénero. Ficha de memoria de programa con perspectiva de xénero.

Canarias

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2025: Orde do 12 de xullo de 2024.

Cantabria

1. Soportes metodolóxicos con vocación de permanencia.

Referidos ás disposicións normativas de carácter xeral:

- Decreto 8/2021, do 28 de xaneiro, polo que se aproban o contido e as directrices procedementais para a elaboración do informe de impacto de xénero previsto no artigo 22 da Lei de Cantabria 2/2019, do 7 de marzo, para a igualdade efectiva entre mulleres e homes.

Castela e León

1. Soportes metodolóxicos con vocación de permanencia.

Referidos ás disposicións normativas de carácter xeral:

- Protocolo para a avaliación de impacto de xénero en Castela e León: Elaboración de informes de avaliación do impacto de xénero dos anteproxectos de Lei, de disposicións administrativas de carácter xeral, así como de Plans de especial relevancia económica e social.

2. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Instrucións e fichas para a análise de impacto do programa: FG1, FG2 e FG3 (FG3.1; FG3.2 e FG3.3). Informe de avaliación de impacto de xénero.
- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2025: Orde EYH/524/2024, do 31 de maio.

⁴² No caso de Aragón analizouse a Orde HAP/1091/2023, do 18 de agosto, pola que se ditan instrucións para a elaboración dos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Aragón para o exercicio 2024, dado que o último IIG emitido pola CA neste ámbito é o elaborado no marco da elaboración dos orzamentos xerais dese ano.

Castela-A Mancha

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Instrucións e ficha de clasificación e análise de impacto do programa: Instrucións para a Análise do Impacto de Xénero dos Programas.

Cataluña

1. Soportes metodolóxicos con vocación de permanencia.

a) Referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Documento “Orzamentos de xénero”; Guía para a incorporación da perspectiva de xénero aos programas orzamentarios; Guía para a planificación e orzamentación estratéxica da Generalitat de Cataluña.

b) Referidos ás disposicións normativas de carácter xeral:

- Documento: Informes de impacto de xénero; A perspectiva de xénero na avaliación de políticas públicas.

2. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Ficha de clasificación dos programas; Cuestionario sobre o Impacto de Xénero dos Programas Orzamentarios; Ficha de indicadores de xénero (2023); Ficha de actuacións para a transformación feminista.

Navarra

1. Soportes metodolóxicos con vocación de permanencia.

a) Referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Documento técnico: Orientacións para avanzar na elaboración de orzamentos públicos con enfoque de xénero e o IIG.
- Guía: Orzamentos públicos con perspectiva de xénero.

b) Referidos ás disposicións normativas de carácter xeral:

- Guía metodolóxica para a elaboración de informes de impacto de xénero na normativa, programas e plans do Goberno de Navarra.

2. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Instrucións e ficha para a análise de impacto do programa. Instrucións para incorporar o enfoque de xénero nos Orzamentos Xerais de Navarra 2025.

País Vasco

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Normas para a elaboración dos orzamentos autonómicos de 2025: Normas técnicas (onde se detalla como cumprimentar o formulario de análise desde a perspectiva de xénero dos programas orzamentarios).
- Ficha de clasificación e análise de impacto do programa: Formulario P25-XENE de análise desde a perspectiva de xénero dos programas orzamentarios.

A Ríoxa

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Instrucións e ficha para a análise de impacto dos programas dos orzamentos 2025.

Comunitat Valenciana

1. Soportes metodolóxicos de carácter anual, referidos especificamente á norma orzamentaria:

- Instrucións para a elaboración do IIG nos Orzamentos da Generalitat 2025, que inclúe unha ficha para a análise de impacto do programa.
- Ficha para a clasificación dos programas: Valoración da relevancia de xénero dos programas orzamentarios.

[IR AO ÍNDICE](#)

PLAN DE SENSIBILIZACIÓN SOBRE A ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS CON RESPONSABILIDADE DE XÉNERO (2022-2026) EN ANDALUCÍA

OBXECTIVOS

- 🎯 **Difundir os beneficios e as implicacións** de aplicar a perspectiva de xénero ás políticas orzamentarias.
- 🎯 Proporcionar **información actualizada ao persoal** da Administración da Xunta de Andalucía implicada en orzamento e xénero, adaptada ao seu nivel de responsabilidade política e técnica, sobre a evolución da igualdade de xénero no seu ámbito directo de competencias.
- 🎯 Continuar avanzando no **proceso de cambio cultural** para que a Administración da Xunta de Andalucía sexa máis igualitaria tanto na súa organización interna, como na planificación e xestión das súas políticas orzamentarias.

Persoal que ostenta **altas responsabilidades a nivel directivo**.

Persoal funcionario da Administración Xeral da Xunta de Andalucía con responsabilidades directivas niveis 28 a 30 expresamente relacionados coas **tarefas orzamentarias**.

Persoal funcionario da Administración Xeral da Xunta de Andalucía con responsabilidades directivas niveis 28 a 30, responsable da **execución dos programas orzamentarios**.

Vogais da Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Andalucía.

Unidades de Igualdade de Xénero na Administración da Xunta de Andalucía.

GRUPOS OBXECTIVO

PRINCIPAIS ACTUACIÓNS

- 📢 **Sesións de sensibilización** dirixidas ás **Secretarías Xerais Técnicas**.
- 📢 **Boletín estatístico**.
- 📢 **Noticias semanais**.
- 📢 Actualización permanente do **sitio web de orzamento con perspectiva de xénero** da Consellería de Facenda e Financiamento Europeo.
- 📢 **Conferencia Internacional** sobre Economía e Orzamento Público para a Igualdade de Oportunidades entre Homes e Mulleres.
- 📢 **Difusión do Informe de Avaliación do Impacto de Xénero** dos Orzamentos da Comunidade Autónoma de Andalucía.
- 📢 **Materiais divulgativos**.
- 📢 Difusión a través da **Rede Profesional da Xunta de Andalucía**.
- 📢 **Redes sociais**: Facebook, Twitter, LinkedIn e blog.
- 📢 Difusión de información **sectorial específica**.
- 📢 **Seminario web** para a difusión de informes e proxectos de investigación.

[IR AO ÍNDICE](#)

ANDALUCÍA: ESCALA G+ E ESIXENCIAS CONFORME Á MESMA

ESCALA G +

		Sensibilidade de xénero	
		Si	Non
Relevancia	Baixo	g1 Programas con incidencia sobre persoas fundamentalmente de carácter interno ou instrumental.	g0 Programas sen incidencia directa nas persoas e incidencia indirecta nula ou baixa.
	Media	G Programas con baixo impacto, capacidade transformadora reducida ou relevancia funcional escasa.	
	Alta	G+ Programa de gran interese pola súa capacidade transformadora, impacto ecoñecida relevancia funcional.	

ESIXENCIAS G +

g0 Desagregación dos indicadores relativos a persoas por sexo, se existisen.	g1 - Desagregación dos indicadores relativos a persoas por sexo. - Análise das accións que afectan diferencialmente a homes e mulleres na xestión de persoal das Consellerías e Organismos Autónomos. - Análise de accións dirixidas a persoas: acceso a recursos e á información. - Análise e adaptación de ferramentas de información para a inclusión da variable sexo.
G - Desagregación de indicadores relativos a persoas por sexo. - Construción de indicadores relevantes de xénero. - Análise de actuacións dirixidas a persoas: acceso a recursos e á información. - Análise e adaptación de ferramentas de información para a inclusión da variable sexo. - Desenvolvemento de estudos que afonden nas causas da desigualdade no ámbito do programa.	G+ - Desagregación de indicadores relativos a persoas por sexo. - Análise de actuacións dirixidas a persoas: acceso a recursos e información. - Análise e adaptación de ferramentas de información para a inclusión da variable sexo. - Desenvolvemento de estudos que afonden nas causas da desigualdade no ámbito do programa. - Definición de obxectivos e accións estratéxicos, e operativos para acadar a igualdade de xénero no ámbito e actuacións de influencia do programa.

[IR AO ÍNDICE](#)

SISTEMA DE SEGUIMIENTO DISEÑADO POR NAVARRA SOBRE A ESTRATEXIA DE INCORPORACIÓN AOS ORZAMENTOS DO ENFOQUE DE XÉNERO

As “**Orientacións para avanzar na elaboración de Orzamentos públicos con Enfoque de xénero e o Informe de Impacto de xénero**” de Navarra subliñan a necesidade de dispoñer dun sistema de seguimento que posibilite coñecer o avance do proceso de integración da perspectiva de xénero nos orzamentos.

O **obxecto** de análise constitúeno os resultados e impacto da implementación da estratexia de integración do enfoque de xénero nos orzamentos públicos, valorados nunha dobre vertente:

- “externa”: avances na eliminación das desigualdades de xénero como resultado e impacto de tal incorporación.
- “interna”: achegamento á meta de normalizar a incorporación do enfoque de xénero no proceso de orzamentación.

O **procedemento** deseñado para levar a cabo o seguimento consta de tres pasos:

1. Determinación de dous tipos de indicadores:

- **Indicadores de resultados**, para dar conta dos *logros habidos en materia de igualdade de xénero* coa posta en marcha do novo enfoque orzamentario, sinalando a redución das desigualdades identificadas no contexto. Trátase de valorar cambios na realidade de partida, no sentido de maior ou menor avance en materia de igualdade de xénero.
- **Indicadores de proceso**, para valorar en que medida se están producindo *cambios no mesmo proceso de elaboración e xestión dos orzamentos* públicos, utilizando para iso os indicadores que se propuxeron na ficha-formulario para valorar os avances na implantación da estratexia.

2. Recopilación da información necesaria para establecer os mencionados indicadores de seguimento.

3. Análise dos resultados de seguimento, valoración dos avances e proposta de recomendacións para unha mellor implantación da estratexia de incorporación do enfoque de xénero aos orzamentos públicos no seguinte período orzamentario.

As citadas orientacións sinalan que os resultados deste seguimento formarán parte e plasmaranse no IIG dos orzamentos.

[IR AO ÍNDICE](#)

ACTUACIÓN EX POST DESARROLLADAS EN ANDALUCÍA

1) AUDITORÍAS DE ORZAMENTO E XÉNERO

Andalucía foi innovadora e precursora nas **auditorías de orzamento e xénero** (APG), sendo a primeira comunidade en poñer en marcha actuacións deste tipo: no marco da estratexia de orzamento e xénero iniciada no ano 2003 e tras unha década aplicando esta estratexia, en 2013 esta Comunidade cuestionouse a conveniencia de avaliar este proceso e comezou a realizar APG.

- As APG da Xunta de Andalucía estaban previstas na Lei 18/2003, do 29 de decembro, pola que se aproban medidas fiscais e administrativas e na Lei 12/2007, do 26 de novembro, para a promoción da igualdade de xénero en Andalucía.
- A Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos era a encargada de impulsar as APG mediante a aprobación do plan anual de auditoría e a toma en consideración dos informes definitivos de auditoría.
- Con todo, a través do Decreto-lei 3/2024, do 6 de febreiro, polo que se adoptan medidas de simplificación e racionalización administrativa para a mellora das relacións dos cidadáns coa Administración da Xunta de Andalucía e o impulso da actividade económica en Andalucía, suprimiuse a Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos e a realización das devanditas auditorías, polo que os últimos informes de APG aprobados corresponden ao ano 2023.
- Durante o proceso continuo de auditoría de orzamento e xénero levado a cabo nesta Comunidade entre 2013 e 2023 aprobáronse un total de 7 plans anuais de APG e 44 informes de APG. O último plan anual de APG que se aprobou foi o de 2024.

Características das APG de Andalucía:

As APG desta Comunidade teñen como **obxectivo xeneral** avaliar a integración de xénero nos orzamentos planificados e executados no exercicio auditado no marco da estratexia de orzamento con perspectiva de xénero. Para iso defínense tres **preguntas de auditoría**:

1. A elaboración orzamentaria oríéntase ao obxectivo de reducir as desigualdades entre homes e mulleres no seu ámbito de competencias?
2. Os créditos do programa orzamentario foron executados con perspectiva de xénero?
3. Aplicouse a metodoloxía de orzamento con perspectiva de xénero na elaboración e execución orzamentaria?

Tales APG constitúen unha **análise sistemática de todo o procedemento de elaboración orzamentaria** que toma en consideración non só a información e documentación que acompaña ao orzamento, senón tamén as achegas de cada centro directivo á elaboración e execución orzamentaria. O seu fin último é verificar a aplicación efectiva da igualdade na xestión dos recursos públicos e mellorar as prácticas orzamentarias con enfoque de xénero a través da aprendizaxe continua. Con base en todo iso, redáctanse unhas **conclusiones e as principais recomendacións** e identifícanse as **boas prácticas** existentes para lograr melloras orientadas ao logro da igualdade de xénero a través do orzamento público. A avaliación finaliza coa entrega do informe definitivo de APG, no que se teñen en conta as alegacións manifestadas polos programas orzamentarios, e que se eleva á consideración da Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos.

Para levar a cabo este tipo de auditorías elaborouse un **modelo metodolóxico e procedemental** baseado na combinación dos principios de auditoría contable e as avaliacións de políticas públicas con perspectiva de xénero, onde se detallaba o marco normativo, a metodoloxía para seguir e o procedemento da APG.

2) FISCALIZACIÓN POR PARTE DA CÁMARA DE CONTAS DE ANDALUCÍA

Durante varios exercicios a **Cámara de Contas de Andalucía** tivo encomendado por mandato legal a análise da incorporación da perspectiva de xénero no orzamento:

- En virtude da modificación introducida en 2018 no artigo 8.3 da Lei 12/2007, do 26 de novembro, para a promoción da igualdade de xénero, a Cámara de Contas de Andalucía debía incorporar no seu informe sobre a Conta Xeral da CA a fiscalización do cumprimento da perspectiva de xénero no orzamento da Xunta de Andalucía.
- En atención ao anterior, as fiscalizacións da Conta Xeral dos exercicios 2018 a 2022, ambos incluídos, inclúen unha verificación específica acerca do cumprimento da perspectiva de xénero no orzamento da Xunta de Andalucía. Tras a supresión en 2024 do apartado 3 do artigo 8 da Lei 12/2007, polo Decreto-lei 3/2024, desaparece a citada esixencia legal e, en liña con iso, elimínase do informe de fiscalización da Conta Xeral a área específica destinada á análise do cumprimento da perspectiva de xénero. Con todo, esta análise trasladouse -aínda que cun alcance máis reducido- á área do orzamento de gastos do citado informe de fiscalización.

[IR AO ÍNDICE](#)

LEIS AUTONÓMICAS DE TRANSPARENCIA

CCAA	Norma
Andalucía	Lei 1/2014, do 24 de xuño, de Transparencia Pública de Andalucía
Aragón	Lei 8/2015, do 25 de marzo, de Transparencia da Actividade Pública e Participación Cidadá de Aragón
Principado de Asturias*	Lei 8/2018, do 14 de setembro, de Transparencia, Bo Goberno e Grupos de Interese
Canarias	Lei 12/2014, do 26 de decembro, de transparencia e de acceso á información pública
Cantabria	Lei 1/2018, do 21 de marzo, de Transparencia da Actividade Pública
Castela e León	Lei 3/2015, do 4 de marzo, de Transparencia e Participación Cidadá de Castela e León
Castela-A Mancha*	Lei 4/2016, do 15 de decembro, de Transparencia e Bo Goberno de Castela-A Mancha
Cataluña*	Lei 19/2014, do 29 de decembro, de transparencia, acceso á información pública e bo goberno
Estremadura	Lei 4/2013, do 21 de maio, de Goberno Aberto de Estremadura
Galicia*	Lei 1/2016, do 18 de xaneiro, de transparencia e bo goberno
Comunidade de Madrid	Lei 10/2019, do 10 de abril, de Transparencia e de Participación da Comunidade de Madrid
Rexión de Murcia	Lei 12/2014, do 16 de decembro, de Transparencia e Participación Cidadá da Comunidade Autónoma da Rexión de Murcia
Navarra*	Lei Foral 5/2018, do 17 de maio, de Transparencia, acceso á información pública e bo goberno
A Rioxa	Lei 3/2014, do 11 de setembro, de Transparencia e Bo Goberno da Rioxa
Comunitat Valenciana*	Lei 1/2022, do 13 de abril, de Transparencia e Bo Goberno da Comunitat Valenciana

Lenda: (*) A obrigación de publicar o IIG despréndese do regulado na lei de transparencia da CA.

[IR AO ÍNDICE](#)

ANEXO III

**FICHAS INFORMATIVAS DOS PRINCIPAIS RESULTADOS DE CADA
COMUNIDADE AUTÓNOMA**

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ANDALUCÍA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Andalucía (Lei 12/2007, do 26 de novembro) e na lei reguladora da súa facenda (Decreto legislativo 1/2010, do 2 de marzo). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *Plan Estratéxico para a Igualdade de mulleres e homes en Andalucía 2022-2028* tamén contén previsións referidas á aplicación dun enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A Dirección Xeral de Orzamentos impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas engloban tanto algunhas con vocación de permanencia, como outras de carácter anual, e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2006 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 454 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o seu logro, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados. Así mesmo, inclúe unha valoración global do impacto de xénero dos orzamentos.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 31 % do total.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- Andalucía foi pioneira na realización de auditorías de orzamento e xénero e contou ata hai pouco cun proceso continuado de auditoría neste ámbito (os últimos informes aprobados corresponden a 2023, véxase o [anexo II.8](#) para máis información ao respecto). Con todo, tras os cambios introducidos polo Decreto-lei 3/2024 na lei de igualdade andaluza, na actualidade a normativa desta CA non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero.
- Como consecuencia do anterior, durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos. Tampouco se realizaron outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non se inclúen previsións específicas na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o propio proceso de PEG. A CA manifesta estar a desenvolver un modelo de avaliación de programas orzamentarios, concibido como un instrumento de carácter interno, no marco do cal se valora a calidade da planificación de obxectivos, actuacións e indicadores orzamentarios desde a perspectiva de xénero.

TRANSPARENCIA

- A lei de facenda autonómica establece de forma expresa, no seu artigo 36, a obrigaçión de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, como é o caso do IIG.
- Andalucía publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2006).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ARAGÓN

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Aragón (Lei 7/2018, do 28 de xuño) e na lei reguladora da súa facenda (Decreto legislativo 3/2023, do 17 de maio). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *II Plan Estratéxico para a Igualdade entre Mulleres e Homes en Aragón (2021-2024)* tamén contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A Unidade de Igualdade da Consellería de Facenda, Interior e Administración Pública impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2019 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2024.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 400 páxinas do IIG 2024 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 42 % do total.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Aragón inclúe o impulso da realización de auditorías de xénero ao regular a PEG.
- Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non se inclúen previsións específicas na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o propio proceso de PEG.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Á data das comprobacións (xuño de 2025), Aragón era a única comunidade na que os IIG non se atopaban publicados con carácter estable e perdurable. Con todo, en setembro de 2025 Aragón publicou no seu portal de transparencia o IIG do orzamento para 2024 e os correspondentes a exercicios anteriores (en concreto, aqueles emitidos desde 2020).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DO PRINCIPADO DE ASTURIAS

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- O Principado de Asturias acompaña os seus orzamentos dun informe de avaliación de impacto de xénero en cumprimento do disposto, con carácter xeral, para a elaboración das súas disposicións normativas con rango de lei na súa lei de igualdade (Lei 2/2011, do 11 de marzo). A lexislación autonómica non contén ningunha referencia expresa á incorporación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos.
- Pola súa banda, o *I Plan de Igualdade da Administración do Principado de Asturias 2024-2027* tamén contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A Dirección Xeral de Igualdade impulsa e lidera o proceso de elaboración dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG), emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A elaboración do informe de impacto de xénero (IIG) 2025 non se basea en marcos metodolóxicos propios, formalmente documentados: o Principado de Asturias elaborou en 2014 unha guía para incorporar a perspectiva de xénero nos orzamentos, pero esta metodoloxía deixou de aplicarse e, actualmente, está a analizarse como avanzar neste ámbito. O *I Plan de Igualdade da Administración do Principado de Asturias 2024-2027* prevé a aprobación en 2025 dunha instrución para a elaboración do IIG que acompaña ao proxecto de orzamentos anuais.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2014 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- Non se aplica un filtro de xénero á totalidade de programas, pois unicamente se avalían os dous programas relacionados directamente coas políticas de igualdade.
- O IIG 2025 -cunha extensión de 20 páxinas- inclúe un diagnóstico de realidade e no mesmo detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 2 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.

TRANSPARENCIA

- A lei autonómica de transparencia (Lei 8/2018, do 14 de setembro) establece de forma expresa, no seu artigo 8, a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- O Principado de Asturias publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2014).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ILLES BALEARS

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade das Illes Balears (Lei 11/2016, do 28 de xullo). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- A CA non dispón dunha estratexia en materia de igualdade de xénero.

MARCO INSTITUCIONAL

- O proceso de PEG é impulsado e liderado pola Dirección Xeral de Orzamentos, xunto co Instituto Balear da Muller, sendo emitido o informe resultante polo Instituto Balear da Muller. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2017 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 190 páxinas do IIG 2025 inclúese unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados. Así mesmo, inclúese unha serie de propostas de mellora.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 72 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Illes Balears dispón que, á finalización de cada exercicio orzamentario, impulsárase a realización de auditorías de xénero sobre o cumprimento dos obxectivos incorporados nas memorias das consellerías e dos organismos dependentes. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redunda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Illes Balears publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos no pasado (desde os orzamentos de 2021).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CANARIAS

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Canarias (Lei 1/2010, do 26 de febreiro). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- A *Estratexia Canaria de Transición Igualitaria* non recolle previsións sobre esta materia.

MARCO INSTITUCIONAL

- O proceso de PEG é impulsado e liderado pola Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos, sendo emitido o informe resultante pola *Comisión de Impacto de Xénero nos Orzamentos*. Para máis información, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2011 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 715 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados. Así mesmo, recóllese un balance xeral sobre a análise de xénero levado a cabo sobre os programas orzamentarios e unha serie de propostas de mellora.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 41 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Canarias contempla o impulso da realización de auditorías de xénero ao regular a PEG.
- Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redunda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.
- Canarias está a traballar no deseño dun sistema que permita dar adecuado seguimento ao seu proceso de PEG e, aínda que está previsto que sexa implantado de forma progresiva, o IIG 2025 xa incorpora unha táboa onde se sintetiza a evolución dos principais indicadores empregados neste ámbito.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Canarias publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos desde os orzamentos de 2021.

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CANTABRIA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Cantabria (Lei 2/2019) e na lei reguladora da súa facenda (Lei 14/2006, do 24 de outubro). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- A CA non dispón dunha estratexia en materia de igualdade de xénero.

MARCO INSTITUCIONAL

- A *Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria* impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A ferramenta metodolóxica aplicada por Cantabria na súa PEG é a deseñada para a avaliación do impacto de xénero na tramitación das disposicións normativas de carácter xeral (véxase o seu detalle no [anexo II.4](#)).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2021 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A *Comisión para a Integración da Perspectiva de Xénero nos Orzamentos* determina os programas de gastos con respecto aos cales se elaborará o IIG, tomando en consideración a importancia do xénero e a súa visibilidade dentro do programa, así como a viabilidade da análise.
- Ao longo das 238 páxinas do IIG 2025 analízase o impacto de xénero dos orzamentos, incluíndo un diagnóstico de realidade. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 25 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa reguladora da *Comisión para a integración da perspectiva de xénero dos orzamentos da Comunidade Autónoma de Cantabria* prevé a realización de auditorías de xénero sobre o sector público autonómico no referente á aplicación da igualdade en razón do xénero en todos os actos con contido económico, atribuíndolle esta función á citada comisión.
- Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- A mencionada comisión ten atribuído o establecemento de indicadores orzamentarios para o seguimento, avaliación e control do cumprimento do impacto de xénero na elaboración orzamentaria.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Cantabria publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2021).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CASTELA E LEÓN

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A Lei 1/2011, do 1 de marzo, de avaliación do impacto de xénero en Castela e León, incorpora o informe da avaliación do impacto de xénero como un trámite preceptivo do procedemento de elaboración das normas, tanto nos de anteproxectos de lei, como nos relativos a proxectos de disposicións administrativas de carácter xeral. A lexislación autonómica non contén ningunha referencia expresa á incorporación da perspectiva de xénero no proceso de elaboración dos orzamentos. As normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *Plan Estratégico de Igualdade de Xénero 2022/2025* contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A Dirección Xeral de Orzamentos, Fondos Europeos e Estatística impulsa e lidera a avaliación do impacto de xénero dos orzamentos, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, de carácter anual, deseñadas especificamente para o ámbito orzamentario. Tamén aplica, con carácter complementario, un protocolo desenvolvido pola CA para a avaliación do impacto de xénero en normas de carácter xeral. Tales ferramentas detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2012 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- O punto de partida para a análise son aqueles programas que integran medidas de xénero. Por tanto, non se integra a perspectiva de xénero a través da aplicación dunha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 301 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 39 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non existen previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno neste ámbito.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Castela e León publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar IIG emitidos no pasado (en concreto, desde os orzamentos de 2023).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CASTELA-A MANCHA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Castela-A Mancha (Lei 12/2010, do 18 de novembro) e na lei reguladora da súa facenda (Decreto legislativo 1/2002, do 19 de novembro de 2002). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- O *II Plan Estratéxico para a Igualdade de Oportunidades entre mulleres e homes de Castela-A Mancha (2019-2024)* contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A *Comisión de Igualdade de Castela-A Mancha* impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2017 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 446 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, xunto coas accións definidas para o logro de tales obxectivos. Así mesmo, inclúese unha valoración global do impacto de xénero dos orzamentos e unha serie de propostas de mellora.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 95 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.
- Castela-A Mancha manifesta que desde finais de 2024 está a realizarse a avaliación do plan estratéxico de igualdade e que os indicadores relativos á PEG serán un dos aspectos para avaliar.

TRANSPARENCIA

- A lei de transparencia de Castela-A Mancha (Lei 4/2016, do 15 de decembro) establece de forma expresa, no seu artigo 14, a obrigaón de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Castela-A Mancha publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2017).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CATALUÑA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Cataluña (Lei 17/2015, do 21 de xullo) e na lei reguladora da súa facenda (Decreto legislativo 3/2002, do 24 de decembro). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- A CA non dispón dunha estratexia en materia de igualdade de xénero.

MARCO INSTITUCIONAL

- O proceso de PEG é impulsado e liderado pola Dirección Xeral (DG) de Orzamentos, xunto co Departamento de Igualdade e Feminismo, sendo emitido o informe resultante pola DG de Orzamentos.
- Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas engloban tanto algunhas con vocación de permanencia, como outras de carácter anual. Tamén se aplican, con carácter complementario, as ferramentas desenvolvidas pola CA para a avaliación do impacto de xénero en normas de carácter xeral. As citadas ferramentas detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2020 Cataluña acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG). Aínda que a CA publicou un IIG 2025, manifesta que como consecuencia de que o proxecto de orzamentos non se chegou a aprobar polo Goberno, non se trata dun informe completo, pois non recolle a cuantificación das actuacións destinadas a mellorar a igualdade, contido que habitualmente inclúe este informe. Posto que o obxectivo do presente informe é analizar os IIG, unha vez culminada a súa elaboración, empregouse como referencia para o devandito análise o IIG 2024 desta Comunidade.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 414 páxinas do IIG 2024 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan as accións definidas para o logro dos obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 98 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Cataluña dispón que, á finalización de cada exercicio orzamentario, impulsárase a realización de auditorías de xénero sobre o cumprimento dos obxectivos incorporados nas memorias das consellerías e dos organismos dependentes. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.
- Cataluña analiza o orzamento executado relacionado con políticas de xénero e manifesta estar a elaborar un informe sobre o gasto executado en 2024 en materia de violencia machista.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Cataluña publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos desde os orzamentos de 2022.

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ESTREMADURA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Extremadura (Lei 8/2011, do 23 de marzo). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *VI Plan Estratéxico para a Igualdade de Mulleres e Homes en Extremadura (2023-2026)* contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A *Comisión de Impacto de Xénero dos Orzamentos* impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- Extremadura non desenvolveu un marco metodolóxico específico para incorporar a perspectiva de xénero na lei de orzamentos [o exercicio 2025 é o sétimo ano en que esta comunidade acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG)]. Tampouco desenvolveu instrumentos metodolóxicos de carácter xeral que puidese aplicar de maneira supletoria, malia que o artigo 23.5 da súa lei de igualdade dispón que “a Xunta de Extremadura, a proposta do Instituto da Muller de Extremadura, elaborará normas ou directrices nas que se indiquen as pautas para seguir para a realización da avaliación previa do impacto en función do xénero”.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2019 a CA acompaña os seus orzamentos dun IIG, sendo o último elaborado o de 2025.
- O punto de partida para a análise son aqueles programas que integran medidas de xénero. Por tanto, non se integra a perspectiva de xénero a través da aplicación dunha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 314 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados. Así mesmo, inclúese unha valoración global do impacto de xénero dos orzamentos.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 62 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Extremadura inclúe o impulso da realización de auditorías de xénero ao regular a PEG. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, o plan autonómico de igualdade sinala que se desenvolverán as accións que permitan incorporar a perspectiva de xénero no seguimento dos orzamentos de maneira sistematizada, permanente e obrigatoria.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Extremadura publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos desde os orzamentos de 2022.

COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉGICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Galicia (Lei 7/2023, do 30 de novembro). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *VIII Plan Estratégico de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes (2022-2027)* tamén contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- O impulso e liderado do proceso de PEG, así como a emisión do informe resultante, son realizados de maneira conxunta pola Dirección Xeral (DG) de Orzamentos e Financiamento Autonómico e a DG de Promoción de Igualdade. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- En Galicia, a elaboración dos IIG que acompañan aos orzamentos xerais 2025 non se basea en marcos metodolóxicos propios que estean formalmente documentados. A CA non elaborou unha guía propia para incorporar a perspectiva de xénero nos seus orzamentos, aínda que sinala que a metodoloxía que aplica baséase en principios e estándares internacionais recollidos en modelos recoñecidos por organismos como Nacións Unidas, a Unión Europea, a OCDE ou o Instituto Europeo para a Igualdade de Xénero, entre outros.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2009 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 256 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados. Así mesmo, inclúese unha valoración global do impacto de xénero dos orzamentos.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 90 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, o plan autonómico de igualdade sinala que os orzamentos da CA teñen que ser sometidos a un seguimento desde o punto de vista do impacto de xénero, co fin de lanzar coñecemento sobre a repercusión das políticas de gasto e investimento nas brechas de xénero.

TRANSPARENCIA

- A lei de transparencia de Galicia (Lei 1/2016, do 18 de xaneiro) establece, no artigo 11, que “a Xunta de Galicia fará pública toda a información complementaria sobre os seus orzamentos que sexa remitida ao Parlamento ao longo do exercicio, incluíndo unha actualización trimestral en función da execución orzamentaria, así como a liquidación anual”.
- Galicia publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos desde os orzamentos de 2014.

COMUNIDADE DE MADRID

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) non está prevista expresamente na lexislación autonómica da Comunidade de Madrid. Esta comunidade é, ademais, a única que non introduciu na súa normativa con rango de lei a necesidade de realizar unha avaliación de impacto de xénero na tramitación das súas leis e disposicións normativas, sendo esta materia regulada mediante unha norma regulamentaria (Decreto 52/2021, do 24 de marzo, do Consello de Goberno). A Orde do 30 de maio de 2024, pola que se ditan as normas de elaboración dos orzamentos xerais para o ano 2025, tampouco fai referencia á avaliación do impacto de xénero da norma orzamentaria.
- Non obstante o anterior, a *Estratexia Madrileña para a Igualdade de oportunidades entre Mulleres e Homes (2018-2024)* contempla expresamente a aplicación da perspectiva de xénero na política orzamentaria na súa medida 138, establecendo como indicador o número de medidas orzamentarias con perspectiva de xénero.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Como resultado de diversas iniciativas parlamentarias, entre 2018 e 2022 a comunidade acompañou os seus proxectos de orzamentos xerais dun informe de impacto de xénero (IIG). Con todo, esta práctica orzamentaria foi posteriormente discontinuada, polo que a comunidade non emitiu un IIG referente aos seus orzamentos de 2025.
- A Comunidade de Madrid manifesta non elaborar un IIG como consecuencia de que o artigo 49 da súa lei de facenda non inclúe tal informe entre a documentación que ten que acompañar ao proxecto de lei de orzamentos que é remitido á Asemblea de Madrid. A comunidade sinala que, aínda que non se elabore expresamente o citado informe, as instrucións da Dirección Xeral (DG) de Orzamentos para a elaboración dos estados de gastos establecen que os indicadores serán desagregados en virtude do xénero, sempre que o tipo de indicador o permita, e que, por tanto, en tales casos esta desagregación facilita que a explotación da información do orzamento tanto na fase de elaboración como na de execución- se realice tendo en conta o factor do xénero.

MARCO INSTITUCIONAL, FERRAMENTAS METODOLÓXICAS, SEGUIMENTO E TRANSPARENCIA

Aínda que as comprobacións nestas áreas se focalizaron naquelas CCAA que culminan a súa PEG coa emisión dun IIG, cabe sinalar o seguinte respecto á Comunidade de Madrid:

- Os centros xestores son os encargados de desagregar por sexo aqueles indicadores orzamentarios que sexan susceptibles diso, asegurando que se analicen as diferenzas de xénero nas distintas áreas. A DG de Orzamentos é a encargada de supervisar este proceso, para garantir que todos os indicadores susceptibles de ser desagregados por sexo fosen correctamente analizados e reflectidos no orzamento.
- A CA indica que non desenvolveu unha metodoloxía propia para avaliar o impacto de xénero na tramitación da normativa autonómica de carácter xeral, nin tampouco para avaliar o impacto de xénero na tramitación dos seus orzamentos.
- Doutra banda, a normativa desta comunidade non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero, nin tampouco sobre a realización dun seguimento interno sobre este ámbito.
- Todos os IIG emitidos no pasado por esta comunidade (2018-2022) atópanse dispoñibles para a súa consulta no Portal de Orzamentos da Comunidade de Madrid.

COMUNIDADE AUTÓNOMA DA REXIÓN DE MURCIA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A lei de igualdade da Rexión de Murcia (Lei 7/2007, do 4 de abril) e a Lei 6/2004, do 28 de decembro, do Estatuto do Presidente e do Consello de Goberno da Rexión de Murcia dispoñen que os proxectos de disposicións de carácter xeral deben acompañarse dunha Memoria de Análise de Impacto Normativo, dentro da cal se incluírá un informe sobre o impacto por razón de xénero (IIG).
- Polo que se refire a unha previsión expresa acerca da elaboración dun IIG para a lei de orzamentos, nin a lei reguladora da facenda da Rexión de Murcia (Decreto legislativo 1/1999, do 2 de decembro), nin ningunha outra norma autonómica de rango legal recollen unha mención específica ao respecto.
- A única referencia a unha orzamentación con perspectiva de xénero (PEG) é a contida nas normas para a elaboración dos orzamentos para o ano 2025 (Orde do 25 de abril de 2024), cuxo artigo 6.c sinala que o proxecto de lei de orzamentos acompañarase das memorias de impacto de xénero confeccionadas polos centros xestores. Con todo, na citada Orde eliminouse, respecto de ordes anteriores, a ficha de memoria de impacto de xénero.
- A CA non dispón dunha estratexia en materia de igualdade de xénero.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- A Rexión de Murcia non emitiu un IIG no marco da elaboración dos orzamentos de 2025. Durante o período 2005-2016 esta comunidade acompañou os seus orzamentos dun IIG, cuxo contido era moi conciso e onde basicamente se identificaban aquelas políticas de gasto finalistas dirixidas de modo específico á promoción e atención das necesidades das mulleres. A CA sinalaba que a realización de tales informes respondía á esixencia contida no artigo 46 da Lei 6/2004, que esixe que os anteproxectos de lei se acompañen dun IIG.
- Os centros xestores tampouco elaboraron as memorias de impacto de xénero que, conforme ao recollido nas normas para a elaboración dos orzamentos para o ano 2025, debían acompañar ao proxecto de lei de orzamentos. Neste sentido, tales normas non recollían, en cambio, a correspondente ficha de memoria de impacto de xénero, cuxo obxecto é a análise do impacto de xénero dos programas, especialmente naqueles para os que se definiron indicadores de xénero.

MARCO INSTITUCIONAL, FERRAMENTAS METODOLÓXICAS, SEGUIMENTO E TRANSPARENCIA

Aínda que as comprobacións nestas áreas focalizáronse naquelas CCAA que emiten un IIG, pode sinalarse o seguinte respecto á Rexión de Murcia:

- A CA indica que non desenvolveu unha metodoloxía propia para avaliar o impacto de xénero na tramitación da normativa autonómica de carácter xeral, nin tampouco para avaliar o impacto de xénero na tramitación dos seus orzamentos.
- Os IIG emitidos no pasado por esta comunidade (2005-2016) non se atopan dispoñibles para a súa consulta no portal web autonómico.
- Dado que a comunidade non realiza unha PEG, non procede facer referencia ao marco institucional nin a actuacións de seguimento neste ámbito.

COMUNIDADE FORAL DE NAVARRA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade de Navarra (Lei Foral 17/2019, do 4 de abril). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, o *Plan Estratéxico para a Igualdade entre Mulleres e Homes en Navarra (2022-2027)* tamén contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- O proceso de PEG é impulsado e liderado polo Instituto Navarro para a Igualdade, quen tamén emite o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- Durante os últimos anos, Navarra veu aplicando na súa PEG unha serie de ferramentas metodolóxicas propias, na súa maior parte deseñadas especificamente para a norma orzamentaria (véxase o [anexo II.4](#)).
- En todo caso, este marco metodolóxico non foi aplicado respecto aos orzamentos de 2025, debido a que non se levou a cabo unha valoración do impacto de xénero dos programas orzamentarios dese ano ao estar inmersa a CA nun proceso de reflexión metodolóxica. Segundo o manifestado por Navarra, este proceso culminou en 2025 coa revisión da sistemática interna e a elaboración dunha nova instrución ao respecto.

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2017 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- Con todo, o IIG 2025 presenta un carácter singular respecto aos anteriores informes debido á reflexión metodolóxica sobre o modelo e os obxectivos da PEG en que se atopaba inmersa esta comunidade durante 2024. Como resultado diso, non se realizou unha valoración do impacto de xénero dos programas orzamentarios de 2025, polo que, a diferenza dos informes previos, no IIG non se anexan as fichas de análises de xénero nin a clasificación dos programas orzamentarios segundo a súa relevancia de xénero e valoración, e tampouco se actualizou toda a información estatística.
- En liña co anterior, o último IIG emitido -de 22 páxinas de extensión fronte ás 149 do IIG 2024- céntrase na análise do marco normativo e a traxectoria da PEG na CA, incluíndo unha reflexión estratéxica sobre este proceso, así como as necesidades detectadas neste ámbito, non incluíndo nesta ocasión unha avaliación de impacto dos orzamentos de 2025.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A lei de igualdade de Navarra dispón que, á finalización de cada exercicio orzamentario, impulsarase a realización de auditorías de xénero sobre o cumprimento dos obxectivos incorporados nas memorias das consellerías e dos organismos dependentes. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo tales auditorías, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno neste ámbito. En relación con iso, Navarra manifesta que un dos obxectivos da redefinición do proxecto de PEG en que se atopan traballando é o da realización dun seguimento sobre o impacto de xénero alcanzado, cuxa información sexa tida en conta no proceso de orzamentación.

TRANSPARENCIA

- A lei autonómica de transparencia (Lei Foral 5/2018, do 17 de maio) establece de forma expresa, no seu artigo 22, a obrigación de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- Navarra publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2017).

COMUNIDADE AUTÓNOMA DO PAÍS VASCO

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade do País Vasco (Decreto legislativo 1/2023, do 16 de marzo). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- Pola súa banda, a *Estratexia 2030 para a Igualdade de Mulleres e Homes na CA de Euskadi* tamén contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- O Departamento de Facenda e Finanzas, a través da súa Dirección de Orzamentos e da Unidade Administrativa de Igualdade, é responsable de liderar o proceso e elaborar o IIG sobre os orzamentos xerais. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2010 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 175 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA. No informe tamén se detallan os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios e as accións definidas para o logro deses obxectivos.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 85 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, as especificacións técnicas para o proxecto de orzamentos 2025 prevén dar seguimento á incorporación da perspectiva de xénero no proceso orzamentario a través da propia ficha que enchen os centros xestores para a análise do impacto dos programas.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- O País Vasco publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025 pero non están dispoñibles para a súa consulta os IIG emitidos no pasado.

COMUNIDADE AUTÓNOMA DA RIOXA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei de igualdade da Rioxa (Lei 7/2023, do 20 de abril). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- O *I Plan de igualdade entre mulleres e homes na Administración Xeral da Comunidade Autónoma da Rioxa 2022-2026* contén previsións referidas á aplicación do enfoque de xénero na orzamentación autonómica.

MARCO INSTITUCIONAL

- A Dirección Xeral de Control Orzamentario impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2009 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- O punto de partida para a análise obtense de aplicar un filtro de pertinencia de xénero a todas as medidas contidas nos programas orzamentarios.
- Ao longo das 221 páxinas do IIG 2025 inclúese unha análise relativa ao persoal ao servizo da CA e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 41 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso. Cabe sinalar que A Rioxa manifesta estar a traballar no deseño dun informe que recolla o grao de execución orzamentaria das actuacións identificadas polas consellerías no IIG, con incidencia e/ou impacto na igualdade.

TRANSPARENCIA

- A lexislación autonómica non establece de forma expresa a obrigação de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- A Rioxa publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén se poden consultar os IIG emitidos desde os orzamentos de 2015.

COMUNITAT VALENCIANA

MARCO XURÍDICO E ESTRATÉXICO

- A realización dunha orzamentación con enfoque de xénero (PEG) prevese expresamente na lei reguladora da facenda da Comunitat Valenciana (Lei 1/2015, do 6 de febreiro). Ademais, as normas para a elaboración dos orzamentos de 2025 sinalan que a información xerada no proceso de avaliación do impacto de xénero acompañará ao proxecto de lei de orzamentos.
- A CA non dispón dunha estratexia en materia de igualdade de xénero.

MARCO INSTITUCIONAL

- A *Comisión do Informe de Impacto de Xénero nos Orzamentos da Generalitat* impulsa e lidera o proceso de PEG, emitindo, así mesmo, o informe resultante. Para máis información sobre os axentes que integran o marco institucional, véxase o [anexo II.3](#).

FERRAMENTAS METODOLÓXICAS

- A CA aplica ferramentas metodolóxicas propias, deseñadas especificamente para a PEG. Tales ferramentas teñen carácter anual e detállanse no [anexo II.4](#).

INFORME DE IMPACTO DE XÉNERO

- Desde os orzamentos de 2015 a CA acompaña os seus orzamentos dun informe de impacto de xénero (IIG), sendo o último elaborado o de 2025.
- A CA aplica un filtro de xénero á totalidade dos programas orzamentarios para facer a selección inicial de programas a avaliar, aplicando así unha mirada de xénero transversal durante o proceso de planificación orzamentaria.
- Ao longo das 323 páxinas do IIG 2025 inclúese un diagnóstico de realidade e detállanse os obxectivos de xénero aplicables aos programas orzamentarios, as accións definidas para o logro deses obxectivos, así como os indicadores de seguimento dirixidos a medir a consecución dos resultados esperados.
- Os programas orzamentarios cuxa análise se reflicte no citado IIG representan o 48 % do número total de programas.

AUDITORÍAS E OUTRAS ACTUACIÓNS DE EVALUACIÓN EX POST

- A normativa autonómica non contén previsións referentes á realización de auditorías de xénero. Durante o ano 2024 non se levaron a cabo auditorías relativas á introdución da perspectiva de xénero nos orzamentos, nin tampouco outro tipo de avaliacións ou controis *ex post* por órganos independentes.
- Polo que se refire a outras actuacións de seguimento, non hai previsións específicas -nin na normativa orzamentaria nin nos plans de igualdade- acerca da realización dun seguimento interno para avaliar se a PEG redonda nunha efectiva mellora da igualdade entre mulleres e homes, nin para facer un seguimento sobre o citado proceso.

TRANSPARENCIA

- A lei de transparencia da Comunitat Valenciana (Lei 1/2022, do 13 de abril) establece de forma expresa, no seu artigo 17.b, a obrigaón de publicar a documentación complementaria que acompaña ao proxecto de lei de orzamentos, entre a que se inclúe o IIG.
- A Comunitat Valenciana publicou o IIG correspondente aos orzamentos de 2025. Tamén están dispoñibles para a súa consulta todos os IIG emitidos no pasado (isto é, desde 2015).

[IR AO ÍNDICE](#)

ALEGACIONES FORMULADAS

TRATAMENTO DAS ALEGACIÓNS RECIBIDAS

En cumprimento do artigo 44 da LFTCu, o Tribunal de Contas remitiu o Anteproxecto de Informe aos conselleiros e conselleiras competentes en materia de Facenda de Cantabria, Estremadura, Rexión de Murcia e A Ríoxa, para que formulasen as alegacións e presentasen cantos documentos e xustificantes estimasen pertinentes. Polo que respecta ás CCAA que dispoñen dun OCEx, e de conformidade co convido con tales institucións de control, o Tribunal enviou o Anteproxecto de Informe ás consellerías en materia de Facenda de Andalucía, Aragón, Principado de Asturias, Castela e León, Castela-A Mancha, Cataluña, Galicia, Comunidade de Madrid, País Vasco e Comunitat Valenciana, mentres que no caso de Illes Balears, Canarias e Navarra, o Anteproxecto de Informe foilles remitido a alegacións a través dos seus respectivos órganos de control. O Anteproxecto de Informe tamén foi enviado ás persoas que ocuparon tales cargos durante o período fiscalizado cando non coincidían cos actuais responsables.

Recibíronse alegacións de Andalucía, Aragón, Illes Balears, Canarias, Castela e León, Cataluña, Galicia, Navarra, País Vasco e A Ríoxa. Todas elas foron obxecto do oportuno tratamento, dando lugar ás modificacións e precisións no Informe de Fiscalización que se consideraron procedentes. En relación cos criterios interpretativos e as valoracións presentadas nas alegacións que discrepan dos contidos daquel e que non foron asumidos por este Tribunal de Contas, incluíuse no Informe unha explicación sucinta dos motivos polos que o Tribunal mantén a súa interpretación ou valoración fronte ao exposto en alegacións. Non se realizaron cambios nin valoracións respecto das alegacións que explican, aclaran ou xustifican os resultados expostos sen rebater o seu contido ou que expoñen opinións sen soporte documental ou normativo.

A continuación xúntanse as alegacións formuladas. Suprimíuse a documentación complementaria que non é esencial para comprender o exposto nas mesmas, así como a información que fai referencia a datos de carácter persoal.

RELACIÓN DE ALEGACIONES

- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ANDALUCÍA
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ARAGÓN
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DAS ILLES BALEARS
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CANARIAS
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CASTELA E LEÓN
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CATALUÑA
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE FORAL DE NAVARRA
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DO PAÍS VASCO
- ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DA RIOXA

ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ANDALUCÍA

Autorización para remisión telemática al Tribunal de Cuentas de las alegaciones al Informe de Fiscalización.

Doña [REDACTED], con NIF [REDACTED] en su condición de Consejera de la Consejería de Economía, Hacienda y Fondos Europeos,

RESUELVE:

Designar y autorizar a [REDACTED], con NIF [REDACTED] Subdirectora de Procedimiento Presupuestario y Normativa de la Dirección General de Presupuestos, para que presente telemáticamente las alegaciones al "ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA EVALUACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN EL PROCESO DE ELABORACIÓN DE LOS PRESUPUESTOS DE LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: LOS INFORMES DE IMPACTO DE GÉNERO".

En Sevilla, a 16 de septiembre de 2025

La Consejera de Economía, Hacienda y Fondos Europeos

Fdo. [REDACTED]

Es copia auténtica de documento electrónico

Puede verificar la integridad de este documento mediante la lectura del código QR adjunto o mediante el acceso a la dirección https://[REDACTED] indicando el código de VERIFICACIÓN			
FIRMADO POR	[REDACTED]	17/09/2025	
VERIFICACIÓN	[REDACTED]	PÁG. 1/1	

Alegaciones y Observaciones al Anteproyecto de Informe de la Fiscalización sobre la evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las Comunidades Autónomas del Tribunal de Cuentas

Septiembre de 2025

OBSERVACIONES

Observación 1:

- Pág. 37: Cuadro 8. CCAA que han impartido formación sobre presupuestación con enfoque de género (2023-2024)

El cuadro relativo a la formación impartida en presupuestación con enfoque de género (2023-2024) no coincide con el texto explicativo posterior en lo relativo a Andalucía, ya que solo se consigna el año 2023.

En la pregunta 6 del formulario F3 cumplimentado se interesaba sobre las acciones formativas proporcionadas a las personas encargadas de llevar a cabo la evaluación del impacto de género en los presupuestos, indicándose que Andalucía se había llevado a cabo cursos de formación ambos ejercicios. Sin embargo, por error únicamente se adjuntó el Plan de Formación correspondiente a la anualidad 2023. Para su subsanación, se adjunta el Plan de Formación de 2024.

Es por ello por lo que se debe incorporar también el año 2024 en cuadro 8, dado que se llevaron a cabo numerosas acciones formativas en esta materia, entre ellas el curso sobre *Objetivos, actuaciones e indicadores*, el *Seminario de herramientas presupuestarias* y el *Taller de indicadores presupuestarios*, todos ellos con módulos específicos en perspectiva de género.

CUADRO 8. CCAA QUE HAN IMPARTIDO FORMACIÓN
SOBRE PRESUPUESTACIÓN CON ENFOQUE DE GÉNERO (2023-2024)

CCAA	Formación	Año
Andalucía	✓	2023
Aragón	✓	2023 y 2024
Principado de Asturias	Ø	-
Illes Balears	Ø	-
Canarias	✓	2023 y 2024
Cantabria	✓	2023
Castilla y León	Ø	-
Castilla-La Mancha	✓	2024
Cataluña	✓	2023 y 2024
Extremadura	Ø	-
Galicia	✓	2024
Navarra	Ø	-
País Vasco	Ø	-
La Rioja	✓	2024
Comunitat Valenciana	✓	2023 y 2024

Leyenda: ✓ Se han impartido actividades formativas durante el periodo 2023-2024 / Ø No se han impartido actividades formativas durante el periodo 2023-2024.
Fuente: Elaboración propia.

Observación 2:

– Pág. 47 – Cuadro 13. Contenido principal de los IIG de los Presupuestos.

En la página 47 se indica que “siete IIG (Canarias, Castilla-La Mancha, Cataluña, Extremadura, Galicia, País Vasco y La Rioja) incluyen un apartado final de conclusiones, en el que se sintetizan los principales contenidos del informe”. Y así se recoge en el siguiente cuadro:

CUADRO 13. CONTENIDO PRINCIPAL DE LOS IIG DE LOS PRESUPUESTOS

CCAA	Marco normativo	Metodología	Análisis de género de los programas presupuestarios	Conclusiones	Propuestas de mejora
Andalucía	✓	✓	✓	Ø	Ø
Aragón	✓	✓	✓	Ø	Ø
Principado de Asturias	✓	Ø	✓	Ø	Ø
Illes Balears	✓	✓	✓	Ø	✓
Canarias	✓	✓	✓	✓	✓
Cantabria	✓	✓	✓	Ø	Ø
Castilla y León	✓	✓	✓	Ø	Ø
Castilla-La Mancha	✓	✓	✓	✓	✓
Cataluña	✓	✓	✓	✓	Ø
Extremadura	✓	Ø	✓	✓	Ø
Galicia	✓	Ø	✓	✓	Ø
Navarra	✓	Ø	Ø	Ø	✓
País Vasco	✓	✓	✓	✓	Ø
La Rioja	✓	✓	✓	✓	Ø
Comunitat Valenciana	✓	✓	✓	Ø	Ø

Leyenda: ✓ Se integra este contenido en el informe / Ø No se integra este contenido en el informe.

Fuente: Elaboración propia.

En la página 53 del informe se recoge que “los IIG de 4 CCAA (Andalucía, Castilla-La Mancha, Extremadura y Galicia) incluyen una valoración final del impacto de género global, en la que se concluye que el proyecto de ley de presupuestos para 2025 presenta un impacto de género positivo”, tratándose dicha valoración de carácter general y transversal.

Dado que Andalucía se encuentra entre las Comunidades Autónomas con valoración final, se considera que el cuadro 13 anterior debe modificarse, incluyendo a Andalucía entre las que tiene conclusiones como contenido principal de los IIG de los presupuestos, en los mismos términos en los que se hace con Castilla-La Mancha, Extremadura y Galicia.

En este sentido, se recuerda que el Informe de Evaluación de Impacto de Género de Andalucía incluye un capítulo 5 dedicado a la *Valoración del impacto de género del Proyecto de Ley del Presupuesto*, donde además de realizar dicha valoración, se incorporan las principales conclusiones del propio Informe. Se trata, por tanto, también de un capítulo de conclusiones.

Asimismo, se publica un Resumen Ejecutivo en versiones española e inglesa que recoge dichas conclusiones, disponible en el siguiente enlace:

<https://juntadeandalucia.es/organismos/economiahaciendayfondoseuropeos/areas/presupuestos/presupuesto-2025/paginas/proyecto-genero-2025.html>

ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE ARAGÓN

ALEGACIÓN

Anteproyecto de Informe de Fiscalización – Tribunal de Cuentas Evaluación de la Perspectiva de Género en la Elaboración de Presupuestos de las Comunidades Autónomas (Apartado II.6 Transparencia, pág. 58; Recomendación n.º 4, pág. 65)

En relación con el contenido del Anteproyecto de Informe de Fiscalización sobre la Evaluación de la Perspectiva de Género en el Proceso de Elaboración de los Presupuestos de las Comunidades Autónomas, elaborado por la Sección de Fiscalización del Tribunal de Cuentas se formulan las presentes alegaciones a la afirmación contenida en el apartado II.6 del Anteproyecto de Informe de Fiscalización, de que “Aragón es la única comunidad que no publica los informes de impacto de género emitidos”, así como a la Recomendación n.º 4 (“se recomienda a Aragón que publique los informes de impacto de género de sus presupuestos para incrementar la transparencia sobre la contribución del presupuesto a la igualdad de género”).

La elaboración y publicación del Informe de Impacto de Género de los presupuestos de la Comunidad Autónoma de Aragón se fundamenta en la Ley 7/2018, de 28 de junio, de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres en Aragón, que establece la obligación de integrar la perspectiva de género en la planificación presupuestaria. Esta previsión se encuentra, además, plenamente alineada con lo establecido en la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres.

El Informe de Impacto de Género se elabora conforme a la normativa vigente y es parte integrante del proyecto de Ley de Presupuestos. Durante la fase de tramitación, este Informe se publica a través del Portal de Transparencia del Gobierno de Aragón y se remite a las Cortes de Aragón junto con el resto de documentación presupuestaria. La retirada del informe del Portal una vez aprobados los presupuestos responde a criterios de coherencia técnica con el procedimiento legislativo, dado que su contenido ya no refleja las enmiendas parlamentarias introducidas, sin que ello signifique incumplimiento de la obligación de publicación en el marco de elaboración.

En respuesta a la Recomendación n.º 4 del Tribunal de Cuentas, el Gobierno de Aragón ha procedido a republicar de forma permanente el Informe de Impacto de Género del presupuesto para el ejercicio 2024 y de ejercicios anteriores, accesible a través del Portal de Transparencia en el siguiente enlace: <https://www.aragon.es/-/presupuestos-de-la-comunidad-autonoma-de-aragon>. Asimismo, se garantiza que los informes correspondientes a ejercicios presupuestarios futuros se publiquen con carácter estable y perdurable, reforzando así la accesibilidad y la rendición de cuentas.

En virtud de lo anterior, se solicita al Tribunal de Cuentas que matice la afirmación contenida en el Anteproyecto de Informe, reconociendo que la Comunidad Autónoma de Aragón sí elabora y publica los Informes de Impacto de Género en el marco del proceso de elaboración de sus presupuestos, y que ha adoptado medidas para asegurar su disponibilidad permanente, en cumplimiento y superación de las recomendaciones formuladas.

La Comunidad Autónoma de Aragón reitera su compromiso firme con la igualdad de género, la transparencia y la rendición de cuentas. Considera que, con las medidas adoptadas (especialmente la publicación permanente del Informe de Impacto de Género de 2024 y las previstas para futuros ejercicios), se garantiza no solo el cumplimiento normativo, sino un avance sustantivo hacia una administración más transparente y responsable en materia de igualdad.

Zaragoza, a fecha de firma electrónica

[REDACTED]
Consejero de Hacienda, Interior y Administración Pública

**ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE
AUTÓNOMA DAS ILLES BALEARS**

ASSUMPTE: Tramesa de la proposta d'al·legacions a l'informe provisional del Tribunal de Comptes de fiscalització de 2024 sobre "l'avaluació de la perspectiva de gènere en el procés d'elaboració dels pressupostos de les comunitats autònomes: els informes d'impacte de gènere".

Vist el tràmit d'audiència de l'avantprojecte "d'informe de fiscalització sobre l'avaluació de la perspectiva de gènere en el procés d'elaboració dels pressupostos de les comunitats autònomes: els informes d'impacte de gènere" emès pel Tribunal de Comptes en el seu programa anual de fiscalització de 2024, es remeten les següents propostes d'al·legacions:

"ALEGACIONES AL INFORME DEL TRIBUNAL DE CUENTAS

En relación con el Informe emitido por ese Alto Órgano de Control, y de conformidad con el trámite de alegaciones conferido, se formulan las siguientes consideraciones respecto a determinados contenidos que afectan a la Comunidad Autónoma de les Illes Balears:

1. Página 33. Cuadro 6. Aspectos desarrollados en las herramientas metodológicas de las CCAA.

En el mencionado cuadro se indica que en el instrumento metodológico aplicado por la Comunidad Autónoma de les Illes Balears no se recogen ejemplos prácticos.

Debe señalarse que el instrumento metodológico utilizado en esta Comunidad Autónoma (fichas) sí incorpora un apartado específico de ejemplos, precisamente con la finalidad de facilitar la comprensión de las mismas y mejorar su aplicabilidad.

Por ello, se solicita que en el informe se refleje que las fichas metodológicas empleadas en les Illes Balears sí contienen ejemplos prácticos.

2. Pàgina 79. Òrgans encarregats de la implementació de los presupuestos con enfoque de género en cada Comunidad Autónoma. Información relativa a les Illes Balears.

En el texto se recoge lo siguiente:

“Illes Balears. La DG de Presupuestos elabora las plantillas para integrar la perspectiva de género en los presupuestos y se coordina con los centros gestores, quienes son responsables de establecer el impacto en género en sus respectivas áreas. El Instituto Balear de la Mujer propone mejoras en las fichas de impacto de género, centraliza la recopilación de estas fichas y emite el IIG, remitiéndolo a la DG de Presupuestos”.

Sin embargo, esta redacción no refleja con exactitud la distribución de funciones, por lo que se propone la siguiente modificación, que se ajusta a la realidad organizativa y procedimental de la Comunidad Autónoma de les Illes Balears:

“La DG de Presupuestos coordina la recepción de las plantillas con los centros gestores, quienes son responsables de establecer el impacto en género en sus respectivas áreas. El Instituto Balear de la Mujer elabora las plantillas para integrar la perspectiva de género en los presupuestos, propone mejoras en las fichas de impacto de género, centraliza la recopilación de estas fichas y emite el IIG, remitiéndolo a la DG de Presupuestos”.

Signat electrònicament

La cap de servei de Planificació i Avaluació
de l'Institut Balear de la Dona

Govern de les Illes Balears

DOCUMENT ELECTRÒNIC

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

[REDACTED]

ADREÇA DE VALIDACIÓ DEL DOCUMENT

[REDACTED]

INFORMACIÓ DELS SIGNANTS

Signant

[REDACTED]

COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Firma amb segell de temps: 04-09-2025 10:14:28 GMT+0200

METADADES ENI DEL DOCUMENT

Identificador: [REDACTED]

Nom del document: signed_Al.legacions__2025-1756973671908_.pdf

Versió NTI: [REDACTED]

Tipus de document: Informe

Estat elaboració: Original

Òrgan: A04027016

Data captura: 04-09-2025 10:14:27 GMT+0200

Origen: Administració

Tipus de signatura: Pades

Pàgines: 3

Aquesta és una còpia autèntica imprimible d'un document electrònic. Podeu comprovar la seva validesa al següent enllaç:

[REDACTED]

[REDACTED]

ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE CANARIAS

**TRIBUNAL DE CUENTAS.
SECCIÓN DE FISCALIZACIÓN.
DEPARTAMENTO DE
COMUNIDADES AUTÓNOMAS Y
CIUDADES AUTÓNOMAS.**

Asunto: ALEGACIONES AL ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA EVALUACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN EL PROCESO DE ELABORACIÓN DE LOS PRESUPUESTOS DE LAS CCAA: INFORMES DE IMPACTO DE GÉNERO.

Una vez analizado el anteproyecto remitido, se realizan las siguientes alegaciones al mismo, en función de la situación de esta Comunidad Autónoma sobre la materia referenciada:

Sobre el Marco Jurídico y Estratégico:

En la Ley 1/2010, de 26 de febrero, canaria de igualdad entre mujeres y hombres (artículo 9), ya establece de forma expresa la obligación de evaluar el impacto de género en el proceso de elaboración de sus leyes y disposiciones normativas, incluyendo los presupuestos. Además, las normas anuales para la elaboración de los Presupuestos Generales de la Comunidad Autónoma de Canarias para 2025 también recogen esta previsión.

Aunque la Estrategia Canaria de Transición Igualitaria no recoja previsiones específicas sobre la presupuestación con enfoque de género (PEG), se tienen en cuenta los objetivos estratégicos de igualdad durante su presupuestación, lo que fortalece el vínculo entre la planificación estratégica y las decisiones presupuestarias, contribuyendo a una política gubernamental más coherente y eficaz.

Sobre el Marco Institucional:

Canarias es una de las cinco Comunidades Autónomas que ha creado una Comisión de Impacto de Género en los Presupuestos (mediante el Decreto 145/2010), lo que el informe reconoce como una "buena práctica" para reforzar el marco institucional. Esta comisión, con representación interdepartamental y presidida por la viceconsejería de hacienda, es la encargada de emitir el informe de evaluación de impacto de género.

Sobre el Marco Metodológico y Capacitación:

Canarias aplica herramientas metodológicas propias, diseñadas específicamente para la PEG, de carácter anual y formalmente documentadas. Estas herramientas incluyen instrucciones muy detalladas para su aplicación práctica, lo que facilita su implementación por parte de los gestores. Asimismo, se han llevado a cabo actividades formativas específicas sobre la evaluación del impacto de género de los presupuestos durante 2023 y 2024, dirigidas al personal que interviene en este ámbito. Además, dispone de órganos

o unidades con funciones consultivas o de asesoramiento para apoyar al personal, lo que mejora la calidad del análisis presupuestario.

Sobre los Informes de Impacto de Género se trata de una práctica ya consolidada, aplicando un filtro de género a la totalidad de sus programas presupuestarios para la selección inicial, lo que refleja una mirada de género transversal durante la planificación.

Así, el Informe de impacto de esta comunidad incluye un diagnóstico de realidad, diagnósticos a nivel de programa, y fichas de análisis de impacto con un apartado específico para registrar déficits de información desagregada por sexo. Además, detalla objetivos de género, acciones, indicadores de seguimiento y los recursos necesarios para las actuaciones, siendo este último un aspecto considerado una buena práctica.

En otro orden de cosas, señalar que la ley de igualdad sí contempla el impulso de la realización de auditorías de género. Más importante aún, Canarias está trabajando activamente en el diseño de un sistema específico para dar seguimiento a su proceso de PEG, y el IIG 2025 ya incorpora una tabla que sintetiza la evolución de los principales indicadores utilizados. Esto demuestra un compromiso proactivo para avanzar en la línea de la Recomendación N.º 3 del informe (impulsar evaluaciones ex post).

Por último, a pesar de que la legislación autonómica no establece de forma expresa la obligación de publicar la documentación complementaria del presupuesto, incluyendo el IIG, Canarias ha publicado el IIG de 2025 y permite consultar los IIG emitidos desde 2021.

Es cuanto se tiene que informar sobre el asunto referenciado.

En Canarias, fecha al pie.

EL DIRECTOR GENERAL DE PLANIFICACIÓN Y PRESUPUESTO.

[Redacted signature]

**ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE
AUTÓNOMA DE CASTELA E LEÓN**

Tribunal de Cuentas

Sección de Fiscalización

Departamento de Comunidades Autónomas

y Ciudades Autónomas

Asunto. - Alegaciones al Anteproyecto de Informe de fiscalización sobre la evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las comunidades autónomas: Los Informes de Impacto de Género.

Visto el “Anteproyecto de Informe de Fiscalización sobre la Evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las Comunidades Autónomas: Los Informes de Impacto de Género”, desde la Comunidad de Castilla y León se procede a realizar la siguiente alegación:

El citado Anteproyecto de informe, establece en su **apartado II.3.2. ¿Se ha proporcionado al personal capacitación técnica y asesoramiento en este ámbito?**, concretamente en el **Cuadro 8 relativo a “CCAA que han impartido formación sobre presupuestación con enfoque de género (2023-2024)”** (página 37), que la Comunidad de Castilla y León no ha impartido actividades formativas sobre presupuestación con enfoque de género durante el periodo 2023-2024.

Sin embargo, procede señalar que esta Comunidad sí que impartió esta formación específica durante esos años, tal y como se argumenta a continuación:

Mediante **Orden PRE/1904/2022, de 20 de diciembre** (BOCYL número 250 de 30 de diciembre) se hicieron públicas las actividades formativas incluidas en el **Plan de Formación de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León para el año 2023 y se aprobaron sus normas de organización y desarrollo**, disponiendo en su resuelto primero que “*las características y contenido de las actividades formativas del Plan se podían consultar en la dirección eclap.jcyl.es*”

El resuelto segundo de la citada Orden aprobaba las *Normas de organización y desarrollo* del referido *Plan de Formación*, estableciendo en su punto II que “*las convocatorias y la información para participar tanto en los cursos como en las demás actividades formativas previstas en el plan de formación bajo las modalidades de foros, jornadas, seminarios, conferencias y programas se publicarán directamente en la dirección web de la ECLAP*”.

En el marco de este Plan de Formación 2023, con fecha 2 de mayo de 2023 se dicta ***Resolución de la Dirección General de la Función Pública por la que se convocan los cursos incluidos en el programa de formación en Igualdad de Género del Plan de Formación de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León para el año 2023***, entre los que se encuentra la acción formativa ***2023IGE004 Presupuestos Públicos con impacto positivo en igualdad***, que se celebró en modalidad presencial los días 9 y 10 de octubre de 2023.

Por otro lado, y en relación al año 2024 cabe indicar que mediante ***Orden PRE/1482/2023, de 20 de diciembre, se aprobó el Plan de Formación de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León para el año 2024 y sus normas de organización y desarrollo***, contemplando a la Igualdad de Género, como una de las áreas competenciales del Plan, señalando el punto 2 del apartado 3 del Plan relativo a “*Líneas de Actuación*” la potenciación del aprendizaje del enfoque de género en la actividad formativa, para lo que se prevé publicar una convocatoria específica para las acciones formativas del área de igualdad de género.

El apartado 5 del Plan, relativo a las *Normas de organización y desarrollo*, establece en su punto 2, que “*por medio de resolución del titular de la Dirección General de la Función Pública se convocarán las acciones formativas incluidas en las áreas competenciales de competencias digitales, igualdad de género y prevención de riesgos laborales*”, señalando a continuación que “*las convocatorias y la información para participar en las demás acciones formativas previstas en el resto de los programas del plan de formación se publicarán directamente en la dirección web de la eclap, eclap.jcyl.es*”.

En el marco de este Plan de Formación 2024, con fecha 30 de abril de 2024 se dicta ***Resolución de la Dirección General de la Función Pública por la que se convocan los cursos incluidos en el área competencial de Igualdad entre hombres y mujeres del Plan de Formación de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León para el año 2024***, entre los que se encuentra la acción formativa ***2024IGE004 Presupuestos Públicos con impacto positivo en igualdad***, que se celebró en modalidad presencial, los días 5 y 6 de noviembre de 2024.

Se acompaña al presente escrito de alegaciones de las citadas **Órdenes por las que se aprueban los Planes de Formación de la ECLAP para los años 2023 y 2024**, (Documentos D1 y D4) así como, de las ***Resoluciones de la Dirección General de la Función Pública por las que se convocaron, en los años 2023 y 2024***, cursos incluidos en el área competencial de igualdad de género e igualdad entre hombres y mujeres, (Documentos D2 y D5), ***acompañadas de sus respectivos anexos***, (Documentos D3 y D6) en los que figuran los cursos impartidos y a los que, como se ha indicado anteriormente, se les dio publicidad a través de la web de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León www.eclap.jcyl.es

Es importante señalar que, en el momento actual, la información que aparece en la web de la Escuela de Administración Pública de Castilla y León en relación a la formación en esta materia, se refiere al Plan de Formación del año 2025, no figurando ya la información relativa a los años 2023 y 2024, por haber concluido. Se puede observar, no obstante, como para el año 2025 en curso, en el área competencial de políticas de igualdad, se vuelve a ofertar el curso ***2025IGE004 Presupuestos Públicos con impacto positivo en la igualdad***, a cuyo contenido y características se puede acceder a través del siguiente enlace: [PRESUPUESTOS PÚBLICOS CON IMPACTO POSITIVO EN LA IGUALDAD | Escuela de Administración Pública | Junta de Castilla y León](#)

Sobre la base de lo hasta aquí expuesto y a la vista de la información facilitada y la documentación que se acompaña, se solicita que, en la medida que se estime adecuado, se pueda ajustar el contenido del *Anteproyecto de informe de fiscalización sobre la evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las Comunidades Autónomas: Los informes de Impacto de Género*, a lo expuesto en el presente escrito de alegaciones sobre la impartición de formación en materia de presupuestación con enfoque de género, por parte de la Comunidad de Castilla y León en los años 2023 y 2024.

En Valladolid, a fecha de firma electrónica.

EL CONSEJERO DE ECONOMÍA Y HACIENDA

Fdo.: [Redacted]

**ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE
AUTÓNOMA DE CATALUÑA**

Doña [REDACTED] con NIF, [REDACTED], como Consejera del Departamento de Economía y Finanzas de la Comunidad Autónoma de Catalunya, y en respuesta al escrito recibido en la fecha de 1 de septiembre de 2025, mediante este escrito presenta las alegaciones de esta comunidad autónoma, que se remiten a continuación, en relación al anteproyecto de informe de fiscalización sobre la evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las comunidades autónomas: los informes de impacto de género.

En Barcelona,

La Consejera

Fdo. [REDACTED]

[REDACTED] Digitally signed
by [REDACTED]
[REDACTED] - DNI [REDACTED] - DNI
[REDACTED]
[REDACTED]
Date: 2025.09.10
12:35:46 +02'00'

Tribunal de Cuentas

Sección de Fiscalización

Departamento de Comunidades Autónomas y Ciudades Autónomas

DETALLE ALEGACIONES AL ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA EVALUACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN EL PROCESO DE ELABORACIÓN DE LOS PRESUPUESTOS DE LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: LOS INFORMES DE IMPACTO DE GÉNERO

ID	Temática	Página	Alegación	Justificación	Otras menciones	Doc. justificativa
1	Ley de igualdad de género	pág. 14, párrafo 4	En el texto se menciona: "todas las CCAA salvo Castilla y León, Cataluña y Comunidad de Madrid, que no ha aprobado una ley de igualdad)"	El Parlament de Catalunya aprobó la Ley 17/2015, del 21 de julio, de igualdad efectiva de mujeres y hombres, donde se establecen los mecanismos para garantizar la integración de la perspectiva de género en las políticas públicas i la evaluación de impacto. Concretamente, en el apartado n) del artículo 5 de esta ley se establece la obligación de "Coordinar la elaboración de informes de impacto de género que incluyan la diversidad de las mujeres y emprender las medidas correctoras adecuadas para que sean presentes en las normas, las disposiciones y las políticas que apruebe y ejecute el Gobierno, especialmente si de estos informes se derivan medidas prescriptivas de corrección de las desigualdades."	Cuadro 1 (pág. 15)	Ley 17/2015, del 21 de julio, de igualdad efectiva de mujeres y hombres.
2	Informe de evaluación de impacto de género	pág. 14, párrafo 7	Se podría añadir que en Cataluña se emite un informe análogo, elaborado por el Institut Català de les Dones	En el artículo 64 de la Ley 26/2010, de 3 de agosto, de régimen jurídico y de procedimiento de las administraciones públicas de Cataluña, se contempla la obligación de elaborar un informe de impacto de género en les memorias de elaboración de los proyectos de disposiciones reglamentarias. Se desarrolla la elaboración de estos informes de impacto de género en el apartado g) del artículo 3 de la Ley 11/1989, del 10 de julio, de creación del Institut Català de les Dones, en concordancia con el Decreto 78/2023, de 11 de abril, de reestructuración del Institut Català de les Dones, donde se establece que corresponde a este Instituto elaborar y emitir los informes de impacto de género.	Ley 26/2010, de 3 de agosto, de régimen jurídico y de procedimiento de las administraciones públicas de Cataluña Ley 11/1989, de 10 de julio, de Creación del Instituto Catalán de la Mujer Decreto 78/2023, de 11 de abril, de reestructuración del Instituto Catalán de las Mujeres	Ley 26/2010, de 3 de agosto, de régimen jurídico y de procedimiento de las administraciones públicas de Cataluña Ley 11/1989, de 10 de julio, de Creación del Instituto Catalán de la Mujer Decreto 78/2023, de 11 de abril, de reestructuración del Instituto Catalán de las Mujeres

ID	Temática	Página	Alegación	Justificación	Otras menciones	Doc. justificativa
3	Cuadro 1, otras leyes	pág. 15	En el cuadro no aparece marcada "otras leyes", ni se menciona en el texto.	En el artículo 64 de la Ley 26/2010, de 3 de agosto, de régimen jurídico y de procedimiento de las administraciones públicas de Cataluña, se contempla la obligación de elaborar un informe de impacto de género en las memorias de elaboración de los proyectos de disposiciones reglamentarias.		Ley 26/2010, de 3 de agosto, de régimen jurídico y de procedimiento de las administraciones públicas de Cataluña
4	DG con competencias en materia de igualdad	pág. 24, párrafo 4	En el texto se menciona "cabe destacar que en tres casos (Principado de Asturias, Cataluña y Galicia) son las DG de Igualdad quienes asumen el liderazgo de este proceso, como se analizará más adelante."	En Cataluña el liderazgo y coordinación del proceso se asume des de la Dirección General de Presupuestos. Más adelante en la página 26, se menciona que es compartido, si bien es cierto que se trabaja estrechamente con el Departamento de Igualdad y Feminismo en la elaboración. Por otro lado, es relevante mencionar que en Cataluña quien participa activamente es el Gabinete Técnico del Departamento de Igualdad y Feminismo, este matiz podría afectar a las cabeceras del Cuadro 4 (se podría poner una nota al pie).	Cabeceras Cuadro 4 (pág. 27)	Decreto 249/2021, de 22 de junio, de estructuración del Departamento de Igualdad y Feminismos
5	Comisiones específicas	pág. 24, párrafo 6	Cataluña no aparece entre las CA que han creado comisiones específicas	En Cataluña se ha creado una comisión específica para promover la igualdad de género, Decreto 305/2016, de 18 de octubre, de la Comisión Interdepartamental para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres y de la Comisión Técnica Interdepartamental de la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres, donde se establece entre las funciones de esta (arte. 2) "Aprobar el informe anual de ejecución de la transversalidad de la perspectiva de género a la Administración de la Generalitat". Tal como se detalla más adelante en el apartado referente a actuaciones de seguimiento y expost, este informe tiene una parte dedicada a analizar el presupuesto ejecutado vinculado a las políticas de género.	Cuadro 3 (pág. 26)	Decreto 305/2016, de 18 de octubre, de la Comisión Interdepartamental para la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres y de la Comisión Técnica Interdepartamental de la Igualdad Efectiva de Mujeres y Hombres

ID	Temática	Página	Alegación	Justificación	Otras menciones	Doc. justificativa
6	Unidades de igualdad	pág. 25, párrafo 6	Cataluña no aparece entre las CA que tienen unidades de igualdad en las consejerías	En Catalunya los decretos de reestructuración de los departamentos establecen las funciones de la aplicación de la transversalidad de la perspectiva de género en la planificación, gestión y evaluación de las políticas departamentales. Esta función es ejercida mayoritariamente por los Gabinetes Técnicos de los departamentos o, organismo análogo. Un ejemplo podría ser el Departamento de Justicia y Calidad Democrática que tal y como establece el apartado I) del Decreto 47/2022, de 15 de marzo, de reestructuración del Departamento de Justicia, Derechos y Memoria, indica las siguientes funciones: I) Dirigir y supervisar la ejecución de las actuaciones en materia de políticas transversales en el ámbito del Departamento, de acuerdo con las directrices recogidas en los planes aprobados por el Gobierno, y actuar como órgano responsable de la aplicación de la transversalidad de la perspectiva de género en la planificación, la supervisión y la evaluación de las políticas departamentales mediante el ejercicio de las funciones establecidas en la normativa vigente en materia de igualdad efectiva de mujeres y hombres, en colaboración con el Institut Català de les Dones. En este sentido, se debería identificar en el cuadro 3 (página 26) i en el texto correspondiente.	Cuadro 3 (pág. 26)	Decreto 47/2022, de 15 de marzo, de reestructuración del Departamento de Justicia, Derechos y Memoria
7	Liderazgo y emisión del informe	pág. 28	En la lista "emisión del informe" el texto menciona que la emisión se realiza des del Departamento de Igualdad y Feminismo.	La emisión del informe se hace des de la Dirección General de Presupuestos del Departamento de Economía y Finanzas.	Cuadro 4 (pág. 27) y punto 10 pág. 62	https://aplicacions.economia.gencat.cat/wpres/2023/02/lei.htm
8	Metodología de elaboración del IIG	pág. 31	Instrucciones para la elaboración del Informe de Impacto de Género	Falta añadir la ficha de indicadores entre los soportes metodológicos de carácter anual.	Annexo II.4 (pág. 83)	<i>Documento 1. Plantilla indicadores de género</i>

ID	Temática	Página	Alegación	Justificación	Otras menciones	Doc. justificativa
9	Contenido del IIG categoría "Marco normativo"	pág. 34, cuadro 7	En el caso de Cataluña no aparece marcado en la categoría "Marco normativo" como un contenido mas del informe.	El informe de perspectiva de genero del Presupuesto de la Generalitat de Cataluña contiene un apartado genérico donde se explica el marco normativo que afecta en les políticas de la Generalitat y por lo tanto en las políticas y actuaciones contenidas en el presupuesto.		<i>Documento 2. Informe de perspectiva de gènere 2023 (apartado 2)</i>
10	Contenido del IIG categoría "Presupuesto"	pág. 34, cuadro 7	En el caso de Cataluña no aparece marcado en la categoría "Presupuesto" como un contenido mas del informe.	Se cuantifica el presupuesto de las actuaciones para la transformación feminista a través de la ficha 9 y también se informa del importe asignado a los programas que cuentan con financiación finalista procedente del Pacto de Estado contra la Violencia de Género. Esta información se puede consultar en detalle para cada programa en el apartado 5 del informe.		<i>Documento 3. Fitxa transformació feminista 2023</i> <i>Documento 4. Instruccions fitxa transformació feminista 2023</i> <i>Documento 5. Formació impacte de gènere</i>
11	Metodologías que inspiran el PPG	pág. 35, párrafo 4	No se menciona Cataluña entre las comunidades que utilizan la metodología de la 3R para el PPG.	El Informe de PPG del presupuesto de la Generalitat se basa en esta metodología i también se recomienda su uso en el análisis de impacto de género de los programas presupuestarios.		<i>Documento 2. Informe de perspectiva de gènere 2023 (apartado 1)</i> <i>Documento 5. Formació impacte de gènere</i>
12	Doble visión del análisis	pág. 43, párrafo 1	No se menciona que esta visión fue ideada por la DG de presupuestos de la Generalitat de Cataluña	En este párrafo se hace mención a la doble visión para el análisis con perspectiva de género, igual que en el gráfico 6, pero no se ha referenciado la autoría de este método de análisis que se desarrolló el año 2020 por parte de la Dirección General de Presupuestos del Departamento de Economía y Finanzas de la Generalitat de Catalunya.	Gráfico 6 (pág. 45)	<i>Documento 5. Formació impacte de gènere</i>

ID	Temática	Página	Alegación	Justificación	Otras menciones	Doc. justificativa
13	Actuaciones de seguimiento	pág 57, párrafo 3	Se podría comentar la intención de Catalunya para avanzar en este aspecto, tal como se hace para Andalucía, Castilla-La Mancha, Navarra y La Rioja.	Catalunya también está trabajando en actuaciones similares. Por ejemplo, durante el 2025, por primera vez, se está elaborando un informe sobre el gasto ejecutado el 2024 en materia de violencias machistas por la Generalitat y su sector público. La idea es continuar llevando a cabo este tipo de análisis e informes, extendiéndolo a la evaluación de todas las actuaciones identificadas en el Informe de perspectiva de género referente a la elaboración de los presupuestos 2025. Además, el Institut Català de les Dones (ICD) también elabora los informes de ejecución anual de la transversalidad de la perspectiva de género del ámbito de la Generalitat de Catalunya , en qué uno de los ámbitos que se analiza es el presupuesto ejecutado relacionado con políticas de género. A través de esta herramienta de seguimiento expost de la ejecución de las actuaciones identificadas en el informe de perspectiva de género del presupuesto.	pág. 64, párrafo 1 y pág. 99	Plans interdepartamentals. Institut Català de les Dones
14	Publicación de la información relativa al impacto de género	pág. 58, párrafo 3	Se tendría que añadir que en Catalunya la ley de transparencia obliga a publicar un informe de perspectiva de género en el marco de la elaboración de los presupuestos.	En la Ley 19/2014, de 29 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno, en el artículo 8 se establece que "la Administración pública, en aplicación del principio de transparencia, tiene que hacer pública la información relativa a: h) Los informes y los estudios.", por lo tanto, también implica a los IIPG. Además, a través del portal de transparencia de la Generalitat se enlaza con el apartado del Departamento de Economía y Finanzas donde se publican los informes.	Annexo II.9 (pág. 89)	Ley 19/2014, de 29 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno

ID	Temàtica	Pàgina	Alegació	Justificació	Otras menciones	Doc. justificativa
15	Herramientas metodológicas aplicadas	Annexo II.4 - 2/2	Se tendría que añadir algunos soportes metodológicos en el apartado de Cataluña.	Propuesta de texto para el apartado en cuestión (se identifican en color verdes los documentos que se propone referenciar y que no constant en el informe provisional): 1.Soportes metodològics con vocación de permanencia. a)Referidas específicamente a la norma presupuestaria: •Documento: "Presupuestos de género", "Guia per a la incorporació de la perspectiva de gènere als programes pressupostaris", "Guia per a la planificació i pressupostació estratègica de la Generalitat de Catalunya". b)Referidas a las disposiciones normativas de carácter general: •Documento: "Informes de impacto de género", "La perspectiva de gènere en l'avaluació de polítiques públiques" 2.Soportes metodològics de carácter anual, referidas específicamente a la norma presupuestaria: •Ficha de clasificación de los programas. Cuestionario sobre el Impacto de Género de los Programas Presupuestarios. <i>Ficha de actuaciones para la transformación feminista.</i>		https://economia.gencat.cat/web/.content/documents/arxius/arxiu/al_apartatdem_anualspressupostarispodeutrobarlanovaversio_16072008_.pdf Guia per a la planificació i pressupostació estratègica de la Generalitat de Catalunya Guia pràctica 18. - La perspectiva de gènere a l'avaluació de polítiques públiques CAT.pdf

**ALEGACIÓNS FORMULADAS POLA COMUNIDADE
AUTÓNOMA DE GALICIA**

ALEGACIONES AL ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA EVALUACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN EL PROCESO DE ELABORACIÓN DE LOS PRESUPUESTOS DE LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: LOS INFORMES DE IMPACTO DE GÉNERO

AL TRIBUNAL DE CUENTAS

Sección de Fiscalización

D. [REDACTED], en calidad de **Subdirector Xeral de Planificación e Análise Económico de la Dirección Xeral de Orzamentos e Financiamento Autonómico de la Xunta de Galicia**, en relación con el *Anteproyecto de Informe de Fiscalización sobre la Evaluación de la Perspectiva de Género en el Proceso de Elaboración de los Presupuestos de las Comunidades Autónomas: los Informes de Impacto de Género*, remitido a esta Comunidad Autónoma para alegaciones,

EXPONE

Primera alegación: Sobre el liderazgo del proceso en Galicia

En el Anteproyecto se indica que el proceso de presupuestación con enfoque de género en Galicia estaría liderado en exclusiva por los órganos de igualdad. Sin embargo, procede aclarar que el liderazgo es **conjunto y coordinado entre la Dirección General de Presupuestos y Financiamento Autonómico, y la Subdirección General de Promoción de Igualdad**.

De hecho, la emisión del Informe de Impacto de Género se realiza de manera conjunta entre ambos órganos. Corresponde a la Dirección General de Presupuestos, a través de la Subdirección General de Planificación y Análisis Económico, centralizar, revisar y consolidar la información remitida por los centros gestores, incluyendo los indicadores desagregados por sexo. Estos indicadores se revisan y consolidan vinculados a la planificación estratégica vigente, con el objetivo de proporcionar información relevante y útil para la elaboración del presupuesto con perspectiva de género.

Este trabajo se completa con el asesoramiento metodológico por parte de la Subdirección General de Promoción de Igualdad y de la Subdirección General de Planificación y Análisis Económico.

En consecuencia, se solicita que se tenga en cuenta que en Galicia el liderazgo del proceso de presupuestación con perspectiva de género es **compartido y no exclusivo de Igualdad**.

Segunda alegación: Sobre las funciones de asesoramiento en la evaluación

El informe señala que Galicia carece de órganos consultivos para la evaluación de los programas presupuestarios desde la perspectiva de género. Si bien no existen órganos formalmente constituidos con esta finalidad ni fichas específicas de evaluación, conviene precisar que **sí se proporciona asesoramiento técnico y metodológico a los centros gestores**, tanto por parte de la Subdirección General de Promoción de Igualdad como de la Subdirección General de Planificación y Análisis Económico.

Este apoyo se articula mediante la elaboración de guías, la impartición de formación específica y el acompañamiento continuado a los centros gestores en la integración y evaluación de la perspectiva de género en los programas presupuestarios.

En consecuencia, se solicita que matice que, aunque no exista un órgano consultivo formalizado, **sí se desarrollan en Galicia funciones de asesoramiento y acompañamiento en materia de igualdad**.

Tercera alegación: Sobre la definición de objetivos, actuaciones e indicadores en los programas presupuestarios

El Anteproyecto indica que Galicia, junto con otras Comunidades Autónomas, no incluye indicadores de género en el análisis de sus programas presupuestarios. Sin embargo, procede precisar que la **información con perspectiva de género incluida en el Plan Estratégico de Galicia (PEG 2022-2030)** se utiliza efectivamente para el análisis detallado de todos los programas presupuestarios.

No obstante, por razones de simplicidad y de presentación por órgano responsable, dicha información se **consolida y presenta con detalle de ejes, prioridades de actuación y objetivos estratégicos de cada consellería**, garantizando así un marco sistemático y homogéneo para el análisis y el seguimiento.

En consecuencia, se solicita que se matice la apreciación recogida en el Anteproyecto para poder reflejar que Galicia **sí incorpora la información e indicadores de género, vinculados al PEG, en la planificación y en el análisis de los programas presupuestarios**, aunque se presenten en un nivel consolidado.

Por todo lo expuesto,

SOLICITA que se tengan por presentadas las anteriores alegaciones y se incorporen las correcciones oportunas en el Informe definitivo.

En Santiago de Compostela, a 11 de septiembre de 2025

D. [REDACTED]

Subdirector de Planificación y Análisis Económico

Dirección Xeral de Orzamentos e Financiamento Autonómico

Xunta de Galicia

**ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE
FORAL DE NAVARRA**

En relación con el anteproyecto de informe de fiscalización ***“sobre la evaluación de la perspectiva de género en el proceso de elaboración de los presupuestos de las Comunidades Autónomas”***, les indicamos las observaciones y recomendaciones recabadas por esta Cámara de Comptos de Navarra del Gobierno de Navarra a través del Departamento de Presidencia e Igualdad, competente en esta materia.

El Instituto Navarro para la Igualdad/Nafarroako Berdintasunerako Institutua (INAI/NABI), dependiente del mencionado Departamento de Presidencia e Igualdad, ha revisado el anteproyecto de informe de fiscalización y presenta las siguientes observaciones y recomendaciones, con el objetivo de reflejar fielmente la realidad institucional y los procesos desarrollados en Navarra.

Liderazgo e impulso de los Presupuestos con Enfoque de Género (PEG)

La Ley Foral 17/2019, de 4 de abril, de igualdad entre mujeres y hombres establece en su artículo 23 que “El Departamento competente en materia de hacienda verificará, con la participación del Instituto Navarro para la Igualdad/Nafarroako Berdintasunerako Institutua, la incorporación de la perspectiva de género en las memorias de los programas presupuestarios, mediante la emisión de un informe de género sobre el anteproyecto de ley foral de presupuestos”.

La trayectoria seguida en el Proyecto de Presupuestación con Enfoque de Género (PEG) en Navarra ha estado marcada por distintos periodos de liderazgo. De esta forma, entre 2017 y 2022, la Dirección General de Presupuestos y Patrimonio y el Instituto Navarro para la Igualdad (INAI/NABI) colideraron el proyecto, durante el cual la DG de Presupuestos y Patrimonio se encargó de contratar la asistencia técnica para la formación y tutorización de las personas participantes, realizar el llamamiento a los programas y participar en la elaboración del informe de impacto de género de los presupuestos generales de Navarra, todo ello con el apoyo técnico del INAI/NABI. En 2021, con la incorporación de técnicas de igualdad del INAI/NABI a los departamentos, se acordó que fueran ellas quienes se hicieran cargo de la formación. Posteriormente, en 2023 y 2024, el INAI/NABI asumió el llamamiento a los programas y la elaboración de los informes de impacto y observaciones.

En los últimos años, el INAI/NABI ha liderado de forma exclusiva el diseño, impulso y coordinación del proceso de presupuestación con enfoque de género en Navarra. Aunque la Dirección General de Presupuestos ha participado como órgano colaborador en la recopilación de información, no ha participado en la elaboración de los Informes de Impacto de Género (IIG).

Desde la implantación de esta práctica, el INAI/NABI ha sido el organismo responsable de la metodología, la formación técnica, la coordinación de los centros gestores y la emisión de las directrices correspondientes.

Por tanto, solicitamos se modifique el texto de las páginas 27 y 28, donde dice "el proceso es liderado conjuntamente por la Dirección General de Presupuestos y el Instituto Navarro para la Igualdad(INAI)" por *"En el caso de Navarra, en la actualidad el proceso de presupuestos con enfoque de género es liderado por el Instituto Navarro para la Igualdad (INAI/NABI)"*.

Vigencia de los soportes metodológicos específicos

El informe señala en la página 31 que Navarra ha desarrollado soportes metodológicos específicos para la evaluación del impacto de género en los presupuestos, que se incluyen en las instrucciones de carácter anual y, adicionalmente, en el caso de Navarra en *"manuales y guías sin una vigencia temporal predeterminada"*.

Sin embargo, en el Anexo II.4 – 2/2 se recoge que Navarra cuenta con soportes metodológicos con vocación de permanencia y soportes metodológicos de carácter anual.

Desde el INAI/NABI *solicitamos modificar el texto de la página 31 adecuándolos a la información facilitada en el Anexo II.4 – 2/2.*

Formación sobre presupuestación con enfoque de género (2023-2024)

En la página 37 y 62 se indica que Navarra no ha impartido formación sobre los PEG en el periodo 2023 y 2024.

Sin embargo, y tal y como se recoge en el Informe de Impacto de género de los Presupuestos Generales para 2024 del Gobierno de Navarra en 2023, los centros gestores de los 32 programas presupuestarios recibieron formación diseñada por el INAI/NABI y el acompañamiento y tutorización necesarios para realizar el análisis de género de las Fichas 0, identificar los cambios necesarios para integrar la dimensión de género y plasmar las propuestas para la siguiente anualidad presupuestaria.

Este proceso formativo se ha llevado a cabo en dos fases: formación y tutorización.

Fase de formación (junio de 2023), a cargo de las técnicas de igualdad de INAI/NABI. Esta formación incluyó tanto contenidos básicos de igualdad como herramientas para el análisis del presupuesto y capacitación para la incorporación de la perspectiva de género. Se dirigió a dos grupos:

- Personas responsables de los siete programas presupuestarios que se incorporaban este año, un total de 10 mujeres y 2 hombres, y
- Personas que se incorporaban a programas que ya venían trabajando los presupuestos con enfoque de género, que necesitaban refrescar la formación o que son responsables de partes de programas no trabajados hasta ahora, con una participación de 7 mujeres y 2 hombres.

Fase de tutorización (junio-diciembre 2023) consistente en dos tutorías individualizadas con cada programa presupuestario. Entre la primera y la segunda tutoría, las técnicas de igualdad de los departamentos participantes acompañaron en el proceso de los centros gestores. En las tutorías participaron 41 personas, 26 mujeres y 15 hombres.

Por tanto, desde el INAI/NABI solicitamos *modificar la información recogida relativa a la formación facilitada por las CCAA (páginas 37 y 62).*

Descripción de la metodología empleada

En la página 47 el informe establece que Navarra no incluye una descripción de la metodología empleada para su elaboración dirigida a que la persona lectora pueda conocer cómo se ha llevado a cabo la evaluación.

Cabría destacar que esta afirmación es cierta para el caso concreto del Informe de impacto de género de los presupuestos generales para 2025, dada la situación de excepcionalidad, que se ha trasladado a lo largo del informe. No obstante, en los años anteriores se facilita amplia información al respecto.

Por tanto, desde el INAI/NABI solicitamos *matizar la información referida a la descripción de la metodología empleada en el caso de Navarra.*

Marco institucional

En relación con el marco institucional señalado en la página 61, el informe señala que “En todas las CCAA –se excluyen la Comunidad de Madrid y la Región de Murcia al no emitir un IIG – la Dirección General (DG) competente en materia de presupuestos desempeña un papel crucial en la presupuestación con enfoque de género (PEG)”. Así mismo, indica que en el caso de Navarra el liderazgo es ejercido “de manera conjunta desde el ámbito presupuestario y el de igualdad” (página 62).

Desde el INAI/NABI queremos destacar que, compartiendo la importancia que tiene el liderazgo de los ámbitos competentes en materia de presupuestos, en el caso de Navarra actualmente la DG competente en materia de presupuestos no desempeña un papel destacable en los PEG ni ejerce el liderazgo de manera conjunta con el INAI/NABI.

Por tanto, solicitamos *modificar los textos de la página 61 y 62 referidos al papel que desempeña esta DG con competencias en presupuestos y el liderazgo que, en el caso de Navarra, es ejercido exclusivamente por el INAI/NABI.*

Así mismo, se recomienda al igual que en el resto de apartados de Conclusiones que, se incluya como “*recomendación*” *la importancia del co-liderazgo desde ámbitos presupuestario y de igualdad y de la necesaria implicación de las DG en materia de presupuestos.*

Análisis de la situación social, económica y política de mujeres y hombres

Referido al análisis que se realiza de la situación de partida consistente en analizar la situación social, económica y política de mujeres y hombres, cabe señalar que el informe indica que en Navarra no incluye este análisis (página 63).

Cabe destacar que esta afirmación es cierta para el caso concreto del informe de impacto de género de los presupuestos generales para 2025, dada la situación de excepcionalidad, que se ha trasladado a lo largo del informe. No obstante, en los ejercicios anteriores se ha facilitado amplia información al respecto: datos sociodemográficos, mercado de trabajo, educación, acceso y uso de las tecnologías de la información, participación en actividades de investigación y desarrollo, derechos sociales, convivencia y corresponsabilidad, exclusión, discapacidad y dependencia, convivencia, salud, deporte.

Así mismo, el informe no recoge a Navarra como una de las CCAA que recoge información relativa al personal al servicio de la Administración de la Comunidad Foral de Navarra. No obstante, en el IIG se aporta esta información.

Por tanto, desde el INAI/NABI *solicitamos matizar dicha información, indicando que en el caso de Navarra estos datos se han venido facilitando, a excepción del IIG para 2025 dada la excepcionalidad.*

Órganos encargados de la implementación de los PEG-- Anexo II.3 – 3/3

En el Anexo II.3 – 3/3, página 81 del informe, y referido a Navarra se señala: “La DG de Presupuestos coordina con el Instituto Navarro para la Igualdad (INAI) y la Oficina de Igualdad la inclusión de las instrucciones necesarias en la Orden Foral para la elaboración del proyecto de la ley de presupuestos generales y verifica la inclusión de los informes correspondientes junto con el citado proyecto de la Ley Foral”.

Desde el INAI/NABI se aclara que es el propio INAI/NABI quien realiza el Informe de impacto de género de los Presupuestos Generales del Gobierno de Navarra y que no existe una Oficina de igualdad.

Así mismo, tal y como se ha señalado anteriormente el liderazgo del proceso es ejercido por el organismo de igualdad.

Por tanto, desde el INAI/NABI proponemos la modificación de la información referida a Navarra por el siguiente texto:

*“El **Instituto Navarro para la Igualdad (INAI)** envía a la DG de Presupuestos las instrucciones necesarias para incluir en la Orden Foral para la elaboración del proyecto de ley de presupuestos generales.*

*Los **centros gestores**, junto con el INAI, tienen la responsabilidad de revisar los mandatos normativos de igualdad. También completan la ficha de análisis y valoración de género del programa, realizando una autovaloración y especificando el gasto asignado a igualdad.*

*El **Instituto Navarro para la Igualdad (INAI)** establece el marco conceptual y metodológico del proyecto de presupuestos con enfoque de género, y proporciona asesoramiento en la materia. Asimismo, se encarga de completar una herramienta de seguimiento de los objetivos y acciones de la Ficha 0, que permite monitorear los avances y asegurar la integración de la perspectiva de género en todo el proceso.”*

(Documento firmado electrónicamente por el presidente de la Cámara de Comptos de Navarra, en la fecha que se indica al margen)

**EXCMO. SR. D. LUIS ANTONIO DE PADUA ORTIZ DE MENDÍVIL
ZORRILLA.**

CONSEJERO TRIBUNAL DE CUENTAS

TRIBUNAL DE CUENTAS

ALEGACIONES FORMULADAS POLA COMUNIDADE AUTÓNOMA DO PAÍS VASCO

ALEGACIONES AL INFORME DEL TRIBUNAL DE CUENTAS:

“ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE LA EVALUACIÓN DE LA PERSPECTIVA DE GÉNERO EN EL PROCESO DE ELABORACIÓN DE LOS PRESUPUESTOS DE LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS: LOS INFORMES DE IMPACTO DE GÉNERO”

1. Apartado correspondiente al País Vasco del Anexo II.3 – 3/3 en página 81

“El Departamento de **Economía y Hacienda**, a través de su Dirección de Presupuestos y la Unidad Administrativa de Igualdad, es responsable de liderar el proceso y elaborar el IIG sobre los presupuestos generales.”

ALEGACIÓN:

El departamento para la Legislatura 2024-2028 ha pasado a denominarse “Departamento de Hacienda y Finanzas” en lugar de “Economía y Hacienda”. Se propone corregir la nomenclatura a lo largo de todo el informe.

2. Texto último párrafo de la página 25 y primero de la 26

“Mención especial merece el caso de Aragón, comunidad en la que, como se analiza más adelante, la Unidad de Igualdad del Departamento de Hacienda, Interior y Administración Pública desempeña un papel clave, al elaborar el IIG y coordinar los trabajos de los distintos agentes.”

ALEGACIÓN:

En el caso del País Vasco, el Departamento de Hacienda y Finanzas cuenta en su Dirección de Servicios con una Unidad de Igualdad que también desempeña un papel clave al elaborar el IIG y coordinar los trabajos de los distintos agentes en colaboración con la Dirección General de Presupuestos también adscrita al Departamento de Hacienda y Finanzas.

3. Texto página 27

“Por lo que respecta al liderazgo e impulso de la presupuestación con enfoque de género, se observa que:

- En diez CCAA (**nota 11**) este proceso es liderado de forma unitaria desde el ámbito presupuestario, ya sea por la DG de Presupuestos (5 CCAA), por las comisiones específicas creadas en esta materia (4 CCAA) o, en el caso de Aragón, por la Unidad de Igualdad de Género del Departamento de Hacienda y Administración Pública.
- En tres CCAA este liderazgo es ejercido de manera conjunta por actores encuadrados en ambos ámbitos (presupuestario y de igualdad): de esta manera, el Departamento de Igualdad y Feminismo, en el caso de Cataluña, y el Instituto Autonómico en Materia de Igualdad, en el caso de Illes Balears y Navarra, lideran este proceso juntamente con la respectiva DG de Presupuestos.

Nota 11: Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Extremadura, **País Vasco**, La Rioja y Comunitat Valenciana.”

ALEGACIÓN:

En el caso del País Vasco, el liderazgo e impulso de la presupuestación con enfoque de género se realiza de manera conjunta desde la Dirección General de Presupuestos y la Unidad de Igualdad, **ambos** forman parte del Departamento de Hacienda y Finanzas.

4. Texto página 28

“Por otro lado, en cuanto a la emisión del IIG:

- En diez CCAA (**nota 12**) la emisión del IIG se realiza por un agente encuadrado en el ámbito presupuestario.
- Por último, en Galicia el IIG se emite de forma conjunta por un órgano incardinado en el ámbito presupuestario (la DG de Presupuestos) y otro perteneciente al ámbito de la igualdad (la Subdirección General de Promoción de Igualdad).

Nota 12: Andalucía, Aragón, Canarias, Cantabria, Castilla y León, Castilla-La Mancha, Extremadura, **País Vasco**, La Rioja y Comunitat Valenciana.”

ALEGACIÓN:

En el proceso de tramitación del IIG la Unidad de Igualdad del Departamento de Hacienda y Finanzas firma el documento. Posteriormente es firmado por la Dirección General de Presupuestos. En este sentido, la emisión es conjunta.

5. Cuadro 4. AGENTES ENCARGADOS DE LIDERAR EL PROCESO Y EMITIR EL INFORME DE IMPACTO DE GÉNERO de la página 27

CUADRO 4. AGENTES ENCARGADOS DE LIDERAR EL PROCESO Y EMITIR EL INFORME DE IMPACTO DE GÉNERO

CCAA	Ámbito presupuestario			Ámbito de la igualdad	
	DG Presupuestos	Unidad Igualdad Consejería Hacienda	Comisión impacto de género de los presupuestos	DG Igualdad	Instituto de la Mujer / de Igualdad
Andalucía					
Aragón					
Principado de Asturias					
Illes Balears					
Canarias					
Cantabria					
Castilla y León					
Castilla-La Mancha					
Cataluña					
Extremadura					
Galicia					
Navarra					
País Vasco					
La Rioja					
Comunitat Valenciana					
Total	9	1	5	3	2

Leyenda: Agente que impulsa y lidera el proceso / Agente que emite el IIG.
Fuente: Elaboración propia.

ALEGACIÓN:

Además de la Dirección General de Presupuestos, corresponde incorporar a la Unidad de Igualdad también en el impulso, liderazgo y emisión del IIG.

**ALEGACIÓNS FORMULADAS POLA COMUNIDADE
AUTÓNOMA DA RIOXA**

ESCRITO DE ALEGACIONES AL ANTEPROYECTO DE INFORME DE FISCALIZACIÓN SOBRE IIG	
ID ALEGACIÓN	Nº 1
TEXTO QUE SE ALEGA	II.4.2.2. CONTENIDO DE LOS IIG a) Situación de partida (o diagnóstico de realidad) (páginas 50 y 51) “A excepción de tres CCAA (Illes Balears, Navarra y La Rioja), el resto incluye en sus IIG el análisis de la situación de partida (o diagnóstico de realidad), consistente en analizar la situación social, económica y política de mujeres y hombres”. ... “En Illes Balears y La Rioja, la realización de esta fase de diagnóstico previo no está prevista en sus herramientas metodológicas. A pesar de ello, en La Rioja, tanto el IIG 2025 como los informes de años previos, contienen un apartado sobre la situación de partida. No obstante, esta CA no aparece señalada en el cuadro 14 debido a que en el IIG 2025 se produjo una sustancial simplificación del citado apartado a través de la inclusión en el mismo de una referencia al estudio “Mujeres y hombres en La Rioja” elaborado por el Instituto de Estadística de La Rioja: así, dicha referencia sustituyó a las estadísticas sobre igualdad que eran incluidas en informes previos (el IIG 2024 incluía 60 páginas de tales estadísticas en diversos ámbitos) y el propio IIG 2025 destaca este remplazo como una mejora respecto a los IIG previos”.
CUADRO QUE SE ALEGA	CUADRO 14 (página 50)
GRÁFICO QUE SE ALEGA	
ANEXO QUE SE ALEGA	
ALEGACIÓN	“El estudio de mujeres y hombres en La Rioja refleja la situación de partida en diversos ámbitos, como son: Población, Condiciones de Vida, Mercado Laboral, Salud y Hábitos saludables, Servicios Sociales, Educación, Seguridad y Justicia, Ciencia y Tecnología y Órganos de Gobierno. También incluye el índice de igualdad de género y su evolución (pág. 46 y siguientes del estudio), por lo que entendemos que debería considerarse que el IIG sí que contiene un apartado sobre la situación de partida, aunque sea por remisión a estudio específico sobre la materia en el cuadro 50”.
DOCUMENTACION SOPORTE	“Estudio de mujeres y hombres en La Rioja. 2023”.

DOCUMENTO FIRMADO ELECTRÓNICAMENTE en formato PDF/A 1.7 Firma PAdES. Custodiado en repositorio seguro del Gobierno de La Rioja.				Pág. 1 / 1
Expediente	Tipo	Procedimiento	Nº Documento	
00860-2025/107604	Escrito	Solicitudes y remisiones generales	2025/0795491	
Cargo	Firmante/Observaciones			Fecha/hora
1 Interventor General				03/09/2025 10:33:46
2 SELLADO ELECTRÓNICAMENTE	por Gobierno de La Rioja con CSV:		Dirección de verificación:	03/09/2025 10:33:48

